

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ STU İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

**TÜRKİYE’DE BELEDİYE MECLİS
ÜYELERİNİN TEMSİL EDİCİLİĞİ
ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI:
KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ**

DURDU KILIÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
EYLÜL–2025**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

**TÜRKİYE’DE BELEDİYE MECLİS
ÜYELERİNİN TEMSİL EDİCİLİĞİ
ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI:
KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ**

**DANIŞMAN
JÜRİ
JÜRİ**

**:Prof. Dr. Aziz BELLİ
:Doç. Dr. Berat AKINCI
:Dr. Öğr. Üyesi Yeter AVŞAR**

Durdu KILIÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
EYLÜL-2025**

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE’DE BELEDİYE MECLİS
ÜYELERİNİN TEMSİL EDİCİLİĞİ ÜZERİNE
BİR ALAN ARAŞTIRMASI:
KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ

Durdu KILIÇ

Danışman: Prof. Dr. Aziz BELLİ

Yıl : 2025, Sayfa: XV+118

Jüri : Prof. Dr. Aziz BELLİ (Başkan)
: Doç. Dr. Berat AKINCI (Üye)
: Dr. Öğr. Üyesi Yeter AVŞAR (Üye)

Demokratik yönetim sisteminin en temel ilkelerinden biri, halkın yönetime katılması ve temsilcileri aracılığıyla karar alma süreçlerine dâhil olabilmesidir. Bu bağlamda temsili demokrasi yalnızca ulusal parlamentolarla sınırlı olmayıp, yerel yönetimler aracılığıyla da hayata geçmektedir. Yerel yönetimler içinde belediye meclisleri, yerel düzeyde halkın iradesinin somutlaştığı, karar alma süreçlerinin merkezinde bulunan kurumsal organlar olup, seçilmiş üyeler aracılığıyla hem halkın taleplerini dile getirmekte hem de hizmet önceliklerini belirlemektedir. Ancak bu temsil işlevinin etkinliği, yalnızca yasal yetkilerle değil; meclis üyelerinin halkla kurduğu ilişkiler, yerel ihtiyaçları doğru tespit edebilme kapasiteleri ve karar alma süreçlerindeki bağımsızlıklarıyla şekillenmektedir. Türkiye’de belediye meclislerinin temsil gücü, parti disiplini, siyasi kültür ve yerel yönetim dinamikleri gibi unsurlardan da etkilenmektedir. Dolayısıyla meclis üyelerinin temsiliyet kapasitesini anlamak, yerel demokrasinin işleyişine ve katılımcı yönetimin gücüne ışık tutmaktadır.

Bu tez çalışması, Kahramanmaraş ili örneğinde belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Kahramanmaraş’ın büyükşehir statüsü, sosyo-kültürel çeşitliliği ve farklı siyasi yapıların bir arada bulunması araştırma için anlamlı bir zemin sunmaktadır. Araştırmada nicel yöntem benimsenmiştir. Öncelikle

literatür ve kuramsal çerçeveye dayanılarak 61 hipotez geliştirilmiş, ardından Kahramanmaraş Büyükşehir ve ilçe belediyelerinde görev yapan 154 meclis üyesine anket uygulanmıştır. Anket formu, temsil edicilik profilini ölçmek amacıyla cinsiyet, yaş, doğum yeri, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, görev alınan meclis, ikamet edilen ilçe, STK üyeliği, bulunulan meclis sayısı, siyasi parti, meclis üyeliği süresi olmak üzere 11 değişken kurgulanmış ve likert ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS aracılığıyla güvenilirlik testi, faktör analizi, normallik testleri, korelasyon analizi, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleriyle analiz edilmiştir.

Çalışmanın sonuçlarına göre belediye meclis üyelerinin temsil ediciliği yerel halkın karar alma sürecine katılması, yerel halkı ikinci planda düşünme, yerel halkla uyuma ve yerel halka karşı duyarlılık olmak üzere dört boyutla açıklanmaktadır. Analizler, yerel halkı karar süreçlerine aktif biçimde katan üyelerin aynı zamanda yerel halkla daha uyumlu ve yerel halka daha duyarlı olduklarını göstermektedir. Buna karşılık, yerel halkı ikinci planda tutma eğiliminin, temsilin diğer olumlu boyutlarını zayıflattığı tespit edilmiştir. Böylece katılımın, yalnızca demokratik bir gereklilik değil, temsil kalitesini artıran bir unsur olduğu ortaya çıkmıştır. Demografik değişkenler açısından değerlendirildiğinde cinsiyet, yaş, gelir, eğitim, doğum yeri, ikamet edilen ilçe, STK üyeliği veya görev yapılan belediye türü ile temsil edicilik boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç, temsilin yapısal faktörlerden çok bireysel yaklaşım, halkla iletişim ve katılımcı yönetim anlayışıyla şekillendiğini göstermektedir. Belediye meclis üyelerinin büyük çoğunluğunun erkek ve orta yaş üzerinde olduğu, gelir ve eğitim düzeylerinde görece yüksek bir profile sahip oldukları da bulgular arasındadır.

Son olarak temsilin niteliğinin sosyo-demografik çeşitlilikten ziyade bireysel tutum ve etkileşim biçimlerinden beslendiği de çalışmanın sonuçları arasındadır. Katılımcı mekanizmaların etkin işletilmesi, halkın karar süreçlerine dâhil edilmesi ve seçmen önceliklerinin merkeze alınması, temsilin kalitesini yükseltmektedir. Buna karşın halkı ikinci planda gören yaklaşımlar, temsil bağına zayıflatmakta ve demokratik meşruiyeti olumsuz etkilemektedir. Sonuç olarak, Kahramanmaraş örneği üzerinden elde edilen veriler, yerel temsilin işlevsel ve etkileşimsel boyutlarla belirlendiğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle yerel yönetimlerde temsilin geliştirilmesi için halkın karar süreçlerine etkin katılımını sağlayacak araçların çoğaltılması, meclis üyelerinin iletişim ve katılımcı becerilerinin güçlendirilmesi ve parti disiplini ile halk öncelikleri arasında denge kurulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Büyükşehir belediyesi, belediye meclisi, yerel temsil, temsil edicilik, katılım, kahramanmaraş

KAHRAMANMARAŞ SÜTCÜ İMAM UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION

ABSTRACT

MA THESIS

**A FIELD STUDY ON THE
REPRESENTATIVENESS OF MUNICIPAL
COUNCIL MEMBERS IN TURKEY: THE CASE
OF KAHRAMANMARAŞ PROVINCE**

Durdu KILIÇ

Supervisor: Prof. Dr. Aziz BELLİ

Year : 2025, Pages: XV+118

Jury : Prof. Dr. Aziz BELLİ (Chairperson)
: Assoc. Prof. Berat AKINCI (Member)
: Asst. Prof. Yeter AVŞAR (Member)

One of the most fundamental principles of a democratic system of government is the participation of the people in administration and their involvement in decision-making processes through their representatives. In this context, representative democracy is not limited to national parliaments but is also implemented through local governments. Within local governments, municipal councils are organizational bodies that embody the will of the people at the local level and are at the center of decision-making processes. Through their elected members, they both voice the demands of the people and determine service priorities. However, the effectiveness of this representative function is shaped not only by legal powers but also by the relationships council members establish with the public, their capacity to accurately identify local needs, and their independence in decision-making processes. The representational power of municipal councils in Turkey is also influenced by factors such as party discipline, political culture, and local governance dynamics. Therefore, understanding the representational capacity of council members sheds light on the functioning of local democracy and the power of participatory governance.

This thesis aims to examine the level of representation of municipal council members in the case of Kahramanmaraş province. Kahramanmaraş's metropolitan status, socio-cultural diversity, and coexistence of different political structures provide a meaningful ground for research. A quantitative method was adopted in the research. First, 61 hypotheses were developed based on the literature and theoretical framework, and then a survey was conducted with 154 council members serving in Kahramanmaraş Metropolitan Municipality and district municipalities. The questionnaire form was

designed to measure the representativeness profile and included 11 variables: gender, age, place of birth, income level, education level, council in which the member serves, district of residence, NGO membership, number of councils served on, political party, and length of council membership. A Likert scale was used. The data were analyzed using SPSS through reliability analysis, factor analysis, normality tests, correlation analysis, Mann-Whitney U, and Kruskal Wallis tests.

According to the results of the study, the representativeness of municipal council members is explained by four dimensions: participation of the local community in the decision-making process, putting the local community second, harmony with the local community, and responsiveness to the local community. The analyses show that members who actively involve the local community in decision-making processes are also more harmonious with the local community and more responsive to it. In contrast, it was found that the tendency to put the local community second weakens the other positive dimensions of representation. Thus, participation emerged as not only a democratic requirement but also an element that enhances the quality of representation. When evaluated in terms of demographic variables, no significant differences were found between representativeness dimensions and gender, age, income, education, place of birth, district of residence, NGO membership, or type of municipality served. This result shows that representation is shaped more by individual approach, communication with the public, and participatory governance than by structural factors. The findings also show that the vast majority of municipal council members are male and middle-aged, with a relatively high profile in terms of income and education levels.

Finally, the study's results indicate that the quality of representation is fueled by individual attitudes and forms of interaction rather than socio-demographic diversity. The effective operation of participatory mechanisms, the inclusion of the public in decision-making processes, and the prioritization of voters' interests enhance the quality of representation. Conversely, approaches that marginalize the public weaken the bond of representation and negatively affect democratic legitimacy. In conclusion, the data obtained from the Kahramanmaraş example reveals that local representation is determined by functional and interactive dimensions. In this regard, it is recommended that tools enabling the public's effective participation in decision-making processes be increased, the communication and participatory skills of council members be strengthened, and a balance be established between party discipline and public priorities in order to improve representation in local governments.

Keywords: Metropolitan municipality, municipal council, local representation, representativeness, participation, kahramanmaraş

ÖNSÖZ

Yerel yönetimler, demokrasinin tabana yayılması ve halkın yönetime doğrudan katılımı açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda belediye meclisleri, halkın iradesini yansıtan karar organları olarak yerel yönetim sisteminin en temel yapı taşlarından birini oluşturmaktadır. Belediye meclis üyeleri ise hem yerel halkı temsil etme hem de belediyecilik hizmetlerinin etkin ve adil bir şekilde yürütülmesinde sorumluluk üstlenmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye’de belediye meclis üyelerinin temsil edicilik rolleri ve bu rollerin pratikte nasıl karşılık bulduğu incelenmiş; Kahramanmaraş ili özelinde yürütülen alan araştırması ile yerel temsilin niteliği, sorunları ve beklentileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular, sadece akademik literatüre katkı sağlamakla kalmayıp, yerel yönetim süreçlerinin geliştirilmesi açısından da önemli çıkarımlar sunmaktadır.

Bu tezin hazırlanmasında bilgi ve tecrübeleriyle yol gösteren değerli danışmanım Sayın Prof.Dr. Aziz BELLİ’ye ve araştırmam kapsamında katkı sunan tüm belediye meclis üyelerine ve yerel yöneticilere içten teşekkürlerimi sunarım.

Durdu KILIÇ

KAHRAMANMARAŞ-EYLÜL-2025

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının hazırlanmasında bilgi, tecrübe ve akademik rehberliğiyle bana yol gösteren, her aşamada sabırla destek olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Aziz BELLİ'ye en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Kendisinin bilimsel yaklaşımı, yapıcı eleştirileri ve yönlendirmeleri sayesinde çalışmam daha nitelikli bir hâl almıştır.

Bu süreçte en büyük desteği ise her zaman yanımda olan ailemden aldım. Özellikle hayatımın en kıymetli varlığı olan sevgili kızıma ve her zaman sabır, anlayış ve sevgiyle yanımda duran eşime teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca araştırma sürecinde katkı sunan, görüşlerini ve deneyimlerini paylaşan tüm belediye meclis üyelerine ve ilgili kurum temsilcilerine de teşekkür ederim. Onların katkıları, bu çalışmanın saha yönünü güçlendirmiştir.

Son olarak, bu süreçte bilgi ve deneyimleriyle bana destek olan tüm hocalarıma ve yanımda olan dostlarıma da gönülden teşekkür ederim.

Durdu KILIÇ

KAHRAMANMARAŞ-EYLÜL-2025

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ	V
TEŞEKKÜR.....	VI
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR LİSTESİ	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ	XV
1. GİRİŞ	1
2. DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR.....	3
3. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	10
3.1. Temsil ve Siyasal Temsil.....	10
3.2. Yerel Temsil	11
3.3. Katılım.....	12
3.4. Yerel Yönetimlerde Temsil ve Katılım Kavramları	13
3.5. Yerel Temsil ve Katılıma İlişkin Kuramlar	18
3.6. Yerel Yönetimler	26
3.7. Yerel Yönetimlerde Meclislerin İşlevleri ve Önemi	28
4. TEMSİL VE YEREL TEMSİLE İLİŞKİN TÜRKİYE’DEKİ GELİŞMELER	31
4.1. Osmanlı Devleti Döneminde Temsil ve Yerel Temsil	31
4.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrasında Temsil ve Yerel Temsil.....	34
4.3. Türkiye’de Temsil ve Yerel Temsile İlişkin İyi Uygulama Örnekleri	40
5. TÜRKİYE’DE BELEDİYENİN YAPISI VE YEREL TEMSİL AÇISINDAN İŞLEYİŞ.....	43
5.1. Türkiye’de Belediyenin Tarihsel Gelişimi	43
5.2. Belediyenin Yapısı, Organları ve İşleyişi.....	44
5.3. Belediyenin Görevleri	46
5.4. Büyükşehir Belediyesinin Yapısı, Organları ve İşleyişi.....	48
5.5. Büyükşehir Belediyesinin Görevleri	50
6. KAHRAMANMARAŞ BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI	54
6.1. Araştırmanın Amacı	54
6.2. Araştırma Metodolojisi, Evren ve Örneklemi	54

6.3. Araştırmanın Önemi ve Bilime Katkısı	55
6.4. Araştırmanın Hipotezleri	55
6.5. Araştırmada Kullanılan Veri Edinme Yöntemleri.....	59
6.5.1. Güvenilirlik Analizi	59
6.5.2. Faktör Analizi.....	60
6.5.3. Normallik Analizi.....	63
6.6. Tanımlayıcı İstatistikler	64
6.7. Hipotezlerin Test Edilmesi	72
7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	104
KAYNAKÇA.....	109
ÖZGEÇMİŞ	122
EKLER.....	123

KISALTMALAR LİSTESİ

AB:	Avrupa Birliği
AYYÖŞ :	Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı
UNDP:	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
KAYA:	Kamu Yönetimi Araştırma Projesi
MEHTAP:	Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi
RTÜK:	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
STK:	sivil toplum kuruluşu
SGK:	sosyal güvenlik kurumu
TODAİE:	Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 5.1. Nüfusa Göre Seçilecek Belediye Meclis Üyesi Sayısı	46
Tablo 6.1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları	59
Tablo 6. 2. Madde-Ölçek İstatistikleri	61
Tablo 6. 3. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları	61
Tablo 6. 4. Açıklanan Varyans Değerleri	62
Tablo 6. 5. Madde Faktör Yükleri	63
Tablo 6. 6. Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonucu	64
Tablo 6. 7. Temel tanımlayıcı istatistikler	65
Tablo 6. 8. Demografik Özellikler	66
Tablo 6. 9. Katılımcıların belediye meclisleri hakkında görüşleri	67
Tablo 6. 10. Temsil edicilik ölçeğinin madde frekansları ve merkezi eğilim istatistikleri	71
Tablo 6. 11. Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkı ikinci planda düşünme arasındaki korelasyon analizi sonuçları	72
Tablo 6. 12. Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkla uyuma arasındaki korelasyon analizi sonuçları	72
Tablo 6. 13. Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halka karşı duyarlılık arasındaki korelasyon analizi sonuçları	73
Tablo 6. 14. Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halkla uyuma arasındaki korelasyon analizi sonuçları	73
Tablo 6. 15. Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halka karşı duyarlılık arasındaki korelasyon analizi sonuçları	73
Tablo 6. 16. Yerel halkla uyuma ile yerel halka karşı duyarlılık arasındaki korelasyon analizi sonuçları	74
Tablo 6. 17. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	74
Tablo 6. 18. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	75
Tablo 6. 19. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	75
Tablo 6. 20. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuma düzeyi puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	75
Tablo 6. 21. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	76

Tablo 6. 22. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	76
Tablo 6. 23. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	77
Tablo 6. 24. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	77
Tablo 6. 25. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	78
Tablo 6. 26. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	78
Tablo 6. 27. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	79
Tablo 6. 28. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	79
Tablo 6. 29. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	80
Tablo 6. 30. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	80
Tablo 6. 31. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	81
Tablo 6. 32. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	82
Tablo 6. 33. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	82
Tablo 6. 34. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	83
Tablo 6. 35. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	83
Tablo 6. 36. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	84
Tablo 6. 37. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	84
Tablo 6. 38. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	85

Tablo 6. 39. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	86
Tablo 6. 40. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	86
Tablo 6. 41. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	87
Tablo 6. 42. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	87
Tablo 6. 43. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	88
Tablo 6. 44. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	89
Tablo 6. 45. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	89
Tablo 6. 46. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	90
Tablo 6. 47. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	90
Tablo 6. 48. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	91
Tablo 6. 49. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	92
Tablo 6. 50. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	92
Tablo 6. 51. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	93
Tablo 6. 52. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları...	93
Tablo 6. 53. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	94

Tablo 6. 54. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	95
Tablo 6. 55. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuma düzeyi puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	95
Tablo 6. 56. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	95
Tablo 6. 57. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının bulunan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	96
Tablo 6. 58. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının bulunan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	96
Tablo 6. 59. Belediye meclis üyelerinin göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının bulunan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	97
Tablo 6. 60. Belediye meclis üyelerinin göre yerel halkla uyuma düzeyi puanlarının bulunan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	97
Tablo 6. 61. Belediye meclis üyelerinin göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının bulunan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları	97
Tablo 6. 62. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	98
Tablo 6. 63. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	99
Tablo 6. 64. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	99
Tablo 6. 65. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuma düzeyi puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	100
Tablo 6. 66. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları .	100
Tablo 6. 67. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	101

Tablo 6. 68. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	101
Tablo 6. 69. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	102
Tablo 6. 70. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	102
Tablo 6. 71. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	103

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekiller

Sayfa

- Şekil 6. 1. Halkın istek ve beklentileri size kim aracılığıyla geliyor sorusuna verilen cevaplar 68
- Şekil 6. 2. Sağlanacak hizmetlere karar alırken kimlerin görüşlerine başvurursunuz sorusuna verilen cevaplar 68
- Şekil 6. 3. Karar alma sürecinde daha çok kimlerin görüşleri etkilidir sorusuna verilen cevaplar 69
- Şekil 6. 4. Sizce belediye meclis üyeleri kimi daha iyi temsil ediyor sorusuna verilen cevaplar 69
- Şekil 6. 5. Şehrinizde belediye yönetimi kararları üzerinde en büyük etkiye kimin sahip olduğu düşünüyorsunuz sorusuna verilen cevaplar 70

1. GİRİŞ

Demokratik yönetim anlayışının en temel unsurlarından biri, halkın yönetime katılımı ve kendi iradesini temsil eden organlar aracılığıyla karar alma süreçlerinde söz sahibi olabilmesidir. Bu bağlamda temsili demokrasi kavramı, yalnızca ulusal düzeydeki parlamentolarla sınırlı olmayıp, yerel yönetim birimleri aracılığıyla da hayata geçirilmektedir. Yerel yönetimler, vatandaşların günlük yaşamlarını doğrudan etkileyen hizmetleri sunmaları, yerel sorunlara hızlı çözümler üretebilmeleri ve katılım mekanizmalarını güçlendirebilmeleri nedeniyle demokratik yönetim sisteminin vazgeçilmez aktörleri arasında yer almaktadır. Bu yapılar içinde belediye meclisleri, yerel düzeyde temsilin somutlaştığı, karar alma süreçlerinin merkezinde bulunan kurumsal organlardır.

Belediye meclisleri, yerel halkın seçtiği temsilcilerden oluşarak, hem halkın taleplerini ve beklentilerini dile getirme hem de belediye yönetiminin hizmet önceliklerini belirleme görevini üstlenir. Ancak, bu temsil işlevinin etkinliği, meclis üyelerinin halkla kurduğu ilişki, yerel ihtiyaçları tespit etme kapasitesi ve karar alma süreçlerindeki bağımsızlığı gibi unsurlara bağlıdır. Dolayısıyla, belediye meclis üyelerinin temsiliyet düzeyi, yalnızca yerel demokrasi açısından değil, aynı zamanda katılımcı yönetim anlayışının işlerliği açısından da kritik bir öneme sahiptir.

Türkiye’de belediye meclisleri, Anayasa ve ilgili yasal düzenlemelerle tanımlanan yetki ve sorumluluklara sahiptir. Ancak, pratikte meclis üyelerinin ne ölçüde halkın sesi olabildiği, karar alma süreçlerine katılım biçimleri, parti disiplini ile yerel talepler arasındaki dengeyi nasıl kurdukları gibi konular, araştırılması gereken önemli alanlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, temsiliyetin niteliğini anlamak için yalnızca yasal çerçeveye bakmak yeterli olmayıp, meclis üyelerinin saha deneyimleri, halkla ilişkileri, yerel yönetim dinamikleri ve siyasi kültürle etkileşimleri de dikkate alınmalıdır.

Son yıllarda, demokratikleşme tartışmalarında yerel yönetimlerin rolü giderek artmış, katılım mekanizmalarının güçlendirilmesi, yerel temsiliyetin şeffaf ve hesap verebilir hale getirilmesi yönünde hem akademik hem de siyasi düzeyde önemli çalışmalar yapılmıştır. Bununla birlikte, Türkiye’de belediye meclis üyelerinin temsil edicilik kapasitelerine dair yapılacak ampirik araştırmalar yerel düzeyde demokrasi uygulamalarının fotoğrafını çekmek açısından değerli veriler sunabilecektir.

Bu tez çalışması, Kahramanmaraş ili örneğinde, belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Kahramanmaraş, hem büyükşehir statüsüne sahip olması hem de farklı sosyo-ekonomik, kültürel ve coğrafi özellikleri bir arada barındırması nedeniyle araştırma açısından anlamlı bir örneklem oluşturmaktadır. Ayrıca, kentteki siyasi temsil ilişkileri, parti yapıları ve yerel yönetim tecrübeleri, temsil ediciliğin farklı boyutlarını gözlemlemeye imkân tanımaktadır.

Çalışmanın amacı kapsamında 61 tane hipotez geliştirilmiş ve büyükşehir ve ilçe belediye meclis üyeleri arasından belirlenen 154 kişilik örnekleme anket uygulanmıştır. Belediye meclis üyelerinin temsiliyet profili için cinsiyet, yaş, doğum yeri, aylık gelir düzeyi, eğitim düzeyi, yer alınan belediye meclisi, ikamet edilen ilçe, sivil toplum kuruluşu üyeliği, bulunulan meclis sayısı, siyasi parti ve meclis üyeliği süresi olmak üzere 11 değişken belirlenerek likert ölçeği kullanılmıştır. Anket yoluyla elde edilen veriler SPSS programından yararlanılarak tanımlayıcı istatistikler, güvenilirlik analizi, faktör analizi, normallik testleri, korelasyon analizi, Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi aracılığıyla analiz edilmiştir.

Çalışma, yedi bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde, konuya ilişkin daha önce yapılmış araştırmalar incelenerek, literatürdeki eğilimler, bulgular ve boşluklar değerlendirilmektedir. Üçüncü bölümde, temsil, yerel temsil, katılım ve yerel yönetimlerde temsile ilişkin kuramsal çerçeve ayrıntılı şekilde ele alınmaktadır. Dördüncü bölümde, Türkiye’de temsil ve yerel temsil konusundaki tarihsel gelişmeler Osmanlı döneminden günümüze kadar incelenerek; iyi uygulama örneklerine yer verilecektir. Beşinci bölümde, Türkiye’de belediyelerin yapısı, işleyişi ve yerel temsildeki rolleri açıklanmaktadır. Altıncı bölümde, Kahramanmaraş ili örneğinde yapılan saha çalışmasının bulguları sunularak analiz edilmektedir. Son bölümde ise Kahramanmaraş merkez ve ilçe belediye meclis üyelerinin temsil ediciliğine ilişkin değerlendirmeler yapılarak önerilerde bulunmaktadır.

2. DAHA ÖNCE YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Balkız (1994) “Yerel Yönetimlerde Temsil ve Demokrasi: İzmir’de Belediye Meclis Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tez çalışmasında belediye meclis üyelerinin çoğunluğun toplumsal özellikleri itibariyle belli grupları temsil ettiklerini ve belediyelerin sosyoekonomik işlevleriyle yakından bağlantılı mesleklerden kimseler olduklarını göstermiştir. Bu üyeler, yerel temsil konusunda, sahip oldukları ekonomik ve sosyal kaynakları bir avantaj olarak kullanmaktadır. Ayrıca, bu üyelerin yerel siyaset bağlamında belediye örgütüne yönelik bir ilgileri vardır. Meclis üyeleri, belediyelerin iç karar alma süreçlerinde önemli bir organ olan bayındırlık-imar komisyonuna girmek istemektedirler. Meclis üyeleri genel olarak, yerelleşme ve özerklikten, yerel iktidarın (hem belediyelerin iç karar alma süreçlerinde hem de kentsel ölçekte) kendi ellerinde toplanmasını anlamaktadırlar. Başka bir deyişle, meclis üyeleri yerel demokrasi kuramının öngörülerinin aksine, halka karşı sorumlu ve onların denetimine açık bir eğilim içinde değildirler. Ayrıca, üyelerin çoğunluğu, belediyeleri yerel hizmet ve yatırım örgütü olarak algılamaktadır. Belediye hizmetlerinin ihale edilmesi, özelleştirilmesi ve kentsel toprak rantı konusunda ise meclis üyelerinin önemli bir kesiminin liberal bir eğilim içinde oldukları gözlenmektedir.

Kılıç (1998) “Belediye Meclislerinin Temsil Yeteneği -Van Belediyesi Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında Türkiye ve Van ölçeğinde yerel temsilin, ulusal temsile göre ikincil ve ulusal temsile bağımlı bir nitelik gösterdiğini göstermiştir. Her iki ölçekte de, belediye meclisleri belediyelerin düzenlediği ve kontrolünü yaptığı hizmetleri üretenlerin güçlü bir şekilde temsil edildiği organlar olarak çıkmıştır. Bunun yanında, belediye sistemimiz içinde başkanların zamanla, yasal ve yapısal nedenlerden ötürü, meclisler karşısında güç kazandığı ve halk adına kendisini denetlemesi gereken meclisler üzerinde egemen bir konuma geldiği de bulgulanmıştır.

Güney (2003) “Türkiye’de Büyükşehir Yönetimi İstanbul Büyükşehir Belediye Örneğinde Yönetim, Siyasal Temsil ve Sorunlar” adlı yüksek lisans çalışmasında İstanbul Büyükşehir Belediye meclislerinde temsilin yansıtma işlevinin gerçekleşmediğini ve meclislerin özellikle eğitim, meslek ve cinsiyet dağılımı konularında halk yığınlarından farklılaştığını ifade etmektedir. Bu yerel yönetim meclisleri yerel siyasi seçkinlerden oluşmakta, temsil ettikleri kişilerden büyük ölçüde farklılaşmakta, halk isteminin gerçek bir yansımasını oluşturmaktan çok, yerel oligarşileri ve siyasal klikleri temsil ettiği, geleneksel bir toplumsal yapının varlığı durumunda kişisel bağlılığa dayalı tercihlerin egemen olduğu ifade edilmektedir.

Baraç (2005) “Belediyelerde Temsil Sorunu: Bingöl Belediye Meclisi Örneği” adlı yüksek lisans tez çalışmasında belediye meclisinin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve meslek özellikleri bakımından halkı yansıtmakta yetersiz kaldığını bulmuştur. Buna göre Bingöl halkının yerel siyasal tercihlerinde, ulusal sorun ve politikaların yanında,

aday olan kişinin vasfı ve aşiretsel kökenleri de önem arz etmektedir. Meclis toplantılarına gereken katılım sağlanamamakta ve meclis de faaliyetlerini halka etkili bir şekilde iletememektedir. Meclis gündemi, muhalefetteki üyelere, toplantı başladığında iletilmekte, bu da toplantılarda alınan kararların demokratikliğini olumsuz etkilemektedir. Mecliste çoğunluğu bulunduran partinin, azınlıktaki üyelerle sık sık işbirliğine gitmediği, genelde grup oyu alarak, azınlıktaki üyelerin görüşlerine başvurulmadığı tespit edilmiştir. Mecliste oluşturulan komisyonlar, iktidar partisi tarafından belirlenmekte ve azınlıktaki üyelerin komisyonlardaki temsili şekilcilikten öteye gidememektedir. Encümende karar alımında çoğunluğu bulunduran parti söz sahibidir.

Beyazıt (2006) “Yerel Demokrasi ve Katılım: Yerel Gündem 21 Uygulamaları Sürecinde Hatay ve Yerel Katılım Sorunu” adlı yüksek lisans çalışmasında katılım olgusunun en önemli aktörlerinden Belediye başkanlarının yerel katılıma duyarsız ve yerel katılımdan habersiz olduklarını, bunun yanında yerelde feodal, dinsel ve cemaatçi yapıdan alabildiğine etkilendiklerini ve hatta katılım olgusunu bu unsurlar üzerine oturttuklarını bulgulamıştır.

Çelik (2008) “Yerel Temsil Açısından Yerel Seçilmişler Üzerine Bir Araştırma: Bingöl İl Merkezi Örneği” adlı çalışmasında belediye meclis üyelerinin %12’sinin kadınlardan oluştuğunu ifade etmektedir. Genel olarak belediye başkanı ve belediye meclis üyeleri orta yaş (40-59 arası) grubu siyasetçilerden oluşmaktadır. Belediye meclis üyeleri arasında yerel topluluğun mesleki özellikleri ile uyumsuz bir vaziyette çiftçi ve hayvan alım-satımıyla uğraşan hiçbir belediye başkanı bulunmamaktadır. Ayrıca halkın lisans derecesine sahip kemsî oldukça az olmasına rağmen belediye başkanı ve meclis üyelerinin çoğu üniversite mezunudur.

Çelik ve Uluç (2008) “Yerel Siyasette Temsil Üzerine Bir Çalışma: Şanlıurfa Örneği” adlı çalışmalarında kent merkezinde kadınların neredeyse belediye meclisinde hiç temsil edilmediğini göstermiştir. Ayrıca kent halkının en fazla ilkokul mezunu olmasına karşın belediye meclisinde daha çok lise, ortaokul ve üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Meclis üyelerinin yarısı aşiret kökenli olduğunu belirtmiş ve bu da ilin yapısı ile oldukça uyumludur.

Bulut ve Tanıyıcı (2008) “Türkiye’de Belediye Meclis Üyelerinin Temsil Ediciliği: Erzincan Örneği” adlı çalışmalarında belediye meclis üyelerinin kişisel özellikleri dikkate alındığında halktan giderek daha fazla farklılaştığını göstermişlerdir. Meslek, yaş, cinsiyet, eğitim gibi özellikler bakımından bu farklılaşmanın bariz belli olduğu ifade edilmektedir. Belediye meclislerinde genellikle esnaf ve serbest meslek sahiplerinin ağırlığı, cinsiyet olarak da erkeklerin bir hâkimiyeti vardır. Halkın belediye meclis toplantılarına karşı ilgisi oldukça düşüktür. Belediye hizmetlerine katılım ise çok sınırlı düzeydedir.

Aksu ve Kurtuluş (2011) “Yerel Temsil ve Katılım Açısından Sivas Belediye Meclisi” adlı çalışmalarında meclis üyelerinin orta yaş grubunda yer aldığını ve mesleki olarak halkı yansıtmadıklarını bulgulamışlardır. Buna göre bu üyelerin çoğunluğu seçildikleri partide çeşitli idari görevlerde yer aldıklarını ifade ettikleri gibi ailesel anlamda siyasi geçmişe sahip olmadıklarını da belirtmişlerdir. Buna ilaveten meclis üyelerinin sivil toplum kuruluşlarına üyelikleri sınırlı düzeydedir. Meclis üyelerinin çoğunluğu bir denetim mekanizması olarak referandum ile geri çağırma yöntemine soğuk bakmaktadır. Kenti ilgilendiren önemli kararların alınmasında ise halk oylaması yapılması yönünde fikir beyan edenler çoğunlukta olduğu görülmektedir. İyi bir temsil işlevinin gerçekleşmesi için seçim sisteminde düzenlemeler yapılması ve temsilcilerin sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini denetlemek açısından da çeşitli denetim mekanizmalarının geliştirilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Yıldırım vd. (2011) “Yerel Temsil ve Katılım Bağlamında Belediye Meclisleri: Kahramanmaraş Ve Sivas Örnekleri” adlı çalışmalarında meclisi üyelerinin orta yaş grubunda yer aldığını ve meslek olarak da halkı yansıtmadığını bulgulamıştır. Çalışmaya göre meclis üyelerinin sivil toplum kuruluşlarına üyelikleri sınırlı düzeyde olup meclis üyelerinin çoğunluğu belediyeleri yarı özerk ve hizmet yönü ağır basan kuruluşlar olarak görmekte ve encümenin oluşumunda atanmışlarında bulunması yönünde fikir beyan etmektedirler. Ayrıca belediye meclis üyeleri seçildiği yerin bütün halkını temsil ettiği görüşünde birleşmişlerdir.

Oruç (2013) “Yerel Siyasette Temsil ve Katılım: Kadın Aktörler” adlı yüksek lisans tez çalışmasında kadınların yerel yönetim ve yerel siyasetteki temsillerinin, siyasal haklarını kullanması açısından oldukça önemli olduğu ve yerel hizmetlerin kadınların gündelik yaşamlarını doğrudan etkileyen sonuçlara sahip olduğu ifade edilmiştir. Buna göre Türkiye yerel yönetimlerde kadınların siyasal aktörler ve de katılımı açısından istenilen düzeye ulaşamamıştır. Siyasal aktörler olarak kadınların belediye başkanlıkları, belediye meclisi ve il genel meclisi üyelikleri arasında kadınların oranının ulusal düzeydeki orandan çok daha düşük seviyelerde olduğu görülmektedir.

Kaymaz (2013) “Belediye Meclis Üyelerinin Profili ve Belediye Meclislerinde Temsil” adlı yüksek lisans çalışmasında meclislerin erkek ağırlıklı olduğu, kadın üyelerin sayısının çok az olduğu gösterilmektedir. Yıllar içinde kadın temsiline bir artış söz konusu olmuş olsa da, bunun yeterli olmadığı düşünülmektedir. meclislerde özellikle müteahhit, mühendis, esnaf, avukat ve muhasebecilik gibi mesleklerle uğraşan üyelerin sayıca fazla olduklarını gözlemlenmiştir. Kaqmu görevlilerinin ve düşük ücretlerle çalışan kesimin meclislerde temsili yok denecek noktada olduğu tespit edilmiştir.

Erkil (2014) “Türkiye’de Yerel Siyaset ve Temsil: İstanbul Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında kadın temsil oranının azlığı gösterilmektedir. Bunun dışında belediye meclis üyeleri ortaokul, lise ve üniversite mezunlarından bulundurmakta ve

eğitim durumu bakımından önemli temsil niteliği göstermektedir. Belediye meclis üyelerinin daha çok orta yaş grubundaki kişilerden oluştuğu görülmekte ve daha genç kişilerin fazla temsil edilmediği bulgulanmıştır.

Çiçek (2015) “Temsil ve Katılıma İlişkin Kent Konseyi ve Belediye Meclis Üyelerinin Yaklaşımı: GAP Bölgesi Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında erkek üye ağırlıkta bir belediye meclis yapısının ve yine erkek üye ağırlıkta bir kent konseyi yapılanmasının mevcut olduğunu ifade etmekte ve erkek üyelerin mecliste temsil ediciliğinin ve katılımının yeterli olduğunu belirtmektedir. Meclislerdeki kadın üye sayısının, kadınları mecliste temsil edicilikte yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. GAP bölgesi kent konseyi üyelerinin eğitim durumunun belediye meclisi üyelerinin eğitim durumundan daha iyi düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bölgenin genel anlamda eğitimdeki durumu ülke ortalamasının altında olmasına rağmen meclislerdeki eğitim durumunun iyi olduğu görülmektedir. Ayrıca GAP bölgesinde her iki grupta da halkın çeşitli kesimlerinden temsilciler olduğu görülmektedir.

Yıldırım vd. (2015) “Belediye Meclislerinin Temsil Ediciliği: K. Maraş Örneği” adlı çalışmalarında belediye meclislerinde alınan kararlarda siyasi temsilcilerin etkili olduğunu, ayrıca meclis üyelerinin seçildikten sonra bağlı oldukları siyasi partinin talep ve isteklerine bağlı kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bunun dışında temsilde adalet sorunu yaşandığı, meclis üyeleri demografik özellikleri kısmen yansıtsa da, yerel halkın düşünce yapısını ve toplumsal dokuyu yeterince temsil etmediği, engellilerin, gençlerin ve kadınların belediye meclisinde yeterince temsil edilmediği, oysa erkeklerin, esnafların, yaşlıların ve lise mezunlarının belediye meclisinde aşkın temsil edildiği çalışmanın diğer sonuçlarındandır.

Yalçın (2015) “Belediyelerde Yerel Demokrasi ve Katılım: Beylikdüzü Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında partilerin aday belirleme süreçlerinin ve seçim sistemlerinin temsil konusunda ciddi problemler yarattığını ifade etmektedir. Katılım ve temsilin genel siyasetin etkisi ve gölgesi altında kaldığını, seçmenin yerel seçimlerde çoğunlukla adaylara değil partilere göre oy verdiğini ve yine de katılımcılığı sağlamak adına çalışmaların yapıldığını ve katılıma önem verildiği görülmektedir.

Narcıkara (2016) “Büyükşehir Belediye Meclislerinde Temsil Ve Katılımda Adalet: Hatay Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında Belediye Meclisi’nde kadınların siyasal temsiline yok denecek kadar az olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca meclisin seçkin bir yapıya sahip olduğu ve halkın genelini temsil etmediği vurgulanmıştır. Bunun dışında meclisin mevcut yapısının temsil ve katılımcılıktan ziyade çatışma ve tartışmalara neden olduğu ve temsilde adaletin ve katılımın belirginleşmediği ve belediyenin kararlarını etkileyenlerin halktan ziyade öncelikle siyasi parti temsilcileri olduğu belirtilmektedir. Son olarak meclis üyelerinin yarıdan fazlasının Hatay ilinde halkın temsiline varlığına ve temsilin adaletli olduğuna inandığı; belediye hizmetlerinde, sivil toplum kuruluşlarının (STK) görüşlerinin alınmadığı; kent

hizmetlerinin yapım sürecine dâhil edilmediği ve katılımcı bir yönetim açısından önem taşıyan kent konseylerinin, Hatay’da yeterince bilinmediği ve etkin hale getirilemediği de önemli bulgular arasındadır.

Çolak ve Küçükyılmaz (2019) “Büyükşehir İlçelerindeki Belediye Meclis Üyelerinin Profili Üzerine Bir Araştırma: Trabzon Örneği” adlı çalışmalarında kadın temsilci oranının düşük olduğunu ve kadın temsilinin düşüklüğünün Türkiye’de hem yerel hem de ulusal açıdan sorun olduğunu ifade etmiştir. Ek olarak tüccar ve emekli üye oranlarının yüksek olduğunu ve emekli oranının yüksekliğinin, kamu görevlilerinin yasal engelden ötürü belediye meclis üyesi adaylıklarını emeklilikten sonraya bıraktıklarını belirtmişlerdir. Son olarak büyükşehir ilçelerindeki vatandaş ile temsilci arasındaki profil farkının, ulusal ve büyükşehir belediye ölçeğindeki profil farkından daha düşük olduğu sonucuna ve büyükşehir ilçe belediye meclis üyelerinin, ulusal parlamenterler ve büyükşehir belediye meclis üyelerine nazaran temsil açısından halkın profiline daha yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akcakoca (2019) “Türkiye’de Yerel Temsil, Katılım ve Demokrasi: Balçova Örneği” adlı yüksek lisans çalışmasında meclis üyelerinin yaş, meslek, öğrenim, doğum yeri kriterleri bakımından vatandaşın küçük bir örneğini belirli ölçüde oluşturduğunu bulgulamıştır. Bununla beraber yerel halkın istek ve taleplerinin sesi olmayı başarsa, olay/konu temelinde halkın taleplerinin karşılanırsa da yerel halkın yararı ile özel yarar, parti yararı vb. çatıştığında zaman zaman yerel halkın beklentileri karşılanamayabilmektedir. Seçim sistemi, parti sistemi, delege belirleme yöntemindeki aksaklıklar gibi genel demokrasi ile ilişkili mevzuat, uygulama ve kültürden kaynaklı unsurlar ile hızlı ve etkin karar alma gereği, belediye başkanının programı/öncelikleri gibi durumlar temsil bakımından problem olma potansiyeli taşımaktadır.

Akcagündüz (2021) “Yerel Yönetimlerde Seçim Sistemlerinin Demokratik Temsil Üzerine Etkisi: İstanbul Adalar ve Sultanbeyli Belediye Meclisleri Üzerine İnceleme” adlı çalışmasında 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’da belirtilen belediye meclisi üyeliklerinin seçimi için uygulanan onda birlik baraj uygulamalı d’hondt sistemi ve kontenjan adaylığı uygulamasının 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Genel Seçimleri çerçevesinde yerel temsilde adaleti olumsuz yönde etkilediğini, temsilde adaletsizliğe neden olduğunu ifade etmiştir. Çalışmaya göre belediye meclislerinde, ilgili belediyede yaşayan bütün farklı görüşler temsil edilmelidir. Bu şekilde, yerel yönetimlerin mantığına uygun, demokratik değerlere en sıkı şekilde bağlı, yerel temsilin en üst noktada olduğu bir yönetim şekli sağlanabilecektir.

Şahin (2021) “Yerel Siyasette Kadın Temsili Sorunsalının 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları Özelinde Analizi: Trabzon İli Örneği” adlı çalışmasında büyükşehir ve belde belediye başkanlığına aday olma düzeyinde kadın temsilinin sırasıyla %22,2 ile %1 oranında gerçekleştiğini fakat seçilme bağlamında temsile

rastlanmadığını bulgulamıştır. Ayrıca ilçe belediye meclis ve il genel meclisi üyeliğine aday olmanın sırasıyla %11,72 ve %7,05; seçilme düzeyinde kadın temsiline ise sırasıyla %7,05 ve %4,35’lik seviyede olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada Türkiye’de kadınların yerel siyasette temsil konusunda görünmezlik/yokluk durumu yaşadığı ve ona sembolik değer yüklendiği öne sürülmekte ve biçimsel ve niteliksel olarak kadın temsiline değıştirmek mekanizmaların varlığıyla söz konusu sorunsalın aşılacağı önerilmektedir.

Akyol ve Bek (2021) “Türkiye’de Yerel Seçimlerde Kadın: 2000 Sonrası Yerel Seçimlerinde Kadınların Yerel Siyasetteki Yerinin Karşılaştırmalı Analizi” adlı çalışmalarında Türkiye’de kadınların yerel siyasette düşük seviyede temsil edildiğini ifade edilmiştir. Çalışmaya göre bunun nedeni cinsiyet eşitsizliği ve toplumun ataeril yapısı olarak ortaya konulmuştur. Son olarak; kadınların yerel siyaset içerisinde kendisine daha fazla yer edinebilmeleri için bu amaçla kurulan STK’lar ekseninde daha fazla örgütlenmelerinin yararlı olacağı önerilmiştir.

Demir (2023) “Türkiye’de Belediye Meclis Üyelerinin Temsilde Adalet Bakımından Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında belediye meclis üyelerinin seçmenleri sayı, meslek, cinsiyet ve yaş bakımından adil şekilde temsil edemedikleri sonucuna ulaşmıştır. Çalışma sonucunda temsilde adaletin sağlanabilmesi adına belediye meclis üye sayısının belirlendiği nüfus dilim aralıklarının yeniden düzenlenmesi, uzman meslek gruplarının ve kadın sayısının belediye meclis üyeleri içinde artırılması, belediye meclis üyelerinin belirli bir yaş aralığında yığılmasının önlenmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

Şahinoğlu (2024) “Belediye Birliklerinde Kadın Temsili ve Azalan Temsil Adaleti: Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği Örneği” adlı çalışmasında Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği üyesi belediyelerde kadın temsiline Türkiye verilerine kıyasla düşük olduğunu, belediye birliği meclis üyeliğinde bu oranın daha da azaldığını ifade etmiştir. Buna göre Türkiye’de kadın belediye başkanı oranı farklı belediye türlerinde %2,4 ve %10 olarak görülürken, birlik üyesi belediyelerin yalnızca birinde kadın belediye başkanı bulunmaktadır ve bu oransal olarak tüm başkanların %1,4’üne denk düşmektedir. Ayrıca meclis üyeleri açısından bakıldığında ise ülke genelinde üyelerin %11’i kadın iken üye belediyelerde bu oranın %9 olduğu görülmüştür.

Tosun (2024) “Yerel Seçimlerde Kadın Temsilci Sorunsalı: 2019 ve 2024 Yerel Seçimlerinin Karşılaştırılması” adlı çalışmasında kadın temsilci oranının oldukça düşük kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Coğrafi bölgeler arasında kadın temsiline ilişkin farklar olmakla beraber Türkiye genelinde kadın temsilci sayısı çok düşük kalmaktadır. Çalışmaya göre kadın temsilci sayısının az olmasının nedeni, siyasi partilerin kadınları aday gösterme konusunda cinsiyet eşitliğine uygun davranmamaları olarak ifade edilmiştir.

Bayburt ve Özbey (2025) “Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Kadın Temsili: 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimi Örneği” adlı çalışmalarında cumhuriyetin ilanından sonra kadınların siyasal haklarını elde etmeleri önemli bir gelişme olmakla birlikte bu kazanımlardan sonraki süreçte erkek temsili ile kıyaslandığında kadınların siyasal yaşamda yeterli oranda yer almadığını bulgulamışlardır. Buna göre 31 Mart 2024 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçiminde kadın temsili artış göstermekle birlikte, kadın temsil oranlarının hâlâ erkek temsil oranına göre düşük olduğu görülmüştür.

Çolak ve Yıkıcı (2025) “Adil Temsil, Yönetilebilirlik ve Politik Meşruiyet Açısından 2024 Yerel Seçimleri” adlı çalışmalarında seçim barajı ve kontenjan aday uygulamalarının; karar organlarında adil temsili, başkanlık ve meclis seçimlerini farklı siyasi partilerin kazandığı belediyelerde ise yönetilebilirliği olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Buna ek olarak seçim ittifaklarında yaşanan çözülmenin, belediye başkanlıklarındaki politik meşruiyet düzeyinin düşüş eğilimi göstermesine yol açtığı bir diğer bulgudur. Çalışmaya göre Türkiye’de yerel seçim sistemine yönelik sorunların giderilmesi için atılacak yönetsel reform adımlarında baraj uygulamasının kaldırılması, kontenjan aday modelinin iptali veya kontenjan bağlamındaki temsilciliklerin belediye meclisi yerine başkanlık seçimini önde bitiren siyasi partiye verilmesi ve basit çoğunluğa dayanan seçimlerin nitelikli çoğunluğa dayandırılması hususlarına yer verilmesi gerekmektedir.

3. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu başlık altında öncelikle temsil, siyasal temsil, yerel temsil ve katılım kavramlarına değinilmektedir. Ardından yerel yönetimler kapsamında temsil ve katılım kavramları açıklandıktan sonra yerel temsil ve katılıma ilişkin kuramlar açıklanmaktadır. Son olarak yerel yönetimler ve yerel yönetimlerde meclislerin işlevleri ve önemine dair bilgiler verilmektedir.

3.1. Temsil ve Siyasal Temsil

Temsil kavramının tanımı “bir kurumun, bir topluluğun veya bir sınıfın sözcülüğünü yapmak, onlar adına menfaatlerini korumak amacıyla hareket etme” şeklinde yapılabilmektedir (Cevizci, 2012, 455). Bu kavram Ana Britannica’da şöyle ifade edilmektedir; “Yurttaşların siyasal haklarını seçtikleri sorumlu temsilciler aracılığıyla kullandıkları yönetim biçimi. Temsili demokrasi rejiminde hakimiyet sahibi olan millet, bu hakimiyetin kullanılmasını kendisini temsil etmekte olan kurumlara devreder. Temsili demokrasi bu nedenle ulusal egemenlik anlayışına davranır. Ulusal egemenlik esasına göre, halkın seçtiği temsilciler kendisini seçen seçmenleri değil, tüm ulusu temsil eder” (Ana Britannica, 2004, 551). Türk Dil Kurumu sözlüğü ise temsili “birinin veya bir topluluğun adına davranma” olarak tanımlamaktadır (TDK, 2024).

Max Weber temsil kavramına başka bir açıdan yaklaşmaktadır. Belirli bir grup geride kalanları akılda tutarak eylemde bulunduğu ya da geride kalan kişiler bu eylemleri meşruiyet ve bağlayıcılık esaslı kabul ettiğinde temsil gerçekleşmiş demektir. Başka bir ifadeyle bu eylem ilişkisinde rıza gösterme vardır ve esastır (aktaran Örs, 1997, 26).

Temsil kavramının çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu yakından incelendiğinde görülmektedir. Örneğin yetki devralma ve yetki verme ikiliğinde tanımlamalar da vardır. Esas olarak yetkilendirme görüşü şeklinde ele alınan bu tanımlarda temsilci hareket etme yetkisi verilmiş kişidir. Yani kendisine daha önceden elinde bulunmayan bir hareket etme yetkisi verilmiştir. Tabi burada temsil edilen kişi bu hareketin doğuracağı sonuçlardan hareket eden kendisiymiş gibi sorumludur. Bu görüşte temsilcinin hakları genişletilmiş ancak sorumlulukları daraltılmıştır. Temsil edilen ise tam aksi yönde yani hakları azaltılarak ve sorumlulukları artırılarak kavramsallaştırılmıştır (Pitkin, 2014, 39).

Demokrasinin vazgeçilmez bir ögesi olan temsil yalnızca demokratik yönetim biçimlerinde kendine yer bulabilmiştir. Geleneksel açıdan bakıldığında temsili yetki devralma ve yetki verme olarak ele alan biçimsel temsil modeli, temsili bir amblem veya devlet başkanı gibi sembollerle ifade eden sembolik temsil modeli ve vatandaş için en doğrusuna karar verebilen eğitim ve bilgi düzeyi yüksek kimselerin seçildiği vesayet-

mütevelli modeli günümüze kadar yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Ancak küreselleşen dünya siyasetinde çok aktörlü dünya deneyimi mevcuttur. Bu yüzden de geleneksel temsil şekillerine ilaveten postmodern temsil modelleri ortaya çıkmış ve benimsenmiştir. Resmi seçimlere bağlı olmayan ve toplumun belli bir kesiminin sesi olmayı amaçlayan gayriresmi temsil, temsilcinin eylemlerine dayanak olması için çıkar kavramlarına, sağduyuya ve kısmen temsilcinin kendi geçmişinden türetilen ilkelere baktığı jiroskopik temsil, temsilcilerin seçilmediği yani her bir vatandaşın kendini temsil edebildiği model ve son olarak vatandaşların internet, sivil toplum ve toplumsal hareketler yollarıyla sanal ortamlarda gerçekleştirdikleri siyasi etkinlikler anlamındaki dijital temsil postmodern temsil şekilleri arasında gösterilmektedir (Mert, 2020).

Demokrasi ve temsil kavramlarının birbirinin yerine geçer vaziyette kullanımı; millete dayanan egemenliğin, millet adına ve vatandaş tarafından seçilen temsilciler vasıtasıyla kuramdan pratiğe yönelimini işaret eder. Bu sayede temsil, vatandaşın temsili demokrasi ile sağlanan iki önemli fonksiyonuna göndermede bulunur: vatandaşın egemenliğini devretmesi aracılığıyla yönetme işini sahiplenecek demokratik yani temsili kurumun tek sözü geçen unsuru olması ve rejimin demokratik meşruiyet ile davrandığına yönelik algısal durumun süreklilik gösterecek biçimde sağlanması (Özkan, 2020, 255).

3.2. Yerel Temsil

Merkezi devlet bakış açısında karşı, sivil toplum gelenek ve göreneklerinin devam ettirilmesinin bir yolu olarak önemlerinin altının çizilmesine karşın ikincil, bütünüleyici ve destekleyici olma niteliklerinin yerel yönetimlerin siyasal, idari ve toplumsal sistem içinde yerini tayin ettiği söylenebilir. Bu minvalde yerel yönetimler ve merkezi yönetim faaliyetleri içinde ortaya çıkan benzerlik ve farklılıklara paralel bir şekilde, yerel temsil ve genel temsil arasında da benzerlik ve farklılıkların meydana geleceği iddia edilebilir. Seçmen-siyasal parti, siyasal parti- temsilci ilişkileri, ulusal düzeyde mevzu bahis olduğu gibi, yerel düzeyde de gayet oluşabilir biri durumdur. Bir siyasal partinin aday listesinde kendisine yer bulan temsilci, bu liste için oy kullanan seçmen tarafından seçilmekte ve yerel meclis ortaya çıkmaktadır (Çitçi, 1989, 233).

Temsil olgusunun seçime bağlı olması günümüzde genel kabul görmüş bir durumdur. Bu tür bir sistemde kimin seçeceğini ve temsil edileceğini seçimle alakalı kanun ve kurallar tayin etmektedir. Bu hususta tarihte vuku bulan ve birbirini takip eden her değişiklik, bir millet içinde kimin temsile layık olduğunun yeniden tanımlanması olarak anlaşılmıştır. Tarihi süreç içinde temsil, sadece soyluların ya da zengin kişilerin temsilinden, yetişkin nüfusun tamamının temsiline yönelik bir dönüşüm geçirmiştir. Ancak, seçim kurallarının birtakım zümre ve kişiler için diğerlerinin temsil edilmemesi uğruna, daha müsait kimi şartların yerine getirilmesi gündeme getirilmiş (Çitçi, 1989,

225) ve bugünkü geniş zeminli temsil sistemine yönelim temin edilmiştir. Ancak bu geniş zeminli bir temsil sisteminin bütün ülkelerde uygulandığını söylemek çok güçtür. Ama bu yayılma ve dağılımın süratle gerçekleştiği ifade edilebilir.

Yerel ve ulusal temsil aygıtları ve meclis kompozisyonları arasındaki ayrışmaların başka bir örneği de; milli temsilciler tam zamanlı siyaset adamı şeklinde algılanırken, yerel temsilciler kısmi zamanlı siyasetçi olarak görülmektedir. Bu bağlamda, temsil kurumu bütünlüklü bir şekilde ele alındığında temsil konusunda da hiyerarşik bir düşünüş biçiminin varlığı aşıkardır. Bu hiyerarşinin tepe noktasında ulusal temsilciler, halk düzeyinde ise yerel temsilciler kendine yer bulmuştur. Ancak bu iki noktada da toplumun ya da topluluğun siyasetçilerin elindeki kaynak ve imkanları elinde bulunduran güçlü unsurları öncelikli olarak temsil edilme çemberi içine girmektedir. Yerel temsile ilişkin de aynı eğilimlerin olduğu apaçık ortadadır. Bu türden bir farklılaşma bir açıdan karar ve yürütme organları arasında meydana gelebilirken başka bir açıdan yöresel kalkınma şablon ve farklılıklarının, temsil şablonları üzerinde tesir ettiği söylenebilir (Çitçi, 1989, 214).

3.3. Katılım

Türk Dil Kurumunun Sözlüğünde katılım “iletişim veya ortak davranışta bulunma yoluyla belirli bir toplumsal duruma girme süreci; iştirak” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2024). Daha çok sosyolojik bir açıdan yapılan bu tanıma ilaveten katılım yönetsel açıdan “yönetilenlerin yönetimde söz sahibi olmasıdır” olarak ele alınabilir (Eroğul, 1991, 13). Bu tanımın ifade ettiği gibi yönetime katılım, yönetim faaliyetlerinin olduğu bütün örgütsel formlarda karar verme sürecine katılıma işaret ederken, siyasal katılım daha geniş bir perspektifle meclisin ve siyasal gücün meydana gelmesine, bürokratların ve yerel yönetim düzeyindeki yöneticilerin seçilmesine, karar verme sürecinin başından sonuna işlemlerin yerine getirilmesine ilişkin tüm eylem ve faaliyetler şeklinde ifade edilmektedir (Buran, 1995, 213).

Katılımı bir araç olarak değil kişiyi ve onun potansiyelini gerçekleştiren başlı başına bir değer olarak görmek gereklidir. Siyasal faaliyetlere katılım göstermek kişinin bilişsel ve ruhsal kapasitesinde gelişmeler meydana getirir ve kendine güven düzeyini yükseltir (Erdoğan, 1996, 230-231). Gerçek manada ve tam anlamıyla katılımın mevcut olabilmesi için asgari koşullar arasında yönetilenlerin bağımsızlığı ile can ve mal güvenliği bulunmaktadır (Eroğul, 1991, 69). Katılımın etkili bir düzeye çıkabilmesi için evvela katılımcıların ilgisini çekecek bir konunun olması ve o konuyla ilgili bir fikrin olması lazımdır. İstenilen düzeyde katılımın olmamasının sebepleri arasında maddi, kültürel, sistemik ve hukuki sebepler öne çıkmaktadır. Bireylerin geçim sıkıntısı çekmesi maddi sebeplerin başında gelmektedir. Buna ilaveten gün geçtikçe daha da karmaşık bir hal alan toplumlarda katılım mevzuu aynı ölçüde daha çok gayret

gerektiren bir aktivite olmuştur. Kamuyu ilgilendiren problemlerle ilgili bilgi edinme bir gayret, vakit ayırma ve belli düzeyde bir eğitim geçmişi gerektirmektedir. Bu sebeplerden ötürü yoksulluk ve eğitimsizlik katılımın önünde engel teşkil etmektedir. Kültürel sebepler ile ilgili olarak yaşadığı bölgenin problemlerinin ötesini idrak edemeyen, sığ perspektifli ya da kendisine uzak bir konumun karşısında edilgince tavır takınan bireylerin katılım göstermesi beklenemez. Buna ilaveten milli gelenekler ile dini değerler de katılımı önleyebilir. Misal olarak milli gelenek içerisinde kulluk varsa veya devlete karşı kuşkucu bir tutum takınılıyorsa katılım az gerçekleşecektir. Vatandaşın tüm gayretlerine rağmen sistemin genel anlamda aynı sonucu doğurması durumunda siyasal manada gayret gösterme özelliğini kaybetmektedir. Buna örnek olarak ABD’de siyasal sahneye hakim olan iki parti düşünce yapısı olarak birbirleriyle benzeşmektedir ve üçüncü bir alternatif ortaya çıkarmak oldukça zor bir iştir. Bu örnekte olduğu gibi siyasal ortamın karakteristikleri katılımı engellemektedir. Katılımı engelleyen hukuki sebeplere örnek olarak örgütlenmeye yasakları verilebilir. Bu tür yasaklar varsa vatandaşlar örgütlenme yoluyla yönetime katılma hususunda çok az istekli olurlar (Eroğul, 1991, 250-253).

Siyasal katılım birçok toplumsal kesime temsil edilme olanağı vererek toplumda önemli bir denge ve konsensüsün ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır. Toplum içinde katılımı mümkün kılan hususların arttığı yönündeki inanç siyasal iktidarı alma mücadelesinde barış yanlısı olmayan yol ve yöntemlerin kullanılmasını büyük oranda önler (Kışlalı, 1998, 184).

Günümüzde temsili demokrasiler siyasal katılım kriziyle karşı karşıya kalmıştır. Bu kriz siyasal iktidar veya seçkinlerin siyaset sistemine katılım gayretinde bulunan kişi ve grupların bu motivasyon veya davranışlarını gayrimeşru saydığı zaman oluşan bir çatışma durumudur. Siyasal sistem içinde faal olmayan grupların sistemin işleyişinde faal hale geçme gayretlerinin kale alınmaması ya da önlenmesi durumunda siyasal katılma krizi baş göstermektedir (Arap, 2002, 73).

3.4. Yerel Yönetimlerde Temsil ve Katılım Kavramları

Yaygın kullanıma göre temsil çeşitli faaliyetleri yerine getirmek için temsil edilen akde ters düşmeyerek ve uyumlu olarak temsilcinin yetkilendirilmesi ile temsilci ve temsil edilen şeklinde iki kişi veya kolektif oluşum arasındaki bağlantıyı, ilişkiyi ortaya koymaktadır. Tabii temsili farklı biçimlerde tanımlama olanağı bulunmaktadır. Örneğin en öz haliyle gerçek kişilerin gerçek olmayan tüzel kişilere yetkilerini aktarması olarak ifade edilebilir. Lakin problem temsile bir tanım yapmak değil onun fonksiyonelliğiyle ilgilidir. En fazla karşılaşılanı olarak temsilcinin temsil edileni aklından çıkardığı veya göz ardı ettiği ve böylece kurgulanan amacından uzak bir boyuta götürdüğü zaman tasarlanan çözüm gerçek bir anlamı ihtiva edebilir (Çitçi,

1989). Bu bakımdan temsil kavramını yalnızca yerel ya da genel seçim dönemlerinde temsilci seçme veya listeye dahil edilen adaya onay verme manasında ele almak yetersiz kalır. Bunun da ötesinde temsili organize ve kolektif bir açıdan tahayyül etmek, ele almak ve halkın çeşitli STK'lar (dernek, vakıf, oda vb.) vasıtasıyla idare organlarında yetkisinin ve gücünün olması anlamında değerlendirmek ve düşünmek gerekmektedir (Bulut ve Tanıyıcı, 2008, 172).

Pek çok düşünür demokrasinin ve ilişkili kavram olan temsilin yerel yönetim birimlerinde daha kolay oluşabileceğini ifade etmiştir çünkü yerel yönetimler tabanda yer alan halka gerek fiziksel gerekse de zihinsel olarak en yakın yönetim organı olarak kabul edilmektedir. Dahası kişinin başka hiçbir kuvvet olmadan yönetime katılım gösterebileceği en münasip koşullar yerel düzeyde vücut bulmaktadır. Bu sebeplerden dolayı demokrasi açısından potansiyelleri bu yönetim birimlerini diğer yönetim birimlerinden daha yukarı taşımaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2010, 30). Öte yandan yerel yönetimlerin bahsedilen vaziyetten ötürü seçmenlerin yerel seçilmişler üzerindeki kontrol ve teftişinin daha basit bir şekilde gerçekleşebileceği düşünülmektedir. Seçimle göreve başlayan yöneticiler siyasal anlamda sorumlulukları olduğu için verdikleri kararlarda ve uygulamaya geçirdikleri hizmetlerde dikkatli davranırlar. Bunun nedeni iktidarlarını devam ettirmelerinin yerel halkın onayına bağlı olmasıdır. Yoksa tekrar seçilmeleri gerçekleşmeyebilir. Hasebiyle halkın yerel seçimlerde adayları tanıması daha akılcı seçimlerde bulunma imkanını doğurmaktadır. Halk hasbelkader yanlış tercihte bulunsa bile bu yanlış ikinci kereye ulaşmaz ya da sürekli bir durum haline bürünmez. Bu sebepten ve yönetimin kontrol edilme kolaylığı ve sürecinden dolayı yerel yönetimlerin ayrı bir önemi bulunmaktadır (Eryılmaz, 2007, 133).

Görüldüğü üzere yerel yönetimler demokratik kurumlar içinde en ön sıradakilerden biri olarak addedilebilir çünkü halk kendi kendine yönetme imkanı ve imtiyazı tanıyan kurumlardır. Bu süreç halkın eliyle seçilmiş ve göreve gelmiş organlar vasıtasıyla gerçekleşse de yerel yönetimlere fiiliyatta demokratik nitelik payesi vermek için yeterli değildir. Biçimsel şartların ve özellikleri daha da ötesine gidilerek ve toplum içindeki farklı grupların yönetime dahil olmasının yollarını oluşturarak gerçek ve otantik anlamda halkın katılımını da tesis etmek önem arz etmektedir (Keleş, 2009, 63).

Yüksek önemi haiz katılım kavramı olarak "bir kararın hazırlanması, olgunlaştırılması, alınması ve uygulanması aşamalarından birine, bir kaçına veya bütününe o kararlardan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenecek kişilerin güçleri oranında katkıda bulunması" (Demir ve Acar, 2002, 237) şeklinde tanımlanmaktadır. Bütün toplumlarda açık bir şekilde ortaya konan ve yasalarla düzenlemeye tabi tutulan ve meşrulaştırılan; otoriteyi kullanan ve otoriteye uyması gerekenler şeklinde ikili ayırmda bulunmaktadır. Bu tür ilişki şekli toplumsal manada bütün kesimleri içine almaktadır. Tarihsel süreç içerisinde her dönem kullanma-uyma ekseninde insanların otorite kavramıyla bir teması olmuştur. Bu bakımdan yöneten-yönetilen ilişkisinde elle

tutulur yenilikler ve gelişmeler, yönetilen kesimin birtakım siyasal haklara kavuşturulması, tebaa pozisyonundan vatandaş düzeyine çıkarılmaları, demokrasiyle gelen ve benimsenen hak ve özgürlükleri kazanmaya ve siyasal katılım gösterme haklarından faydalanmaya başlamaları ile temin edilmiştir (Öner, 2000, 4).

Yönetime katılma demokrasinin temel öğelerinden biri olarak sayılmaktadır ve vatandaşların kendileri veya içinde bulundukları toplumla alakalı mevzularda verilecek olan kararların ve meydana gelen problemlerin çözüme kavuşturulmasında yetkili olmaları ve idarecilerle etkileşim içerisinde yer almaları süreci şeklinde ifade edilmektedir (Eroğlu, 2006, 192). Yerel yönetim kuruluşlarının seçimle göreve gelmesi mevzubahis yapılan kuruluşların demokratik bir nitelik elde etmesi açısından yeterli sayılmamaktadır. Bu sebepten dolayı seçilmiş kişilere ve kuruluşlara ilaveten hakiki anlamda bir halk katılımının tesis edilmesinin zorunluluğu ifade edilmektedir. Bunun mümkünatı ise toplumsal yapıdaki tüm unsurların kendilerini alakadar eden kritik kararların verilmesi sürecine dâhil edilmesi ile olabilecektir (Başaran, 2008, 47-48).

Öte yandan yerel yönetimler özelinde yönetime katılımı gösteren yerel katılım daha ziyade kentlerin idare edilmesinde ve yerel yönetimlerle alakalı hizmetlerde kentsel aktörlerin bütün süreçlere dâhil edilmesi ve bu sürecin uygun bir mekanizma ile kurumsal bir niteliğe kavuşturulması anlamında ele alınmaktadır (Akdoğan, 2008, 44). Bir diğer tanımda yerel katılım bir topluluk içinde yaşamını sürdüren ve bulunan bireylerin yerel kuruluşlarını seçmeleri ve bu kurumların verdiği kararlara doğrudan tesir etme süreci şeklinde tanımlanmaktadır (Köseoglu, 2006). Bu kapsamda katılım ile kastedilen halkın yalnızca yerel yönetim kuruluşlarını seçim vasıtasıyla meydana getirmesi değil, yerelleşme olgusunun da hayata geçirilerek yönetimde etkin ve doğrudan yetkili konuma getirilmesi şeklinde açıklığa kavuşturulmaktadır (Çevikbaş, 2008, 72). Bu bakımdan katılımın amacı halkı yönetim faaliyetlerine dâhil ederek kararlaştırılan eylemlerin halk tarafından benimsenmesini ve takip edilmesini ortaya çıkarabilmektir. Böylelikle vatandaşlar kendi tercih ve seçimlerini belirginleştiren kararlar ışığında yönetim etkin ve faal bir şekilde söz sahibi konumuna ulaşabilmektedir (Çevikbaş, 2008, 73).

Vatandaş ile yönetim arasındaki arayı minimuma indirmeyi amaçlayan yerel katılım toplu verilen kararların onaylanması ve pek tabii olarak halkın yönetimle uzlaşa sağlamasını kolaylaştırması açısından oldukça önem arz etmektedir. Buna ilaveten yönetsel karar verme süreçlerin katılımın vatandaşını inşa edici gücünü etkinleştirerek kişisel efektifliği ve özgüveni yükselterek bir bakıma demokrasi eğitimi verirken ortak fayda sağlama adına kooperasyon ve işbirliğini eşzamanlı geliştireceği düşünülmektedir (Gökçe, 1999, 57). Bununla birlikte yönetilen kesimin yöneten azınlık arasına girememesi ya da bu faaliyetlere katkı sağlayamaması sunulan hizmetlere sahip çıkmaması ve bu hizmetleri sürdürememesi neticesini ortaya çıkarmaktadır. Bu olumsuz durum yerel yönetim hizmetlerinin gelişmemesine, eksik, verimsiz ve etkisiz bir nitelik

seyretmesine neden olmaktadır. Daha veciz bir ifadeyle yönetime katılım göstermeden yönetimin planladığı ve yürüttüğü hizmeti almak çoğu zaman ‘üretmeden tüketmek’ şeklinde görülmektedir (Aydın, 2018, 192).

Birçok metot ve araçla yerel yönetim sağlanabilmekte ve böylelikle vatandaşın yönetsel faaliyetlerin etkinliğini yükseltmesi ve yaşam çevresini şekillendirebilmesi sağlanabilmektedir. Bu metotlar arasında kent planlaması, çevrenin korunması, halk oylaması, seçilmişleri görevden alma, kritik konu ve hususlarda halkın görüşünü alma, vatandaşın düşünce ve eleştirilerinin alınması ve kentleri ilgilendiren konularda toplumsal hareketler sayılabilmektedir (Kozan, 2002, 84). Bunlara ilave olarak yerel yönetim ve danışma birimlerine katılma, kent kurultaylarına katılım, yerel kamusal araştırmalar, çevresel konularda yaşanan sorunlarda yargıya başvurma, yerel kamuoyu yoklamaları ve kamusal bir araya gelmeler gibi yollar da sayılabilir (Adıgüzel, 2003, 49).

Temsil ile katılım arasında iki yakın ilişki olduğu söylenebilir. İlk olarak yönetime katılımın temsil sistemine destekte bulunması zorunluluğudur. Başka bir deyişle katılım temsil mekanizması aracılığıyla gerektiği kadar temsil edilemeyen vatandaş bölümünün de sözlerini, isteklerini ve görüşlerini iletebilmelerine olanak tanımaktadır. Siyasal ve toplumsal perspektiften bu duruma bakılarak daha iyi bir izahat yapılabilir (Arıkboğa, 2010, 193-198).

Ek olarak siyasal perspektifle temsil sisteminin özünde temsil adaletini sağlama niyeti olsa da bu niyeti her zaman erişemediği durumlar olabilmektedir. Öte yandan farzı misal yönetimde istikrarı bulmak ve sürdürmek adına temsil sisteminde önemli problemler yer ederse bu durumda bahsedilen sistemin birçok katılım yöntem ve aracıyla desteklenmesi daha da kritik bir konu haline gelir.

Toplumsal bakış açısıyla ise çağımızın toplumları geçmişe nazaran çok daha dinamik bir özelliğe sahiptir. Bu denli dinamikleşen, değişim ve dönüşümlerin yer ettiği bir toplumu belirli bir siyasi parti sistemi ve temsil sistemi aracılığıyla faydalı ve etkin bir şekilde temsil edip yönetim fonksiyonlarını gerçekleştirebilmek geçmiş yıllarda olduğu kadar basit kalmamıştır. Dolayısıyla bu koşullar temsil sistemi dışında katılım isteklerinin çoğalmasına neden olmakta ve yönetim kuruluşlarını katılıma çok daha meyilli birimler olarak iş yapmaya mecbur kılmaktadır.

İfade edildiği üzere temsil ile katılım kavramları arasındaki öncelikli ilişki karşılıklı olarak bir diğerini destekleme ve yetersiz taraflarını giderme, tamamlama şeklinde oluşturulmuştur. İkinci ilişki ise odaktaki yönetime katılım gösterebilmek için temsil ediliyor olma koşuludur. Kent hayatın süren bireyler yönetime gelen siyasi parti ile kendilerini o belediyenin asıl sahibi ve sorumlusu olarak bilmelidir. Kent sakini birisi şikayet, talep ve dileklerinin belediye yönetimi tarafından üzerinde durularak karşılanacağı duygusunu yaşamalıdır. Tabi bunun dışında rutin hizmetler haricindeki çeşitli talep, öneri ve eleştirilerini ilgili belediye merciine etkili ve hızlı bir şekilde

iletebilmek için kendilerini temsil etme pozisyonunda olan meclis üyelerinden faydalanma girişimlerinde bulunabilir ve birçok husus ve konuyu bu kişiler ile paylaşma yöntemini seçebilirler. Belediye meclisindeki temsilciler arasında kendilerinin gönderdiği kişilerin olmaması durumunda bu vatandaşlar ile belediye arasındaki ilişkilerin ve iletişimin sağlıklı bir zeminde yürümeyeceği de öngörülebilir. Ancak belediye yönetimindeki yetkililer kentlilere bunun dışında bir algı benimsetebilmiş ve vatandaşlar da bu algıya sıkı sıkıya bağlılarsa temsil edilme gerekliliği yönetime katılma bakımından ortadan kalkmış olacaktır (Arıkboğa, 2010, 193-209). Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse; belediye sınırları içinde yaşayan büyük bir kesim kişisel bağlantılara, hemşeri dayanışması ve mensubiyetine ve herhangi bir parti üyeliğine ya da yakınlığına ihtiyaç duymadan sadece o şehirde yaşayan bir vatandaş olarak belediyeye gittiğinde yeterli ilgi ve alakayla karşılaşır, yönetime katılım ve temsil meydana gelmiş ve uygulamaya geçmiş olur. Dolayısıyla kent genelinde ortaya çıkacak algının katılım hususunda çok önemli bir görevi vardır. Bu kapsamda atılacak adımlardan ilki yönetimin yönünü halka çevirmesi, bütün şehir sakinini kapsayacak bir intiba bırakması ve bunun sürdürülebilir kılınmasıdır. İkinci aşama babında ise halkın belediye yönetiminden gelen bu aksiyonlara göre kendi pozisyonunu tayin etmesidir.

Detaylı incelendiğinde yönetime katılım belli bir hizmeti almak için belediye binasına gitmenin ya da kişisel bir problemi çözüme kavuşturmanın çok daha ötesinde bir anlama sahiptir. Aslına bakılırsa öneri, eleştiri, destek vb. paylaşımlar katılımın dayandığı unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Yani politika oluşturmaktan karar verme sürecinde aktif rol oynayarak uygulama aşamasına kadar olan bir dizi faaliyette katılım kendini göstermelidir. Bu kapsamda bir düzenleme mevzuatta da yer bulmuştur. 2005 tarihli Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri Yönetmeliğinin 19. maddesi katılım ile ilgili önemli içerimler barındırmaktadır (Resmi Gazete, 2005):

“Kamu görevlileri, kamu hizmetleri ile ilgili temel kararların hazırlanması, olgunlaştırılması, alınması ve bu kararların uygulanması aşamalarından birine, bir kaçına veya tamamına, aksine yasal bir hüküm olmadıkça, o karardan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenecek olanların katkıda bulunmasını sağlamaya dikkat ederler.”

Bu denli yüksek düzeyde bir katılımın etkili bir şekilde uygulamaya aktarılmasında vatandaşın algısının önemli bir yeri vardır. Bakıldığında kimi zaman bütün kesimler yasal düzenlemelerde mevcutmuş gibi gözükse de tersi bir durum da yaşanabilmektedir. Bu bakımdan toplumu oluşturan bütün parçaların belediye strateji, politika ve karar süreçlerine dahil olup olmadığının göz önüne alınması elzemdir. Gerçek anlamda bir katılım ancak bu şekilde sağlanabilecektir.

Tüm bunlara birlikte ele alındığında katılım olgusunun siyasal olduğu kadar yönetsel boyutlarının da olduğu aşîkârdır. Öncelikle siyasal boyutu bakımından katılım gerçek veya tüzel kişilerin kendilerini yöneten kuruluşların karar ve eylemlerine etkide bulunmak ve yön vermek için teşebbüs ettikleri gayretler şeklinde ifade edilir. Bu

açından katılımın şekil ve seviyeleri mevcut düzenin yapısal durumuna, hukuk çevresine, kuruluşlarına, siyasal gelenek ve değerlerine ve sosyoekonomik yapısına göre değişiklikler ortaya çıkarır. Yönetisel boyutu yönüyle ise siyasal ve yönetisel kadroların tayin edilmesinden öte, bu kadroların vermiş olduğu kararlara ve işleme aldıkları faaliyetlere vatandaşın ve STK'ların katılım göstermesi biçiminde açıklanmıştır (Buran, 1995, 210).

3.5. Yerel Temsil ve Katılma İlişkin Kuramlar

Belediyeler ve yerel yönetimlerde yerel temsil ve katılım kavramlarına ilişkin kuramlar, vatandaşların yönetim süreçlerine katılımını ve temsilini açıklamak için kullanılan kuramsal çerçevelerdir. Bu kuramlar demokrasi ile yakından ilişkilidir. Demokrasi, halkın kendi yöneticilerini seçtiği ve yönetime doğrudan veya dolaylı olarak katıldığı bir yönetim biçimidir. Temel unsurlarından halk egemenliği yönetim yetkisinin kaynağının halk olduğunu savunur (Teziç, 2009, 215). Bunun dışında yöneticilerin halk tarafından özgürce ve adil bir şekilde seçilmesi gerekir. Çoğulculuk ve katılım ile farklı görüşlerin ve grupların siyasi sürece katılımı teşvik edilmelidir. Bireylerin temel hak ve özgürlükleri korunmalıdır (Yayla, 2012, 15; Gözler, 2000, 195; Kapani, 2021, 54)

Yerel demokrasi, yukarıdaki demokrasi prensiplerinin yerel düzeyde uygulanmasıdır. Yerel demokrasi, vatandaşların günlük yaşamlarını doğrudan etkileyen karar süreçlerine katılımını içerir. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin şeffaf, hesap verebilir ve katılımcı olması beklenir (Yıldız, 1996, 13).

Demokratik yerel yönetimler, yerel halkın ihtiyaçlarına ve isteklerine göre hareket eden yönetimlerdir. Bu tür yönetimlerin özelliklerinden katılım ile yerel halkın, karar alma süreçlerine katılımını teşvik eden mekanizmalar oluşturulmalıdır. Örneğin, halk toplantıları, anketler ve danışma kurulları (Aktan, 2016, 5). Belediye meclis üyelerinin, seçildikleri bölgedeki halkı etkin bir şekilde temsil etmeleri gerekir. Bu, halkın taleplerini ve sorunlarını meclise taşımayı içerir. Buna ek olarak belediye meclis üyelerinin ve yerel yöneticilerin, aldıkları kararlar ve yaptıkları uygulamalar konusunda halka hesap verebilir olmaları gerekir (Erdoğan, 2019, 300). Son olarak karar alma süreçleri ve yönetim faaliyetleri hakkında halkın bilgilendirilmesi önemlidir (Gürün ve Gezici, 2018, 44).

Belediye meclis üyelerinin temsil yeteneği, halkın yerel yönetim süreçlerine katılımını artırır ve yerel demokrasinin güçlenmesine katkı sağlar. Etkin bir temsilde çeşitli unsurlar vardır. Örneğin belediye meclis üyeleri, yerel halkın ihtiyaçlarını ve beklentilerini iyi anlamalı ve bunları karar alma süreçlerine yansıtmalıdır (Önder, 2013, 316). Bunun dışında halkla sürekli iletişim halinde olmalı ve ulaşılabilir olmalıdır (Çukurçayır ve Gökçe, 2002, 130) ve tabi halkın karar alma süreçlerine katılımını teşvik etmelidir (Demirci, 2010, 27).

Yerel temsil ve katılımın demokrasi ile yakından ilişkilidir. Yerel temsil ve katılım, demokratik bir yönetim yapısının temel taşlarıdır. Halkın karar alma süreçlerine katılımı, yöneticilere duyulan güveni artırır ve demokratik meşruiyeti güçlendirir. Ayrıca, yerel halkın ihtiyaçlarının ve beklentilerinin daha iyi anlaşılmasını ve karşılanmasını sağlar (Ökmen, 2005, 26). Bu bağlamda, belediye meclis üyelerinin etkin temsil yeteneği, yerel demokrasi ve demokratik yerel yönetimlerin başarısı için kritik öneme sahiptir. Yerel temsil ve katılım mekanizmalarının güçlendirilmesi, demokratik değerlere dayalı bir yönetim yapısının oluşmasına katkı sağlar.

Doğrudan demokrasi, vatandaşların politika ve yönetim kararlarına doğrudan katılımını ifade eder. Bu sistemde, halkın temsilciler aracılığıyla değil, doğrudan kendisi karar alır (Görün, 2006, 165). Doğrudan demokrasinin bazı temel araçları vardır. Örneğin referandumda vatandaşların belirli konular hakkında doğrudan oy kullanarak karar vermesi mevzubahistir. Halk girişiminde vatandaşların belirli bir konuda yasa veya politika değişikliği önerisi getirebilmesi vardır. Bunun dışında vatandaşların veto hakkı vardır yani mevcut yasaların veya politikaların iptali için oy kullanabilirler.

Belediye meclis üyelerinin rolü, yerel demokrasi ve doğrudan demokrasi mekanizmaları ile yakından ilişkilidir. Belediye meclis üyeleri, halkın karar alma süreçlerine doğrudan katılımını teşvik edebilirler. Bu, halk toplantıları, yerel referandumlar ve halk girişimleri gibi doğrudan demokrasi araçlarının kullanımını içerir (Çetinkaya ve Korlu, 2012, 99). Belediye meclis üyeleri, halkın temsilini güçlendirerek doğrudan demokrasiye katkıda bulunabilirler. Halkın ihtiyaçlarını ve taleplerini doğrudan meclise taşıyarak, temsilin daha etkin ve demokratik olmasını sağlarlar. Doğrudan demokrasi, şeffaflık ve hesap verebilirlik gerektirir. Belediye meclis üyeleri, yönetim süreçlerinde şeffaflığı artırarak ve halka hesap vererek doğrudan demokrasiye uygun bir yönetim biçimi sağlarlar. Belediye meclis üyeleri, halkın doğrudan iradesini yansıtan kararlar alarak doğrudan demokrasiye katkıda bulunabilirler. Bu, halkın taleplerini ve görüşlerini dikkate alarak yapılan politikaları içerir. Belediye meclis üyeleri, yerel düzeyde referandumlar ve halk girişimleri düzenleyerek doğrudan demokrasinin uygulanmasını sağlayabilirler. Bu, yerel halkın önemli konularda doğrudan karar vermesini mümkün kılar (Görün, 2006, 170).

Doğrudan demokrasi, yerel temsilin etkinliğini artırabilir ve halkın karar alma süreçlerine katılımını güçlendirebilir. Belediye meclis üyelerinin, doğrudan demokrasi araçlarını kullanarak halkın taleplerini daha iyi anlayıp karşılamaları mümkündür. Bu, yerel yönetimlerin daha demokratik, şeffaf ve hesap verebilir olmasını sağlar. Belediye meclis üyelerinin temsil yeteneği, doğrudan demokrasi mekanizmalarının yerel düzeyde etkin bir şekilde uygulanması ile doğrudan ilişkilidir. Doğrudan demokrasi araçlarının kullanımı, yerel halkın karar alma süreçlerine katılımını artırarak yerel demokrasiyi güçlendirir ve demokratik yerel yönetimlerin başarısını sağlar (Çetinkaya ve Korlu, 2012, 108).

Temsile dayalı bir yerel yönetim sistemi eşitlik, katılım ve özgürlük bakımından bir anlam ifade ettiği için demokrasiye dayandırılabilir. Yerel yönetim birimleri ile demokrasi arasındaki ilişkinin ortak noktası temsil ve katılıma yönelik kurumlardır. Demokrasiyi koruma sorumluluğunun yerel yönetim kuruluşlarında temsilcilerin seçimi yoluyla üstlenilmesi ve temsilcilerin devamlılık arz eder vaziyette vatandaşın denetimine açık olması demokrasinin denetim sorumluluk ve seçim prensipleriyle örtüşmektedir. Gerçek bir temsil, halkın serbestçe temsilci seçmesi ve temsilcilerin halka karşı sorumluluklarının bilinciyle hareket etmesiyle sağlanır. Bu sayede hükümet belirli kesimleri değil, tüm vatandaşları temsil etmektedir.

Temsil konusunda başka bir mühim husus da temsil edilenlerle onları temsil eden kişiler arasındaki mesafenin az olmasıdır. Başka bir yönden, yerel yönetim düzeyinde temsilciler ve seçmenlik görevini gerçekleştiren kişiler arasındaki coğrafi ve sosyal mesafenin milli seviyeye göre nispeten az olması sonucunda, hem "gerçek bir seçim sürecinin hem de etkin bir halk denetiminin" öngörüldüğü gibi gerçekleşmesine olanak sağladığı ileri sürülüyor. demokrasi teorisiyle (Richards, 1983, 167). Netice itibarıyla yerel yönetim kuruluşlarının demokratik gelişimi, halkın katılımı ve yerel kalkınma, temsil, seçim ve katılım ilkelerine dayanmaktadır. Bu ilkelerin hayata geçmesiyle demokratik yerel yönetimler organizasyonlarından ve yerel düzeyde bir demokrasiden bahsetmek mümkün olacaktır.

Abraham Lincoln, ünlü "Gettysburg Konuşması"nı sonlandırırken "halkın, halk tarafından, halk için yönetilmesi"nin dünyada yok olmayacağını söylemiştir (Stourzh vd., 1966, 3). Daha sonra "halkın, halk tarafından, halk için yönetilmesi", "Klasik Demokrasi Teorisi" olarak bilinen kavramla eş anlamlı hale geldi.

Demokrasi, eski Yunanca "Demos" ve "Kratos" sözcüklerinin birleşiminden türemiştir. İlk kelime "halk", ikinci kelime ise "güç" anlamına gelir. Bu nedenle "demoskratos", demokrasi, "halkın gücü" veya "halkın egemenliği" demektir. Bu açıdan bakıldığında demokrasinin en bilinen ve klasik tanımı: "halkın özyönetimi"dir. Bu demokrasi türüne literatürde "Doğrudan Demokrasi" adı verilmektedir (Aktan, 1999, 8).

Demokrasi türleri arasında doğrudan demokrasi, temsili demokrasi ve yarı doğrudan demokrasi kavramları, üç farklı demokrasi biçimi olarak egemenliğin kullanılması açısından farklı öneme sahiptir. Doğrudan demokrasi, halka ait egemenliğin bizzat ve doğrudan kullanıldığı demokrasi türüdür. Temsili demokrasi, halkın egemenlik hakkını kendi iradesiyle seçtiği temsilciler aracılığıyla kullandığı demokrasi türüdür. Yarı doğrudan demokrasi, egemenliğin kullanımının halk ve temsilcileri arasında paylaşıldığı demokrasi türüdür (Gözler, 2000, 24).

Yukarıda sayılan birbirinden farklı demokrasi türleri arasında demokratik katılım kaidesiyle en çok ilişkili olan demokrasi tipi çoğulcu demokrasidir. Çoğulcu demokrasi, sivil topluma ve devlete ilişkin kararların doğrudan veya dolaylı olarak bu toplumun tüm üyeleri tarafından verildiği çoğulcu niteliğe sahip iktidar sistemidir

(Keane, 1994, 12). Bu özellik ve niteliklerinden ötürü çoğulcu demokrasi, demokratik katılıma en fazla destek imkanı veren demokrasi türlerinden biridir.

Demokrasinin modern zamanlarda farklı anlamlarda ele alındığını ifade eden Aydın, demokrasiyi, tüm vatandaşların düşünce özgürlüğü gibi belirli bireysel ve sosyal hakların güvenliğini sağlamak amacıyla çoğunluk gücünün belirli anayasal sınırlamalar dahilinde temsil edildiği ve kullanıldığı anayasal veya liberal bir yönetim biçimi olarak tanımlıyor. ifade ve dini inançtır (Aydın, 2006, 234). Buna ilaveten demokrasiyi liberal bir bakış açısıyla inceleyen Berzeg'e göre demokrasi, siyasi gücün esası ve sahipleriyle alakalıdır ve iktidarın bir monarşide, bir sınıfta, hatta varsayımsal bir oluşumda değil, halka ait olduğunu varsayan bir yönetim biçimidir. (Berzeg, 1997, 206). Anthony Giddens'a göre ise demokrasi bir taraftan çıkarların korunmasına yönelik bir araçtır. Öte taraftan, tartışmalı mevzuların yerleşik iktidar biçimleri yerine diyalog yoluyla çözülebileceği veya hiç olmazsa ele alınabileceği bir kamusal alan meydana getirmenin bir yoludur (Giddens, 2002, 22).

Dahl (2001, 40) da demokrasiyi karakterize etmek için beş kriter ifade etmiş ve demokrasinin ancak bu kriterlerin bulunması durumunda tam olarak gerçekleşebileceğini belirtmiştir. Bu kriterler; "aktif katılım", "oy verme eşitliği", "bilgiye erişim", "gündemde son sözü söyleme hakkı (gündemin uygunluğuna bakma)" ve "yetişkin katılımı"dır. Bu kriterlere genel itibarıyla göz atıldığında "müzakere", "siyasal eğitim" ve "katılım" gibi ilkelerin demokrasinin işleyişinin olmazsa olmaz koşulları olduğu söylenebilir (Blair, 1986, 2).

Yerel yönetim kurumları, demokratik toplumsal yaşamın oluşmasında merkezi devletin gücünü sınırlayan, temsil ve katılımın en yüksek düzeyde gerçekleştirildiği kurumlar şeklinde değerlendirilmektedir. Yerel yönetim kuruluşları, halkın özgürleşmesi, kurumların demokrasi benimser biçimde yönetime duyarlı olması ve demokrasi deneyiminin kazanılmasında, halkın demokratik eğitiminde birincil öneme sahip kurumlardır. Yerel yönetimler katılım, verimlilik, demokrasi, özgürlük vb. birçok değerle ilişkilendirildiği ve çoğunluk yönetimi, azınlık hakları, siyasi eşitlik ve düzenli seçimler gibi ana unsurları kapsamında barındırdığı için bu birimlere "yerel demokrasi" organları adı verilmektedir (Sharpe, 1971, 242-243; Görmez, 1997, 62-69; Ökmen ve Parlak, 2008, 205).

Demokratik katılımın teorik arka planını ortaya koyarken çok sayıda farklı demokrasi yaklaşımını münferit olarak değerlendirmek gerekmektedir. Bunun nedeni şudur; bu demokratik yaklaşımlar demokratik katılıma teorik bir çeşitlilik kazandırmakta ve bu demokratik yaklaşımlar demokratik katılım aracının daha etkili işlemesine ve etkin bir biçimde gerçekleşmesine olanak sağlamaktadır. Bu demokrasi türlerinin en önemlileri "katılımcı demokrasi", "radikal demokrasi", "güçlü demokrasi" ve "müzakereci demokrasi"dir.

Katılımcı demokrasinin ilk işaretlerini 18. yüzyılda Rousseau'da, 19. yüzyılda John Stuart Mill'de ve 20. yüzyılın ilk yarısında Cole'da görüyoruz. Rousseau, J. S. Mill ve Cole'un yerel anlamda katılıma verdiği önem, 1960'lı yıllardan itibaren katılımcı düşünürler tarafından daha da geliştirilerek daha kapsamlı boyutlara taşınmıştır. Katılımcı teori yerelliği çok geniş bir çerçevede ele alır. Aslında yerel düzeyde katılım, devlet düzeyinden başlayarak mahalle veya ilçelere kadar çeşitli büyüklükteki yerel birimleri ifade etmektedir. Katılımcı yazarlar, büyük ölçekli yerel birimlerin, sakinlerinin etkin katılımını son derece zorlaştırdığını ileri sürmekte ve yetkilerinin daha küçük birimlere devredilmesi gerektiğini ileri sürmektedir (Mailer, 1970, 213-217).

Katılımcı teorinin yerel birimlerde etkin katılıma yaptığı vurgu iki temel sebepten kaynaklanmaktadır:

1. Vatandaşlarda siyasi etkinlik ve yeterlilik hissini büyümek,
2. Vatandaşları katılım yoluyla eğitmek ve onlara daha yüksek düzeyde katılım için ihtiyaç duyacakları yetkinlikleri vermek.

"Katılımcı Demokrasi" (Benello vd., 1971) olarak adlandırılan bu hareketin temel görüşleri şu şekilde özetlenebilir:

- Bentham ve James Mill tüm enerji ve mesailerini "iyi" temsili bir hükümetin ortamı ve özgürlüklerin muhafaz edilmesi üzerine yoğunlaştırdılar. Bahsedilen düşünürlerin teorilerinde halkın katılımının dar bir fonksiyonu bulunmaktadır. Başka bir deyişle, (seçimlere) katılım, genel çıkarı göz önünde bulunduracak iyi bir hükümetin oluşmasını sağlamanın yoludur.
- Ancak klasik düşünürler Rousseau ve John Stuart Mill'in teorilerinde katılımın daha ziyade temel bir işlevi vardır. Nitekim söz konusu düşünürler, katılımı yalnızca vatandaşların menfaatlerini gözeten araçsal bir aktivite şeklinde olarak değil, aynı zamanda vatandaşlıkla bağlantılı ve sosyal hayatın bütün alanlarında uygulanması zaruri olan birincil bir aktive şeklinde görmektedirler (Hunnis vd., 1973).
- Mevcut siyasi katılım modeli "zaten varlıklı olanlara" hizmet eder. İnsanların hayatlarına etki eden karar alma süreçlerine etkili bir şekilde katılabilmeleri için daha yüksek düzeyde fırsat eşitliğine ihtiyaç vardır (Verba ve Nie, 1972).
- Batı toplumlarının var olan kurumsal düzenekleri, oy vermekten başka iyi bir biçimde benimsenmiş halk katılımına olanak sağlamamaktadır. Bahsi geçen düzen kökten değiştirilmediği sürece katılımı artırmaya yönelik çabalar başarısızlıkla sonuçlanacaktır. Katılımın birey düzeyinde daha manalı hale getirilmesi adına öncelikle devlet olmak üzere büyük toplumsal kurum ve kuruluşların aşırı merkezi, bürokrasi ve hiyerarşi yoğun yapıların değiştirilmesi gerekmektedir.
- Katılımcı demokrasi teorisine göre nihai amaç demokrasidir.

- Halkın yönetimi ilkesinin gerçekleşmesi için sanayiye katılım tek başına kâfi değildir. Şöyle ki halkın gündelik yaşamına en yakın olan başka sosyal kurumlara da katılım sağlanmalıdır. Bu yönüyle uygunluk düzeyi en yüksek kuruluşlar yerel ve bölgesel yönetim kuruluşlardır. Kişi yerel yönetim teşkilatlarına katılarak hem kendisini alakadar eden problemlerde yetkin olacak hem de demokratik eğitim alacaktır.
- Toplum her manada ve konuda daha demokratik bir hale büründürmek için, katılmayı sadece bir araç olarak değil amaç olarak da değerlendirilmektedir.
- Son olarak, katılımcı teorinin ana tezlerinden biri şöyle ifade edilebilir: Katılım gösteren kurumlar, kişinin kendini gerçekleştirmesini, kendi benliğine duyduğu saygı miktarını çoğaltmasını, kişisel menfaatlerini toplumsal menfaatlerle uyumlu hale getirmesine yararlar. Bir diğer ifadeyle, demokratik, rasyonel ve sorumlu bir vatandaş tipini olanaklı hale getirir. Bu nitelikleri haiz bir vatandaş tipine modern demokrasilerde çoğunlukla rastlanılmaması, var olan kuruluşların katılmayı kısıtlı bir halde tutan karakterinden kaynaklanmaktadır. Öyleyse üzerinde durulacak husus, katılmayı sosyal hayatın bütün alanlarına taşımaktadır.

Katılımcı demokrasiyi tesis etmek için ihtiyaç duyulan şey vatandaşın bakış açısının değişmesidir; kendilerini aktif görmeli ve kapasitelerini artırmaya ve geliştirmeye çabalamalıdır (Held, 1997, 265).

Katılımcı demokrasi 1960'lı yıllar ile birlikte tekrar gündeme gelmiş olsa da kökeni 18. yüzyıla kadar giden ve ilk kez öğrencilerin üniversite bünyesindeki işlere katılma talepleri ile doğan bir yaklaşımdır (Cunningham, 2002, 123; Öner, 2005, 58). Ancak katılımcı demokrasinin filizlenmesi “temsili demokrasi” anlayışında aranmalıdır. Bütüncül bir biçimde katılımcı demokrasi anlayışının baş göstermesi bu modelin eksikliklerinden ve demokrasiyle ilişkili gereksinimlere yanıt sunamamasından sonuçlanmaktadır.

Temsili demokrasi, Antik Yunan şehir devletleri gibi göreceli olarak az nüfuslu toplumlarda doğrudan demokrasinin gerçekleşebildiği, ancak geniş alanlara ve nüfusa sahip modern toplumlarda mümkün olmadığı argümanı ile meydana gelmiştir (Green, 1993, 257; Ertan, 2004, 314). Temsili demokrasi modelinde vatandaş, seçtiği temsilciler vasıtasıyla kendisini yönetir. Temsili demokrasilerde önemi en fazla olan unsur halkın seçtiği kişileri sürekli denetimi içinde ve kontrol altında tutması için gerekli düzenin kurulmasıdır. Bunun gerçekleşmemesi halinde halkın üzerinde baskı kuran bir tutum benimsenebilir (Öztekin, 2003, 64-65). Buna müteakip temsili demokrasinin hakim olduğu çağdaş yönetimlerde halkın katılımı ve kontrolünün eksikliği konusunda artan düzeyde bir huzursuzluk vardı. Bahsedilen gelişmenin altında ise halk nezdinde kendi kaderini tayin etme ve özerkliğin istenebilir ve talep edilebilir olduğu inancı yatıyordu (Heywood, 1999, 75). Bu vesileyle artık sadece oylamaya dayalı ve temsilcilerin

egemen bulunduğu bir iradede ziyade, aracısız bir şekilde halk tarafından çeşitli biçimlerle ve yöntemlerle ifade edilen bir iradedir.

Radikal demokrasi yaklaşımı, Marksist geleneğe mensup Laclau ve Mouffe gibi yazarların ortaya koyduğu otoriter ve totaliter ülke uygulamalarının yanı sıra bireyin izolasyonunun olumsuz etkilerine karşı bir alternatif arayışıdır. Radikal demokrasi, mevcut hiyerarşileri sorgulayan, toplumda yeni kişilere imkan veren, homojenleşmenin önünde duran, farklılıkları yüksek konumlara çıkartan katılımcı ve özgürlükçü bir demokrasi türüdür (Yılmaz, 2001, 279-281).

Radikal demokrasi, klasik vatandaşlık unsurlarını, bir diğer ifadeyle herkesin yönetme ve yönetilme sürecine katılım sağlamasını sağlayacak kurumsal düzenlemeye işaret eder (Köker, 1996, 110) ve oy verme gibi siyasi katılıma has katılım metotlarına ilaveten yönetime katılım ile ilgili yeni yöntemlerin de etkinleştirilmesini öngörür. Son olarak radikal demokrasi "kimliğe/farklılığa ve diğerine karşı sorumluluğa dayalı katılımcı bir kültürü liberal demokrasinin normatif tanımlayıcı unsuru haline getirmeyi amaçlamaktadır"; bahsedilen kültür katılımcı demokrasinin gerçekleşmesinin ana şartlarından birini temsil etmektedir (Keyman, 1996, 107).

Güçlü demokrasi yaklaşımı, Benjamin R. Barber'ın "Güçlü Demokrasi: Yeni Bir Çağ için Katılımcı Politika" adlı kitabında ortaya koyduğu, katılıma dayalı bir demokrasi yaklaşımıdır. İlgili kitabında Barber (1995, 195), "güçlü demokrasi" şeklinde nitelendirdiği katılımcı siyaseti, "kolektivist olmayan bir topluluk biçiminin, konformist olmayan bir kamusal akıl yürütme biçiminin ve bir dizi yurttaş kurumunun" yeniden hayat bulmasını bağlar ve modern toplumla uyumlu olan bunu "vatandaşın özyönetimi" olarak tanımlar. Güçlü demokrasi yaklaşımı, katılımcı demokrasinin bireyi ön planda tutan ve katılım sürecinde onu güçlendiren yönünü ifade etmektedir.

Müzakereci demokraside insanların düşünce aşamasından eyleme geçme eğilimlerinin artış gösterdiği ileri sürülmektedir. Müzakereler sonucunda öncelikle bakış açıları oluşturulmakta, ardından muğlak nitelikteki meyiller netleştirilmekte ve daha sonra bu eğilimler birtakım tutum ve davranışlara dönüştürülmektedir. Dolayısıyla müzakereler, sosyo-ekonomik ve siyasi çıkarların ötesinde, bir demokrasi modeli olması nedeniyle "katılım" (Sitembölükbaşı, 2005, 150) ve nihayetinde "demokratik katılım" ile yakın bir ilişki içindedir.

Bütün bu tespitler yapıldıktan sonra Türk toplumunun özel durumunun ve 1946 sonrasında fiiliyata geçirilmeye çabalanan modelin pek çok yönden demokratik elitizme benzerlik gösterdiği değerlendirilebilir. Demokratik elitist teori, Batı'da toplumsal ilişkileri meşrulaştırmayı ve elitlerin belirlediği katılım biçimini korumayı amaçlayan bir teoridir (Thompson, 1970, 65-66). Buna ilaveten milli devlet safhasına geçişin gerektirdiği temsili demokrasi kuruluşları da yeterli olma özelliğini kaybetmiştir. İktidara, kendi benliğine ve içinde olduğu sisteme giderek yabancılaşan modern insanı bu negatif ortamdan çekip çıkarmanın en güzel çözümlerinden biri yerel

anlamda katılım olgusu içinde bulunmaktadır. Yani 1946'dan sonra ülkemizde işlerliği bulunan demokrasinin kati surette katılımcı demokrasi türü olmadığını söyleyebiliriz. Demokratik elitizm, dar anlamda bir katılım bakış açısıyla Türk toplumunun demokratik bir sıçrama göstermesine gerektiği kadar yardım etmemiştir. Dolayısıyla halkın sosyal hayatın her vechesinde karar vermenin tüm aşamalarına aktif katılımını göz önünde bulunduran katılımcı demokrasi Türkiye'nin bütün yönleri düşünüldüğünde daha münasip bir modeldir.

Bununla beraber toplumsal değişim ve terakkinin sağladığı fırsat ve kolaylıklar, iletişim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler, vatandaşın karar verme süreçlerine dahil olmasını, istek ve temayüllerini istişarede bulunmasını ya da gelişmelere cephe almasını ve idarenin kararlarına tepkisini ortaya koymasını hem mücbir hem de kolay hale getirmiştir (Geray, 1995, 72). Ayrıca hususiyetle yerel yönetim kuruluşları seviyesinde küreselleşme olgusunun ve hızının da etkisiyle temsili demokrasiden doğrudan demokrasi ile ilişkili uygulamaların egemen olduğu katılımcı demokrasi tarzına geçiş kurumsal ve yapısal bir mecburiyet mertebesine çıkmıştır (Kahraman, 1999, 45). Bu durum çoğulcu demokrasinin katılım yoluyla yepyeni bir anlam elde etmesine ve dolayısıyla yerel yönetim birimlerinin bir değeri özelliğiyle demokratik katılımın gelişim göstermesinin önünü açmıştır.

Yerel yönetimlere demokratik katılımın sağlanması üç aşamalı bir süreçten oluşmaktadır (DPT, 2006, 14):

- 1) Bilgi, insanlara ne yapılmasının planlandığını anlatmaktır; geri bildirim içermez. Tam olarak katılım olmasa da bilgi, katılımın ön şartıdır.
- 2) İstişare: Toplantı, açık oturum, anket vb. yöntemlerle halkın bir konu hakkındaki görüşlerinin alınması ve geri bildirim yoluyla görüş ve önerilerinin dinlenmesi.
- 3) Aktif Katılım, halkın politika oluşturma sürecine katılımını ifade eder.

Yönetişime katılımın iki türü vardır: çağdaş ve geleneksel. Siyasi yönetime katılmanın geleneksel yolları arasında parti kurmak, mevcut bir partiye üyeliği bulundurmak ve siyasi süreçlerde kampanyalar düzenlemek yer alır. Modern anlamda demokratik katılım metotları internet gibi birçok etkileşimli iletişim yöntemi aracılığıyla demokratik katılım olabilir.

Yerel yönetim kurumlarına demokratik bir karakteristik sağlayan en önemli değerlerden biri de bu kurumlarda halkın katılımı yollarının sonuna kadar açık olması ve katılım sürecinin işler hale getirilmesidir. Yerel topluluklara, yerel yönetim kuruluşlarının kararlarını etkileme fırsatı veren katılım süreci, kamu kontrolünün etkinliğini arttırmakta ve yerel demokrasiye gerçek karakterini kazandırmaktadır. Seçim dönemleri arasında yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine halkın etki etmesini sağlayacak yol ve yöntemler özellikle bu bakımdan önemlidir. Ancak Türkiye'nin yerel yönetim düzeninde bu kapsamda vatandaşın katılımı olanakları oldukça dar kalmaktadır (TODAİE, 1991, 85).

3.6. Yerel Yönetimler

Yerel yönetimlerin meydana gelişi devlet ismiyle anılan aygıtın ortaya çıkışı ile aynı zamana denk gelmektedir. Bu birlikte ortaya çıkışın öncelik durumu incelendiği zaman ise devlet oluşumunun, yerel yönetim kavramı olmadan meydana gelmesi mümkün görünmemektedir (Güler, 1993, 88). Tarihin ilk zamanlarında insanların kimliklerinden söz ederken soy kavramının etkili olduğu bilinmektedir. Devletin varlığı ile beraber bu durum değişim göstermiş ve insanların ikamet ettikleri, yaşadıkları yer yavaş yavaş etkili konuma ulaşmıştır. Bu da yer açısından yerinden yönetim kavramını ortaya çıkarmıştır. Soya dayalı kimlik mantalitesinden toprağa dayalı kimlik mantalitesine adım atılmıştır. Devlet mefhumu ile beraber ortaya çıkan toprağa dayalı kimlik zihniyeti yerel yönetimlerin mevcudiyeti ve gelişimi konusunda oldukça fazla içerimlere sahiptir.

İlerleyen dönemlerde yerel yönetimler sivil toplumun bir unsuru şeklinde ele alınmaya başlanmış ve güçlü bir demokratik ortam adına rolünün öneminin altı çizilmiştir. 20. yüzyıl başlamadan ise devletin yüklendiği görevler çoğalmış ve bunun sonucunda yalnızca siyasi işlevi değil ekonomik ve toplumsal fonksiyonları da icra etme yolunda işe girişmiştir. Böylece hizmetlerin doğruluk, kesinlik ve hızlilik kıstaslarıyla yerine getirilmesi için yerele yönelik politikaların değeri ve önemi yükselmiştir. Dünya çapında artarak yayılma sürecine giren âdemimerkeziyet düşüncesi ve bu düşüncenin esasını meydana getiren hizmette yerellik (subsidiyarite) prensibini işlerlik kazanmasıyla birlikte yerelleşme politikalarının yapımına daha fazla zaman ayrılmış, özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde olmak üzere bu politikalara önemle yaklaşmıştır (Sobacı ve Köseoğlu, 2016, 14).

Yerel yönetimler üzerine birçok tanım yapılsa da en kapsamlı haliyle şu şekilde tanımlanabilir: “Yerel yönetimler belirli bir coğrafi alanda yaşayan, yerel topluluğun bireylerine kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacıyla kurulan, karar organları yerel toplulukça seçilerek göreve getirilen, yasalarla belirlenmiş görevlere ve yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip, üstlendiği hizmetler için kendi örgütsel yapısını kurabilen, merkez yönetimi ile ilişkilerinde yönetsel özerklik den yararlanan kamu tüzel kişileridir” (TÜSİAD, 1992, 21).

Yerel düzeyde vatandaşın ortak problemleri ile ilgilenen ve olası çözümlerin peşinden giden sistemler olarak yerel yönetimler, gücünü ve dayanağını demokrasiden alır. Bir diğer ifadeyle demokrasi ve yerel yönetim kavramları birbirleriyle ileri düzeyde ilişkili iki kavramdır. Yerel yönetimler, kendisi ile alakalı kararlarda söz hakkından istifade eden aktif vatandaş hedefine alır. Yerel anlamda yönetim esas itibarıyla, bölgede yaşayan insanların yönetimde etkinlik ve katılım araçları ile söz sahibi olması anlamına gelmektedir. Bunun neticesinde ise merkezi yönetim ile yerel vatandaş arasındaki iletişim ve etkileşim çoğalır. Yerel yönetimler vatandaşla yakınlık bakımından en etkili hizmet organlarıdır. Bununla birlikte merkezi yönetimin esas görevlerine daha iyi ve etkili odaklanabilmesine temin etmektedir. Bu şekilde ise daha

etkili bir yönetim faaliyetinden bahsedebiliriz. Yerel yönetimler demokrasi kavramından faydalanarak etkinliği amaç edinir. Etkinlik kavramı amaçların ne olduğunun doğru bir şekilde belirlenmesi ve bu hedeflere erişilmesi maksadıyla zaruri çalışmaları yerine getirmek demektir. Yerel düzeyde amaçların en doğru olarak belirlenmesi muhakkak ki yine bölgede yaşamını sürdüren halk ile mümkündür. Halk amaç ve isteklerini ifade eder, katılımında bulunur ve bunların tespit edilme sürecinde yönetime yardımda bulunursa yönetimde etkinlik elde edilmiş olacaktır.

Yerinden yönetim kamu hizmetlerinin organize edilmesinde önemli bir prensiptir. Bu prensipte merkeziyetçiliğin zıttı olarak karar verme ve uygulama yetkilerinin farklı birimlere devredilmesi yer almaktadır. Bu haliyle merkezden yönetim ile birbirini tamamlayıcı bir durumları vardır ve iki birlikte iyi yönetim düzenini meydana getirmektedir. Yerinden yönetimler yetki derecesi bakımından siyasal yerinden yönetim ve yönetsel yerinden yönetim, uygulama alanı bakımından ise hizmet yönünden yerinden yönetim ve yerel yerinden yönetim olarak ikiye ayrılabilir ve sınıflandırılabilir (Çelik, 2020, 23).

Siyasal yerinden yönetim, siyasi erkin merkezi yönetim ile yerel yönetim organları arasında paylaştırıldığı yönetim biçimi olup burada siyasi otorite merkezde bir araya getirilmemiş, farklı yerel yönetim organları arasında bölüştürülerek dağıtılmıştır. Bununla beraber bu organlara yasama ve yürütme hususlarına kısmi bağımsızlık imkanı sağlanmaktadır. Ulusal hükümete kıyasla ikinci derece hakim kurumlar konumundaki yerel yönetimler ve birimlerinin yetkileri federal anayasa nezdinde düzenlenmektedir (Berkün, 2017, 643).Yönetsel birimlerden ziyade işleyiş ve süreç konularından öne çıkan siyasal yerinden yönetim, temelde yerinden yönetimin meydana getirdiği siyasal etkilere bakar. Bu manada demokratikleşme, karar verme prosedürleri, temsil, yönetişim, siyasi rekabet gibi hususlar siyasal yerinden yönetimin uğraştığı ve el attığı konulara örnek oluşturur (Arıkboğa, 2018, 8).

Yönetsel yerinden yönetim kamu yönetimi kapsamında tüzel kişiliğe sahip kurum ve kuruluşları içinde bulundurmaktadır (Bozatay ve Kızılkaya, 2016, 614-615). Bu düzenlemede yönetime veya kamu tüzel kişilerine, yerel vatandaşın çıkarlarını ve haklarını muhafaza edip bu yönde hizmet ve faaliyetler ortaya koymalarına imkan verecek yetki sağlanmaktadır. Bu yetki yasalar yoluyla aktarılmaktadır (Görmez, 1997, 42).

Hizmet yönünden yerinden yönetim, teknik özellik ve karakteristiklerinden dolayı bazı kamu hizmetlerinin, merkezi yönetim organlarından ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip kurum ve kuruluşlar tarafından yerine getirilmesi şeklinde ifade edilebilir (Akdeniz, 2018, 9). Bu kurum kuruluşlarının tüzel kişilikleri de kuruluşları da kanun veya kanunun sağladığı yetki temelinde yönetsel kararlar hayata geçer. Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ve Üniversiteler,

hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşlarına örnek olarak gösterilebilir (Kocabaş, 2020, 18).

Yerel, bir diğer ifadeyle coğrafi, yerinden yönetim, belirli bir alan veya bölgede hayatını sürdüren insanların temel ve müşterek gereksinimlerini sağlayabilmek maksadıyla oluşturulmuş otonom organizasyonlardır. Yerel yerinden yönetim kuruluşları yerine kavram olarak yerel yönetimler ismi de kullanılmaktadır (Belli, 2017, 110). Yerel yönetimlerin görev ve yetkileri kanunlarla çizilmiş ve tespit edilmiş, merkezi yönetimin kontrol ve gözetimi altında, karar organları yapılan seçimle göreve başlayan ve tüzel kişiliğe sahip yönetim kuruluşlarıdır (Çelik, 2020, 25).

3.7. Yerel Yönetimlerde Meclislerin İşlevleri ve Önemi

Yerel yönetimler, spesifik ve önemli kamu hizmetlerini verme görevini üstlenmekle beraber, bu organlar yalnızca belirli hizmetleri vatandaşa götüren kuruluşlar olarak görülemezler; buna ilaveten verilecek hizmetleri bir takım önceliklere göre (örneğin yerel, toplumsal, siyasal) sağlayan kurumlardır. Bu yönüyle her şehirde farklı yerel yönetim kuruluşlarınca verilen ve sağlanan hizmetler arasında bazen büyük bir ayrışma ve çeşitlenme görülür. Böyle bir durum, o yörenin yerel özellikleri ve karakteristiklerinin, seçilmiş birimlere ve kişilere sahip olmalarının ve bununla bağlantılı olarak yerel yönetimlerin özerk organlar şeklindeki varlığının bir sonucudur.

Yerel yönetim kurumları katılım ve temsil gibi anlayışlar ve görüşlerle gelişmişlerdir. Bu minvalde yerel yönetimlerin oluşum ve hayatını devam ettirme sebeplerini meydana getiren demokrasi, yerel toplulukları onları temsil eden birimler vasıtasıyla yerel hizmetlerin beraberinde eyleme geçirilebilir özellikte kararlar vermeye imkan tanımaktadır (DPT, 1994, 42).

Bu bakımdan belediye meclisleri bahsedilen temsili demokraside oldukça kritik bir konuma sahiptir. Dolayısıyla belediye meclislerinin yerel vatandaşa mekânsal yakınlığı temsil olgusu düşünüldüğünde gerekli görülmektedir. Bu sayede temsil edicilik niteliği, yerel yönetim organlarında istenilen ve ideal yüksek düzeylere ulaşmalıdır (Çitçi, 1996, 6). Belediye meclisleri, toplum içindeki kesimlerin daha yüksek temsil oranına kavuşmasını temin eder ve demokratik temsili yayan ve temellendiren bir özelliğe sahiptir.

Temsilden beslenen ve güç alan belediye meclisi, kendini seçen kişi ve toplulukların ifade ettiği taleplerine uygun davranacaklardır. Bu tür bir gelişim için birtakım ön koşullar bulunmaktadır. Bunlar (Çitçi, 1989, 235);

- Devamlılık seyreden ve belirli periyotlarla gerçekleştirilen seçimler,
- Seçimler sonucunda meydana gelen temsilci grubunun, vatandaşın temsil edici bir emsalini ortaya koyması,

- Seçilen kişilerin, kendilerini seçen kişilere yönelik sorumlu hareket etmesidir. Bu sayede temsil kavramı ile bazı kişi veya kesimler değil; hem vatandaş bir bütün olarak temsil edilir, hem de onların menfaatlerine teminat ve güvence verilmiş olur.

Meclisler yerel yönetim kuruluşlarının karar mekanizmalarıdır. Yerel yönetim ile ilişkili bazı çerçevelerde, bir takım kararların meclis yerine mecliste oluşturulan komisyonlar tarafından verilmesine sıklıkla karşılaşılmaktadır. Ancak, esas karar mekanizması ve ayağı meclis olup komisyon üyelerinin seçilmesi de meclisin görevleri arasındadır. Karar organının sahip olduğu üç ana fonksiyondan bahsedilebilir. İlki doğal olarak temsildir. Halk, yerel seçimlerde kendilerini temsil edecek kişileri seçerek onlara meclis yolunu açar. Meclis üyeleri toplumun belirli kesimlerinin temsilcisi görevi ve niteliğiyle meclistedir. Bu nedenle, bir meclis üyesi, temsil ettiği vatandaş grubunun dilek ve isteklerini meclise getirir, onların düşüncelerini dillendirir ve menfaatlerinin savunucusu olur. İkincisi karar verme fonksiyonudur. Karar verme organlarının bir unsuru olarak meclis üyesi, yer aldığı meclisteki tartışmalara iştirak etmek, görüşlerini ifade etmek ve oylama turlarına katılım gösterme hakkına ve olanağına sahiptir. Karar verme fonksiyonu da kendi içinde iki kategori şeklinde görülebilir. Meclis, yürütme organının meclisin gündemine getirdiği konuları görüşeceği gibi, kendisi de tasarrufla bulunarak farklı hususları ve konuları gündemine alabilir. Buna ek olarak meclis üyesi, verilen kararın uygulanmasını ve sonucunu takip etmek mecburiyetindedir. Bu kapsamda, karar verme organının üçüncü fonksiyonu kontroldür. Meclis hem yaptıkları ve yapmadıklarıyla ilişkili olarak yürütme organını, buna ilaveten hem de belediyenin finansal faaliyetlerini kontrol edebilir (Arıkboğa vd., 2007, 14).

Belediye meclisi -denilebilir ki- belediye yönetiminin en problemlı ögesidir. Burada vatandaş temsil etme hususunda bir problem mevcuttur. Bunun nedeni belediye meclislerinde esnaf ve yapsatçı gibi, belediyenin rant sağlayan kararlarında menfaatleri bulunanların temsil edilmesidir. Öte yandan buna mukabil memur, hanehalkı ve işçi sınıfını meydana getiren ve rantları ödemek mecburiyetinde bulunan şehirli temsil edilme noktasında zayıf kalmaktadır (Tekeli, 1999, 200-201).

Yerel yönetimlerin meşruiyet kazanmasındaki en önemli unsur, karar organıdır. Şöyle ki yerel ikamet eden vatandaşın kararlarıyla meydana getirilmiş ve faaliyet gösteren karar biriminin mevcudiyeti, yerel yönetim teşkilatlarına otonomi sağlanabilmesinin en önemli ayağı olarak görülmektedir. Misal olarak valilik, merkezi yönetimin taşradaki hiyerarşik anlamdaki bir uzantısı konumundadır ve uyguladığı çalışmalarda merkezi yönetim nezdinde sorumluluğu vardır. Valilik, yetki genişliği prensibinin sağladığı birtakım serbestiyetten faydalansa da, genellikle merkezden bağımsız bir şekilde kararlar verip uygulamaya geçiremez. Buna karşın aynı bölgede yer alan belediyenin, merkezi yönetim altındaki hiyerarşik düzen haricine götürülebilmesinin en önemli unsuru, kendi karar organıyla hareket etmesidir.

Yasalarla, belediyeye ait belirli bir otonomi bölgesi kabul edilmekte ve bu kurumlar bölgedeki vatandaşın seçimleriyle ortaya çıkan bir karar organını elinde bulundurmaktadır. Mevzubahis belediye, kendi karar organı aracılığıyla mevzuatla tutarlı bir şekilde karar verme ve verilen kararı icra etmek için mali, fiziksel ve beşeri kaynaklardan yararlanma imtiyazına ve olanağına sahiptir. Böyle bir karar organının meydana gelişi yerel halkın siyasi tercihleriyle biçimselleşeceği için çeşitlenme ve farklılık demokratik bir anlayışla örtüşmektedir (Arıkboğa vd., 2007, 15).

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartında (AYYÖŞ) da, kavram olarak özerklik izah edilirken karar organlarının altı çizilmektedir. Şartın 3. Maddesinin ilk fıkrasında, özerk yerel yönetim ifadesinin, önceden tespit edilmiş kamu hizmetlerini “yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkânı” şeklinde açıklığa kavuşturulmakta; ikinci fıkrasında ise “bu hakkın meclisler tarafından kullanılacağı” yazılmaktadır. Karar organı hem bir yerel yönetim kuruluşunun mevcudiyet şekli olarak hem de demokratiklik kapsamında, yürütme organından daha fazla önem arz etmektedir. Bununla beraber, verilen kararı uygulayan, yani yerel yönetimin işlerini yapan birimler yürütme organlarıdır ve bu özellikleri sebebiyle daha fazla belirgin durumdadır (AYYÖŞ, 1992).

Bir belediyenin temsilciler meclisi, vatandaşa ne ölçüde benzerlik gösteriyorsa, toplumun temel karakteristiklerini hangi düzeyde kendisinde bulunduruyorsa o kadar temsili nitelik sunmaktadır. Aksi düşünülürse temsilciler meclisi, toplumun karakteristik ve niteliklerinden ne kadar uzakta konumlanırsa, temsil niteliğini o kadar yitirmektedir (Çelik ve Uluç, 2009, 219)

Bununla birlikte akılda tutmak gerek ki, yerel yönetime meşru bir hüviyet katan organ, o kurumun meclisidir. Meclisler daima seçilmiş üyelerden meydana gelmek durumundadır lakin yürütme organı, meclisin seçimde bulunması ya da atamasıyla da faaliyetine başlayabilir. Bazı koşullarda, yürütme organlarının atamasını merkezi yönetim yapmaktadır ancak önemli olan nokta yürütmenin meclis nezdinde sorumlu olmasıdır (Arıkboğa vd., 2007, 16).

4. TEMSİL VE YEREL TEMSİLE İLİŞKİN TÜRKİYE’DEKİ GELİŞMELER

Bu başlık altında önce Osmanlı devleti döneminde temsil ve yerel temsilin durumu açıklanmaktadır. Ardından cumhuriyet dönemi ve sonrasında gelişen temsil ve yerel temsile dair bilgiler sunulmaktadır. Son olarak ise Türkiye’de temsil ve yerel temsile ilişkin iyi uygulama örneklerine yer verilmektedir.

4.1. Osmanlı Devleti Döneminde Temsil ve Yerel Temsil

Osmanlı İmparatorluğu’nda belediye teşkilatı oluşturulmadan önce, yerele yönelik hizmet ve uygulamaların neredeyse tamamı esnaf ve vakıflar tarafından yerine getirilmekteydi. Yerel yönetime yönelik düzenleme ve oluşumlar Tanzimat dönemiyle birlikte hayata geçmiştir. Bu yenilikçi oluşumlarda özellikle Fransa’nın yönetsel sisteminden yararlanılmıştır. Tanzimat döneminde Batıdan aktarılan yerel yönetim teşkilatlanmasında merkezi yönetimin etkisi ve kuvveti hâkimdi. Bu süreçte dikkat edilmesi gereken esas mesele, bu dönemin belediyecilik mantalitesinde yerel özerklik ile yerel demokrasiye ilişkin kavramları tesis etme çabasının yokluğuydu (Ortaylı, 2008, 287). Bununla birlikte altının çizilmesi elzem bir diğer husus da ne Osmanlı’da ne İslamiyet geleneğinde şehir yönetimi şeklinde bağımsız ve kendi başına bir tipte teşkilatlanmış bir yapının olmamasıydı (Ortaylı, 1998, 110).

Tanzimat öncesi döneme bakıldığında II. Mahmut devrinde girilen ve uygulanan reformlar öncesinde, Osmanlı ve öteki İslam devletlerindeki şehirlerin kendilerine has idare tipleri bulunmaktaydı. Bahsedilen döneme gelene kadar Osmanlı yerel yönetim örgütlenmesinin şehir ayağının ilk basamağında mahalle yer almaktaydı. Mahallede imam, üst yapılanma olan kazada ise kadı yargısal, idari ve şehrsel işlevlerin tamamını icra etmekteydi (Alada, 1993, 27).

Klasik İslam döneminde, şehirlerin yönetimiyle alakalı, imar ve alt yapının yerleştirilmesinde kritik kazanımlar elde edilmiştir. Şehir yönetiminde “hisbe”, İslam medeniyetinde bulunan bir müessese olarak ortaya çıkmıştır. İslam şehirlerinde haram kategorisindeki şeylerin işlenmesini engellemek için ve iyi davranışların kamu yetkisi ve gücü tarafından önerilmesi bakış açısına dayanan hisbe ve sonrasında muhtesip olarak adlandırılan bu müessese, asıl olarak idari-mali özerkliği ve tüzel kişiliğe sahip bir organ olmayıp, merkezi yönetime ait bir birimdi. Dahası, bir takım yereli ilgilendiren kamusal hizmetlerin vakıflar tarafından yapıldığı da kayıtlara geçmiştir. Vakıfların bir tüzel kişiliğe sahip olması ile beraber, bir süre sonra yerel yönetim görevini yapan bir kuruma dönüşmeleri muhtemel değildi ve vakfeden kişinin, vakıfnamede yazılı hususlar haricinde davranması, zaman içinde büyümesi, karar merkezlerinin seçim ile tespit edilmesi de mevzubahis değildi. Bu sebepten dolayı vakıfların yerel yönetimlerin temeli olmaları tasavvur edilemez (Dursun, 1998, 103).

Yerel vasıflara sahip kamusal iş ve faaliyetlerin yapıldığı merkezi yönetimin etkili olduğu Osmanlı şehirlerinde, yerel yönetimden ziyade, merkezi yönetimin taşra idaresi şeklinde bahsetmek daha doğru olabilir. Buna ek olarak, yerel kamusal işlerinin yapılması ve devam ettirilmesinde, şehir sakinlerinin bu mesuliyet zihniyetiyle davranmasının da kritik rol sergilediğine dikkat edilmeli ve bunun altı çizilmelidir. Özerkliğe ilişkin ne bireysel ne de tüzel kişiliklerin mevcut olduğu Osmanlı şehirlerinde, içsel ayrışma ve zıtlıkların yaşandığını belirtmek mümkündür. Bu ayrışmalar sonucu meydana gelen loncalar, mevki ve rütbe sırasına göre organize olmuş esnaf birlikleridir ve bir anlamda yerel STK'lardır. Tepede yer alan Etnaf Şeyhi ya da kethüdası, esnaf tarafından göreve getirilir ve kadı tarafından sicile kaydedilirdi. Bu görevi yerine getirmesi için "berat-ı şerif"e sahip olma zarurıyatı, merkezin tesirini yükselten bir olay şeklinde görülmektedir. Bu esnaf birlikleri iki görevi yapmıştır. Öncelikle kontrol, işbirliği amacıyla esnaflar arasında bir mekanizma iken ikinci görev merkezi yönetimle vatandaş arasında arabulma rolü üstlenmeleri ve merkezi yönetimin taşra yetkililerine destek ve yardımda bulunmalarıdır. Etnaf birliklerinin başındaki şeyhlerin, merkezi yönetimin buyruklarının aktarılması, kontrol edilmesi, loncalardan vergi toplanması vb. birçok görevi bulunduktaydı (Dursun, 1998, 106).

Günümüzde bilindiği haliyle yerel yönetim kuruluşlarının meydana getirilmesi Tanzimat Dönemine denk gelmektedir. Fakat, Tanzimat'la birlikte oluşturulan yerel yönetim organları, demokrasiyi tesis etme kaygısı taşıııyordu. Daha çok Batı devletlerinin kendi iç işlerine karışmasını önleme, ülkenin negatif gidişatını bitirme düşünceleri etrafından meydana getirilmişlerdir. Nihai olarak bu kurumlar, yerelde merkezin bir alt teşkilatı biçiminde görev almışlardır.

Tanzimat döneminde, yönetim işlerinin revize edilerek yeniden düzenlenmesi ve modern bir hüviyete erıştırılması adına mali kaynak gereksinimi, reform mecburiyetini beraberinde getirtmekteydi. Yerelden vergi alınmasında yürürlükte olan iltizam usulü bir çözüm eksikliğinden ötürü bunun yerine Babı-ı Ali, taşraya vali mertebesinde yetkilere sahip olan muhassıllar görevlendirdi. Böylece bu kişiler vergi toplama işini valilerin ve yerel ayan ve eşrafın hakimiyetlerinden alacaklardır. Muhassıllarla birlikte onlara yardım etmeleri için Muhassıllık meclisleri ismiyle kurullar da meydana getirildi. Bu meclisler, aslında merkezi yönetimin taşrada yer alan birimleridir. Ancak bununla beraber bu meclislere gelen bazı yöneticilerin, yerel halkı temsil edecek şekilde seçimle ya da tayinle göreve başlamaları, yerel yönetimin başlama zamanı olarak addedilir. Bu meclisler merkezi yönetim adına çalışmaktaydılar lakin yerel temsilcileri yasal mevzuat gereğince orada yer almakta, kendi durum ve koşullarını benimsetmekte ve siyasal katılımı fiili olarak ortaya koymaktaydılar. Bu yüzden de yerel yönetime geçiş sürecinde oldukça yüksek önemde bir adım olarak sayılabilirler (Dursun, 1998, 102).

İlk belediye 1855 yılında İstanbul'da kuruldu. Hükümetin atadığı Şehremini'nin liderlik ettiği bu kuruluşun 12 kişiden oluşan bir şehir meclisi de bulunduktaydı.

Şehremini bu meclisin başkanıydı ve iki yardımcısı sahipti. Bu başkan yardımcıları da Şehir meclisinin doğal üyeleri idi. Meclisi oluşturan üyelerin göreve başlamaları atama ile gerçekleşmekteydi. Fakat bu üyeler İstanbul'da ikamet eden Osmanlı uyruğuna sahip çeşitli sınıflardan ve esnaf kesiminin itibarlı ve güvenilir kişilerinden gelmek zorundaydı. Bu ise meclisin oluşturulmasında seçkin anlaşıyor göstermektedir. Ayrıca meclis üyelerinin üçte ikisinin her sene yenilenmesi de zorunluydu. İstanbul'da bahsedilen Şehir Meclisi oluşturulmadan evvel üyelerinin çoğunu yabancı uyruklu kişilerin meydana getirdiği İntizamı Şehir adında bir komisyon kurulmuştu. Görev olarak bu komisyon kurulması üzerine fikir yürütülen belediye teşkilatına yönelik öneri ve tavsiyeler verilmekteydi. Bu görevin ilk sonucu olarak 1858 yılında Beyoğlu ve Galata semtlerini kapsayan Altıncı Daire-i Belediye tesis edilmiştir. Bu kurumun başında, atamasını hükümetin yaptığı bir Daire Müdürü ile yedi üyeden oluşan bir Daire-i Belediye meclisi yer almaktaydı. Bu yedi üye arasına girebilmek için aranan şartlar ise şunlardı (Keleş, 2009, 154):

- 1) Beyoğlu ve Galata semtleri sınırları içinde en az yüz bin kuruş değerinde taşınmaz bulunmak,
- 2) En az 10 yıldan beri İstanbul'da ikamet etmek.

Bu belediye meclisi yabancı uyruklu danışmanlar istihdam edebiliyordu ve resmi dili de Fransızca olarak belirlenmişti. 1869'da yürürlüğe konulan Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi ile belediye teşkilatı, Beyoğlu ve Galata haricinde tüm İstanbul boyunca yaygınlaşmış ve İstanbul Şehreminiği teşkilatı oluşturulmuştur. Bu oluşum İstanbul'da iki düzeyli federatif özellikler gösteren bir yapı biçimindeydi. Alt düzeyde, Altıncı Daire modeline benzer bir şekilde, birçok semtin yerel yönetimlerinden sorumlu 14 daire yer almaktaydı. Daire başkanları bu dairelerin idaresinden sorumluydu ve her sene yenilenmekteydi. Üst düzeyde ise, hükümetin tayin ettiği bir Şehremini ve Şehremaneti Meclisi bulunmaktaydı. Bunun dışında, Şehremininin başkanlığında, 14 Belediye Dairesinin başkanlarından ve her biri Meclis üyeleri arasından seçilip gönderilen üçer üyeden meydana gelen bir Cemiyet-i Umumiye de kurulmuştu (Keleş, 2009, 156):

Bu noktada 1870 tarihinde yürürlüğe giren İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi önem arz etmektedir çünkü vilayet (il), sancak ve kaza (ilçe) merkezlerinde birer belediye teşkilatı kurulmasını zaruri yapmıştır. Ama gene de bu Nizamnamenin belirttiği üzere, belediye başkanlarının atamasını hükümet yapacak; belediye meclisleri ise Mahalli İhtiyar kurulları tarafından, o şehirde gayrimenkulü olan ve devlete senede minimum düzeyde ve belirli oranda vergi ödeyen erkek şehir sakini arasından seçilecekti. 1876 yılında düzenlenen ve uygulamaya sokulan Vilayet Belediye Yasası, bütün şehir ve kasabalarda birer belediye kuruluşu tesis edilmesini göz önünde bulundurmuydu. Bu düzenlemeye göre Belediye Başkanı ve Meclis üyelerini o yöredeki vatandaşlar göreve getirecek, şehrin Genel kurulu şeklinde faaliyet gösterecek olan

Cemiyet-i Belediye ise, “Mahalli İdare Meclisi” ile “Belediye Meclisinin” birleşmesi sonucu meydana gelecekti.

Bunu müteakip 1877’de yayınlanan Dersaadet Belediye yasası ile belediye meclis üyeleri, belli bir düzeyin üzerinde emlak vergisi ödeyen bireylerin girdiği seçimlerle ve gene belli bir düzeyin üzerinde emlak vergisi ödeyen bireyler arasından seçiliyordu. Bu yasa belediyelere tüzel bir kişilik sağlamaktaydı çünkü ilk kez belediyelerin faaliyet ve işleri aleyhine açılacak davalarda, taraf olacağı ifade edilmekteydi. Ancak belediyenin yapması gereken görevlerin, yetersiz bir bütçeyle yerine getirilmeye çalışılması, belediyelerin, merkezi yönetimin kudretli etkisi altında faaliyetlerine devam etmesine sebep olmaktaydı. O zamanlar anayasa seçimlerin yapılmasını salık vermektedir ancak İstanbul’da meclis üyeleri ve şehreminleri her zaman tayin vasıtasıyla göreve gelmişlerdir (Yıldırım, 1993, 86).

1912 yılında yürürlüğe konan Dersaadet Belediyesi Hakkındaki Geçici Yasa da, tarihsel olarak köklü merkezilik geleneğini devam ettirmektedir. Bu yasa ile İstanbul’daki belediye daireleri kaldırılarak yerine Belediye Şubeleri getirilmiştir. Ayrıca Şehremaneti Meclisinin yerini bir Encümen almıştır. Bununla birlikte 9 belediye Şubesinin kurulma kararı alınarak, yerel kurumun tepesinde yer alan Şehremini ise tayin edilmeye devam etmiştir. Bu düzenleme, Cumhuriyet ilan edildikten sonra 1930 yılında 1580 Sayılı Belediye Yasası çıkıncaya kadar, üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan etkin bir şekilde kalmıştır (Keleş, 2009, 164).

4.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrasında Temsil ve Yerel Temsil

Bu dönemdeki en köklüsü olan ve ilk düzenleme 1 Eylül 1930’da çıkarılan 1580 Sayılı Belediyeler kanunudur. Böylelikle önceki Dersaadet ve Vilayet Belediyeler kanunları hükümsüz kılınmıştır. Yürürlüğe sokulan bu yasanın gerekçelerinden biri devletin vatandaşın yönetimi üzerinde sıkı bir kontrol sağlayamamasıdır. Diğer bir ifadeyle Cumhuriyet mantalitesinin modernleştirme görevini tamamlamak için belediyelerin gücü artırılmış yani devletin kontrol gücü yükseltilmişti. Öte yandan bu kanun kadınların seçimlere katılımını sağlaması bakımından da oldukça önemlidir (Yıldırım, 1993, 104).

Kanunun çıkarıldığı dönem en belirgin özellik olarak tek parti rejimini yansıtmaktaydı. Bu dönemin en belirgin özelliği tek parti rejimi olmasıdır. Dolayısıyla tek partinin baskın ideolojisi ve devlet yönetme anlayışı yasaya tam anlamıyla yansımış olup önceden mevcut yerel yönetimler, merkezi yönetimin tesiri altında biçimlendirilmiştir. Böyle bir ortamda ortaya çıkan yerel yönetimler bir yandan devletle tek vücut olan partinin, diğer yandan da merkezi yönetimin taşradaki birimleri olarak kendilerini bulmalarında rol oynamıştır. Merkezi yönetimi taşrada temsil etme görevi olan vali ve kaymakamlar bulundukları bölgelerde ister parti başkanı ister belediye

başkanı olarak da göreve başlayabiliyorlardı. Doğal olarak da bu belediyelerin idari, mali ve hukuki özerklikleri adına hiçbir husus söylenememekteydi (Dursun, 1998, 102).

Cumhuriyet ilan edildikten sonra belediye ve köylere ilişkin yasalarda vatandaşın yönetime katılımı ve bu hak yasal biçimde kabul edilmiş olsa da, bunu yerinden yönetim prensibinin kabulü olarak ifade etmek zordur. Merkezi yönetimin devletin her alanındaki işlere hakim olması onlarca yıl geçmesine rağmen herhangi bir değişiklik göstermemiştir (Keleş, 2009, 124-125).

Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarındaki siyasi ve idari modernizasyonunun temel niteliği olan merkezi yönetimin gitgide yaygın bir hale gelmesi ve elindeki gücü artırması sürecinde meydana gelen yerel yönetim kuruluşları doğaldır ki bu süreçten etkilenmiş ve daha çok merkezi yönetimin taşraya dönük kurumsal faaliyetlerinin bir bölümünü üzerinden alan bir birim şeklinde gelişim göstermiştir. Bu gelişim tek parti döneminde de devam etmiştir (Dursun, 1998, 103).

Tek partili dönemden çok partili döneme geçiş yaşandıktan sonra mevcut bürokrasi ve onun uygulamalarına ilişkin şikayetler çoğalmıştır. Bunun üstesinden gelmek ve mümkün çözüm uygulamalarını hayata geçirmek için ise bir takım raporlar oluşturulmuştur. Bu minvalde göze çarpan ilk çalışma Fritz Neumann'ın 1949 yılında hazırladığı rapordur. Başbakanlığa sunulan bu rapor ile günümüzde hala yakınılan ve çözüme kavuşturulamamış görevlilerin özellikleri, yasal düzenlemelerin elverişsizliği, denetim faaliyetlerinde yaşanan problemler, aşırı ağır ve hantal bir yapıda olan kırtasiyecilik ve son olarak görev-yetki alanındaki belirsizlikler tespit edilen problem sahaları olarak öne çıkmıştır (Çukurçayır, 2003, 51-52).

1963 yılında yürürlüğe sokulan 307 Sayılı "Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile belediye başkanlarının tek dereceli ve çoğunluk yönetimi ile seçilmesi kabul edilmiştir. Bu düzenleme ile Belediye meclis üyelerinin göreve gelmesi oransal temsil metodu ile sağlanacaktı. Buna ilaveten, önceden seçilerek göreve gelmiş ve mülki amir tarafından onanarak görevine başlamış belediye meclis üyelerinin vilayetlerde bulunan il seçim kurullarınca uygun bulunarak göreve başlaması kuralı da aktif olmuştur. Bu yasa ile 1580 Sayılı Yasanın 25. maddesinde bir değişiklik yapılmamıştı. Bir diğer ifadeyle devlet, katma bütçeli kuruluşlar, il özel idareleri, belediyeler, belediyelerin uzantısı daire, müessese ve ortaklıklar ve kamu tüzel kişilerindeki memur ve hizmetli statüsündeki personel istifa etmedikçe görev yaptıkları seçim çevresinde adaylık koyamamakta ve belediye meclisine seçilememekteydi.

307 Sayılı yasanın getirdiği yeniliklerde biri de seçilen belediye başkanlarının görev yaptıkları süre zarfında partileriyle ilişkili ne genel merkezlerde ne de taşra teşkilatlarında görev alamayacakları olmasıydı. Böylelikle belediye meclisi içerisinde seçilmeyen bir belediye başkanının oransal temsilden kaynaklanan meclis göz önünde tutulduğunda siyasal anlamda tarafsız olması hedeflenmekteydi.

Bunun dışında 1961 Anayasası ve özellikle de 116. maddesi ile yerel yönetimlerin işlevselliğinin artırılması ve karar mercilerinin seçimle meydana getirileceğine dair hükümler oluşturuldu. Bu sayede halkın üstleneceği rol artmakta, katılımcılık seviyesi yükselmekte ve karar merkezlerinin halk tarafından belirlenmesi öne çıkmaktaydı. Bu özellikleri haiz dönem anayasa tarafından da garanti altına alınmaktaydı. Bu dönemde siyasi gücü elinde bulunduranlar yönetimi yeniden yapılandırmak için çeşitli projelerin hazırlanmasını desteklemişlerdir. Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP) bu projeler içinde en fazla öneme sahip olundu. Şehir ve beldelerin toplum kalkınması anlayışıyla katılımcılığın artırılarak daha iyi bir hizmet alması ve halkın giderek daha fazla sistemin içinde yer alması hedeflenmiştir.

Bu yıllardan itibaren demokratik yerel yönetim üzerine fikir yürütme ve tartışmalar giderek yoğunlaşmıştır. Büyük şehirlerin nüfuslarının yüksek ivmeyle artış göstermesi o kentlerin sosyokültürel ve demografik yapılarında ciddi değişiklikler oluşturmuş ve bunun neticesinde siyasal kültür de dönüşmeye ve gelişmeye başlamıştır. İlginin artması ile toplumun farklı kesimleri demokratik yerel yönetim konusunda tartışmalara katılım göstermiştir. Dolayısıyla da belediyeler kuruldukları günden o güne ilk defa klasik kentsel hizmet üretmenin dışında yerel toplum için demokratik istek ve taleplerini ifade etmeye başlamıştır (Alada, 1993, 25). Tabi geçmişten gelen merkeziyetçi bürokrasi eğilimi ve baskınlığı demokratikleşme adına pek bir gelişmeye olanak sağlamamıştır (Görmez, 1997, 142).

1973 yılında yapılan seçimler sonucunda ilk defa merkezi yönetim ile yerel yönetimlerde farklı partiler göreve geldi, büyük şehirlerin idarelerinin muhalefetin eline geçmesiyle yerel-merkez mücadelesi de kızıştı. Bu dönemde filizlenen ve büyüyen “Demokratik Belediyecilik” adıyla bilinen yeni belediyecilik prensipleri; daha demokratik ve özerk belediyecilik, katılımcılık ve sosyal adalet gibi kriterleri içeriyordu. Bununla beraber ilk defa merkezi yönetimin vesayet yetkisi tartışmaya açılmış ve demokratik özerk yönetimler şeklinde bir tanımlamaya gidilmiştir (Güleç, 2008: 54). Ancak demokratik belediyecilik zihniyetiyle başarı kazanmış bazı belediye başkanlarının, parti içerisindeki dengeleri koruma niyetiyle ve genel başkanın talebiyle, kendi partileri tarafından tekrar aday gösterilmemesiyle bu süreç de sekteye uğramıştır. Yerel demokrasi ve katılım sürecinin ilerleyen aşamaları Türk siyasi parti sisteminin ana problemlerinden olan, yüksek düzeyde lider kontrolü ve parti içi demokrasinin eksikliğine mağlup olmuş ve yerelleşme sürecinin bir diğer mühim vakası literatürde yerini almıştır (Özbudun, 2007, 77).

1980’li yılların gelmesiyle beraber Türkiye’de liberal odaklı düşünceler ve icraatlar kendini göstermeye başlamış ve tabi yerel yönetimler de bu rüzgardan nasibini almıştır. Yerel yönetimlerin mali bakımdan daha güçlü bir düzeye çıkarılmaları ve belediyelerin sahip olduğu yetkilerin çoğaltılması bu döneme rastlamaktadır. Yerel yönetimlerin etkinlikleri çok daha derinden duyulmuştur. Böylece vatandaşlar gerek

kentsel gerekse de kırsal alanlarda kentsel ve çevresel değerleri muhafaza etmek için faydalı girişimler oluşturmuşlar ve şehir hayatının şekillenmesinde önemli roller üstlenmişlerdir. 1984 yılından itibaren Türkiye’de var olan büyükşehir belediyeleri 1982 Anayasasının 127. maddesindeki “büyük yerleşim yerlerinde özel yönetim biçimleri oluşturulabilir” şeklindeki hükme istinaden kurulmuştur. Bu gelişme ile o zamana kadar iç içe geçmeyen birbirinden ayrılan belediyelerin hizmet alanları değişik bir yapıya bürünmüş, büyükşehir hizmet alanı içerisinde yer alan ilçe belediyeleri hizmet ve sorumluluk alanlarının birbirine geçmesi, karışması problemini doğurmuştur. 1984 yılında çıkarılan 3030 Sayılı yasa ile büyükşehir ve ilçe belediyelerinin statülerine netlik kazandırılmıştır. Bu yasaya kadar çeşitli düzenleme, sempozyum, proje ve taslak hazırlanmış ancak değinilen konular arasında demokratikleşme ve katılım hiç yer almamış daha çok metropoliten alanların fiziksel planı ile hizmet yönü düşünülmüştür (Alada, 1995, 38).

Büyükşehirlerin yasal ve düşünsel zemini oluşturulduktan sonra bu belediyelerde katılım ve temsil söylemini kuvvetlendiren gelişmeler meydana gelmiştir. Örneğin Rio Dünya Zirvesi/Sürdürülebilir Çevre Konferansında yerel yönetimlerin sürdürülebilir kalkınmanın temel aktörü olarak lanse edilmesi bu gelişmelerin başında gelmektedir. BM tarafından 1992 yılında düzenlenen bu konferans sürdürülebilir kalkınmayı 21. yüzyılın gündemi şeklinde ele almıştır. Bu tarihten itibaren konferansta açıklanan Gündem 21 amaçlarını hayata geçirmek ve sürdürülebilir kalkınmayı tesis etmek için sürecin önemine dikkat çekilmektedir. Bu süreçte şehirdeki kamu otoritesi, STK’lar, iş dünyası temsilcileri ve vatandaşları bir noktada toplayan ve katılımcılık ile ortaklığı merkeze koyan yönetim temelli bir anlayış bulunmaktadır (Emrealp, 2004, 40).

Bu anlamda ifade edilebilecek bir başka gelişme ise STK’ların yaygınlaşması ve güçlenmesidir. STK’ların geçmişi uzun olsa da 1960’lı yıllarda dünyanın her yerinde ortaya çıkan öğrenci hareketleri ile tekrar gündeme gelmiş ve hızla etkisini artırmıştır. Dönemin sosyal ve politik normlarını detaylı bir kritiğe girişen ve alternatif bir sistem arayışına giren yeni toplumsal hareketler adeta bir temel oluşturarak birçok grubun doğmasına vesile olmuştur (Sancar, 2000, 25). Bu gruplar arasında feminizm, anti nükleer hareketler, çevrecilik, iklim değişikliği, alternatif yaşamcılık gibi oluşumlar bulunmaktadır (Çaha, 1997, 29).

STK hareketleri ile ortaya çıkan demokratik ve halkçı ideolojiye sahip siyasal söylemler Avrupa Birliği Yerel Özerklik Şartı sürecinde koşulları yapısal olarak eleştiriye tabi tutmakta ve ciddi biçimde karşı çıkmaktaydı ve bu yönleriyle katılım olgusunu güçlendirmekteydi. Bu kavramlar bir yanıyla katılımcı demokrasi şeklinde kavramsallaştırılabilmekteydi çünkü kamu politikası oluşturma sürecini bütün aşamalarıyla yetkisel olarak bu politikalardan doğrudan etkilenen vatandaşa devretmekteydi. O zaman için yeni olan bu söylemler şehirlerin yönetiminde iktidar

aygıtının halka devredilmesini yansıtan katılımcı model arayışlarını kuvvetlendirmiştir (Odabaşı, 2013, 87).

Küresel gelişmeleri takiben Türkiye’de de uyumlu bir katılım gelişimi yaşanmıştır. Özellikle 24 Ocak 1980 tarihinde verilen kararlarla AYYÖŞ politikalarının benimsenmesi tüm dünyada hakim olan ekonomik sisteme ayak uydurma sürecinin başlangıcı olmuştur (Tosun, 2001, 293). Böylelikle yerelliğe verilen önem de gün geçtikçe artmıştır. Örneğin semt danışma merkezleri fiiliyatta belediyelerin mahalle ofisi şeklinde işlev görmektedir, çok fonksiyonlu birimler olarak çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Temel sağlık hizmeti, ev ekonomisi, engelli bireylerin eğitimi ve kültürel etkinlikler bu faaliyetlerin başında gelmektedir. Bu yönüyle de halkı toplumsallaştırma ve aktif olmaya teşvik etme konusunda oldukça etkili rollere sahiptir (Kentleşme Şurası, 2009, 22).

Bunun haricinde 1997 yılında Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi projesi hazırlanmış ve uygulanmıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme-UNDP)’nin desteklediği ve Dünya Belediyeler Birliği’nin koordine ettiği bu proje başarılı olmuş ve devamında ikinci aşamaya geçilmiştir. Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulanması adını taşıyan bu aşamada sürdürülebilir ve yerel kalkınma sorunlarının çözümüne dönük uzun vadeli stratejik bir planın hazırlanması ve başarılı bir şekilde uygulanması amaçlanmıştır. Bu amaç etrafında muhtarlıklar, STK’lar ve özel sektör arasında işbirlikleri kurmak, Yerel Gündem 21 projesine katılan yerel yönetimlerin sayısını artırmak, projeye dahil olan şehirlerde katılımı sağlayan ve pekiştiren süreçler hazırlamak, kentsel eylem planları oluşturmak, vatandaşın bilgilendirilmesi ve uluslararası arenada tanınmasını sağlayacak halkla ilişkiler kampanyaları düzenlemek ve başlatılan bu Yerel Gündem 21 sürecinin uzun vadeye yayılmasını ve sürdürülebilir olmasını sağlamak gibi hedefler de getirilmiştir (Akçay, 2013, 24).

Sonraki senelerde hem anayasa, hem de diğer yasalar vasıtasıyla, yerel yönetimler ile ilgili birçok düzenleme yürürlüğe girmiştir. O dönemde dünya çapında ortaya çıkan köklü ve ani değişiklikler, insanların katılım taleplerini artırmıştır. Bu durum haliyle Türkiye’de de varlık göstermiş, toplumsal kültürde bu doğrultuda önemli değişiklikler vuku bulmuştur. Diğer taraftan, idari anlamda katılım kültürünü ve zihniyetini önemseyen yeni anlayışlar üzerine daha sık konuşulur olmuştur. Buna ilaveten teknolojik ilerleme ve gelişmeler ve bunun idari tezahürleri, katılım kültürünün gelişimine ciddi katkılar vermiştir (Kocaoğlu, 2011, 247).

Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü’nün (TODAİE) 1998 yılında hazırladığı Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA) de yerel yönetimlerdeki katılım ve temsil bakımından önemli katkılar sunmuştur (Çukurçayır, 2003, 56). Bu rapora göre; yerel anlamda demokrasiyi ve katılımı yüksek seviyelere çıkaran, vatandaş tarafından kontrol imkânı verilmiş, yeterli düzeyde öz kaynağı ve olanağı elinde

bulunduran yerel yönetimler ideal yerel yönetimler şeklinde ifade edilmiştir (TODAİE, 1991, 7-12).

İlk olarak 1984 yılında 195 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenen daha sonra 3030 Sayılı kanunla yasal formuna kavuşan büyükşehir belediyeleri, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması çerçevesinde ve Avrupa Birliği (AB) kriterlerine uyum amacıyla hazırlanan yasalar, 2004 yılında 5216 Sayılı büyükşehir kanun ile tekrardan düzenlenmiştir. Büyükşehir alanında yaşanan hızlı değişimler sonrası, 2005'te çıkarılan 5393 Sayılı kanunla büyükşehir ile ilgili bazı düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca, 5449 Sayılı Kalkınma Ajansları Yasası da, 2006'da resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasalarla daha katılımcı ve temsil ediciliği yüksek yerel yönetimler oluşturulmaya çabalanmıştır. Bütün bu uğraşa rağmen ülkemizde vatandaşlar hala bu yasaların kendilerine verdiği yetki ve haklardan yeteri kadar haberdar değildir.

Netice itibarıyla, Cumhuriyet tarihi yerel yönetimler bakımından genel olarak finansal ve yönetsel özerkliği artırma gayretleri ile devam etmiştir. Merkezi yönetim, yeni yasalar çıkararak yerel yönetimlerin gelir kaynaklarını ve yetkilerini her açıdan arttırmayı amaçlamış, öte taraftan da halkın yerel yönetimlere katılımını maksimum düzeye çıkarmak için elinden geleni yapmıştır. AB üyelik süreci her anlamda olduğu gibi yerel yönetimler bakımından da değişimlerin meydana geldiği bir dönemdir. Bu süreçte AB içindeki ülkelerdeki yerel yönetimler tetkik edilip emsal oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde ise yerel yönetimlerin özerkliğinin artırılması gerektiği konusunda bir uzlaşıya varılmıştır.

Bunun yanı sıra 1961 ve 1982 yıllarında çıkarılan Anayasalar da yerel yönetimlerin özerkliği ve karar mercilerinin vatandaşın göreve getirdiği temsilcilerden oluşacağını ifade etmiştir. Kamu yönetiminin yeniden organizasyonu ve düzenlenmesi için Kamu Yönetimi Yasa Tasarısı ve 5393 Sayılı Belediye Yasası, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Yasası, 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Yasası ve 5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Yasalar ile temsil daha da fonksiyonel bir duruma dönüştürülmeye çalışılmıştır.

1930'dan günümüze yerel yönetimlerdeki sınırlı temsilin nedenlerine çözüm aranmış ve seçme ve seçilme hakkı kadınları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Büyükşehir belediye başkanı ve meclis üyeleri vatandaşın oyları ile belirlenmiştir. Bugün büyükşehir belediyesi meclis üyelerinin temsil edici niteliklerinde bir takım problemler olsa da bunun yalnızca hukuki düzenlemelerden ortaya çıkmadığını; sosyo-ekonomik, kültürel ve eğitim gibi diğer sebeplerin de etkili ve belirleyici olduğunu dikkate almak daha doğru bir bakış açısı olacaktır.

4.3. Türkiye’de Temsil ve Yerel Temsile İlişkin İyi Uygulama Örnekleri

Halk oylamaları günümüzde oldukça fazla kullanılmaktadır ve halk nezdinde bir temsil algısı oluşturduğu da açıktır. Günümüz şartlarında doğrudan demokrasinin uygulamaya sokulmasının zaman, etkinlik ve maddi külfet bakımından kolay olmadığı hatta imkansız olduğuna dair bir inanış hakimdir. Bununla beraber doğrudan demokrasi vatandaşa yerel anlamda birtakım önemli hususlarda daha etkili karar verme olanağı sağlamaktadır. Doğrudan demokrasilerde vatandaş daha aktif bir pozisyona çıkmakta hayatını sürdürdüğü çevreye şekil verme imkanına kavuşmaktadır. Öte taraftan halk oylaması ile temsil sisteminden doğabilecek problemler katılım yoluyla çözülmekte, yöneticilerin o bölgede ikamet eden vatandaşın meselelerine ve vatandaşın da yaşadıkları çevreye yönelik hassasiyetleri ve sorumlulukları çoğalmaktadır. Halk oylamasının ekseriyetle temsil birimleri yönünde çözüme kavuşturulması müşkül veya riskli bulunan problemlerin çözülebilmesi maksadıyla başvurdukları bir yöntem olduğu ifade edilebilir (Palabıyık ve Görün, 2004, 262).

Kent konseyleri “kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye” çalışan oluşumlar şeklinde ifade edilmektedir (5393 Sayılı Kanun Md. 76). Yerel yönetim organizasyonlarının yaptıkları faaliyetlere vatandaşın katılımını ve kontrolünü temin etmek gayesiyle, en alt konumda yer alan yerel yönetim organizasyonundan en üst konumda yer alan yerel yönetim organizasyonuna doğru bir araya toplanarak, bölgedeki demokratik kitlesel hareketleri ve alanlarında uzmanlığı bulunan insanların katılması suretiyle kurulan kent konseyleri verimli ve etkin çalıştıklarında oldukça başarılı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Kent konseyleri bölgenin ve yerel yönetim kurumlarının yaptığı tüm faaliyetleri dikkatle ve detaylı gözlemleyerek raporlar hazırlar ve kamuoyuna açıklar. Bunun dışında kamuoyunda tartışma mecraları oluşturarak mevcut problemlerin çözülmesine ve geleceğe dair planların yapılmasına fayda sağlarlar (Coşkun ve Sezer, 2004, 284).

Karar verme sürecinde hem kararların oluşturulması hem de uygulanması aşamalarında danışma kurullarının tesis edilmesi de oldukça önemlidir. Vatandaşın ve demokratik kitlesel oluşumların düşüncelerinden yararlanılması ve bu amaçla birtakım kurumsal düzenlemelere gidilmesi danışma kurulları vasıtasıyla olabilmektedir. Yerel yönetimler danışma kurulları sayesinde çeşitli STK’ları, uzmanları ve halk temsilcilerini bir araya toplayabilmekte ve kamu bilinci ile yaşama ortak olma sorumluluğunu bu kurulları yerel yönetim faaliyetlerinde yol gösterici konuma çıkararak geliştirebilmektedir (Palabıyık ve Görün, 2004, 263).

Halkı karar verme organı olan belediye meclislerine dahil etmek yönetime katılım ve temsil için büyük önem taşımaktadır. Bu meclislerde hizmet verilen toplumun her kesiminin temsil edilmesi gerekmektedir çünkü meclis üyelerinin vatandaşa yakın olmaları yerel katılım seviyesini yükselten başat unsurlardan biridir. Belediye meclislerinde temsil edildiğini düşünen insanlar yönetime katılma hususunda daha istekli olmakta ve verilen kararları daha suhuletle değerlendirmektedir (Coşkun ve Sezer, 2004, 284). Diğer yandan halkın belediye meclislerine katılabilmesi yönetimin istek ve problemlerden haberdar olmasını sağlayacaktır. Buna ilaveten meclis toplantılarına gelen halk bulundukları bölge ile ilgili daha detaylı bilgiye ve geniş fikre sahip olacaktır.

Belediyelerin organize edebileceği halka yönelik toplantılar halkı bilgilendirme, istek ve şikâyetlerine kulak verme konusunda etkili olan ve yapılan eylem ve işlemlerin uzmanlar ve vatandaşların bulunduğu ortamda tartışılmasına zemin hazırlayan toplantılardır. Bu toplantıların bir özelliği belediyelerin alacakları kararları etkileme gücü konusunda ön sıralarda olmalarıdır. Ek olarak bu toplantılar halk ile belediye arasında doğrudan ve sağlıklı çift yönlü bir bilgi akışının işlemesine de katkı sunmaktadır (Palabıyık ve Görün, 2004, 262).

Yerel katılım ve temsil konusunda önemli bir diğer uygulama yurttaş kurullarıdır. Bu kurullar çoğunluk tarafından ötekileştirilmiş ya da gerekli önem verilmemiş dezavantajlı grupların da yönetime katılmasını sağlamak maksadıyla tesis edilen kurullardır. Aynı zamanda belediye meclisi ve belediye başkanı için danışmanlık işlevi de gören bu kurullar etkileme güçleri bakımından oldukça önemlidir. Yurttaş kurulları sayesinde toplumun çeşitli kesimleri belediye yönetimlerinde arzu ve isteklerini ifade edebilir, güçlü bir temsil edilme hissi oluşabilir ve böylelikle toplumsal yabancılaşmanın önüne geçilebilir (Demir, 2008, 50-51).

Yerel yönetimler yaptıkları veya yapmayı planladıkları faaliyetlerle ilgili vatandaşın düşünce ve görüşüne yönelerek kamuoyu yoklaması yapabilirler. Böylece yasal ve kurumsal katılım araçları ile beraber insanların yönetimin eylem ve davranışları devamlı bir biçimde yakından takip edilmiş olacaktır. Tabi doğru ve güvenilir bilgi alınabilmesi adına kamuoyu yoklamalarında bilimselliğe uyulup araştırma metodolojisi kurallarına bağlı kalmak gerekmektedir. Bu çeşitli yollarla gerçekleştirilebilse de en fazla kullanılan yöntem anket çalışmalarıdır. Bu yöntemle çalışma yapılan konu ile ilgili halktan sayısal veri toplanarak nitelikli değerlendirmeler yapılabilmektedir. Buradaki temel amaç şehir hayatıyla ilgili konular ve belediye yönetimi ile ilgili yerel halkın düşüncesinin saptanmasıdır (Coşkun ve Sezer, 2004, 285).

Yuvarlak masa toplantıları da yerel temsil üzerinde olumlu katkısı olan bir yöntemdir. Demokratik kaygılar sebebiyle ortaya çıkmış olan yuvarlak masa toplantılara biliminsanları ile uzmanlığa sahip kişiler davet edilir ve şehir hayatını alakadar eden tüm konular tartışmaya açılabilir. Bu toplantıların bir diğer özelliği

katılımcı sayısının daha sınırlı olmasıdır. Öte yandan yuvarlak masa toplantılarına politik çıkarların temsil edilmesine ön ayak olan bir örgütlenme biçimi olarak da bakılabilir (Coşkun ve Sezer, 2004, 284). Çoğunlukla o yörede faaliyet gösteren sanayi kurumlarının ve bilimsel organizasyonların temsilcileri bir yerde toplanarak gündemde yer alan önemli konuları tartışır ya da fikir alışverişinde bulunurlar. Bunun dışında herhangi bir zorunluluk olmasa da STK'ların da katılması yuvarlak masa toplantılarının etkinliğini artırabilmektedir (Genç vd., 2011, 111).

Yerel temsil ve katılmaya ilişkin bahsedilebilecek son yöntem geri çağırma olarak adlandırılan ve halka karşı duyarlılığı, hesap vermeyi sürekli ve etkin bir hale getiren yöntemdir. Demokrasiyi benimsemiş ülkelerde sıklıkla başvurulanan geri çağırma yöntemi halkın seçilmiş belediye başkanlarının görev süreleri dolmadan evvel bu görevlerine son verme hakkı olarak yer almaktadır. Bu yöntem genellikle bilgi, beceri, liderlik ve dürüstlük gibi mevzularda yöneticilerin ciddi anlamda yetersiz oldukları algısı oluştuğunda uygulanmaktadır. Kayıtlı seçmen sayısının belirli bir oranda (çoğunlukla %25) yazılı başvuruda bulunmasıyla halk oylaması yapılır ve seçmen sayısının çoğunluğunun oyları ile yönetici görev süresi dolmada geri çağırılır (Demir, 2008, 50).

5. TÜRKİYE’DE BELEDİYENİN YAPISI VE YEREL TEMSİL AÇISINDAN İŞLEYİŞ

Bu başlıkta ilk olarak Türkiye’de belediyeleri tarihsel gelişimi verildikten sonra belediyenin yapısı, organları, işleyişi ve görevlerine dair açıklamalar yapılmaktadır. Ardından büyükşehir belediyesinin yapısı, organları, işleyişi ve görevlerine yer verilmektedir.

5.1. Türkiye’de Belediyenin Tarihsel Gelişimi

Klasik Osmanlı döneminde 19. Yüzyıl başlarına değin belediyecilik görüşü doğmamış o döneme kadar şehrin hizmetlerinin yerine getirilmesinde vakıflar, loncalar ve kadılar tarafından görev almıştır. Bu yüzyıla kadar Osmanlı Devleti’nde şehir hizmetleri adına belediye ile ilgili hiçbir özerk makam ve mevki lüzum duyulmamıştır (Mutluer ve Öner, 2009, 94). Belediyecilik zihniyetinin 19. yüzyılda oluşması, Osmanlı Devleti’nin o dönemde batılılaşma sürecinin ardından daha ziyade Tanzimat Dönemi içerisinde meydana gelmiştir.

Türkiye’de günümüzdeki haliyle geçerli olan belediyecilik görüşünün temelleri, Osmanlı Devleti’nde 2. Mahmut zamanında başlayan tecdüt hareketleri, Avrupalı devletlerin de zorlamasıyla oluşturulan Tanzimat fermanıyla beraber belediye konusunda da kendini göstermiştir (Tortop vd, 2007, 332). Bir diğer ifadeyle günümüzdeki şekliyle ilk belediye yönetimi Tanzimat Dönemi’nde oluşturulmuştur. Böyle bir girişimde bulunulmasının sebebi ise o yıllarda Kırım Savaşında Osmanlı Devleti’yle aynı tarafta yer alan müttefik devletlerin etkisi ve İstanbul’da ikamet eden yabancıların önerileridir. Sonuç olarak 1854 yılında İstanbul Şehremaneti ismi ile ilk defa üst düzey bir belediye teşkilatı meydana getirilmiştir. Bu kuruluşun başkanı ve yönetim üyeleri dönemin padişahı tarafından tayin edilmiş ve komisyon kurulmuştur. Komisyona, yerel vatandaşın mecburi gereksinimlerinin karşılanması maksadıyla “Narh tespiti ve kontrolü; yol kaldırım yapım ve onarımı, şehrin temizlik işlerinin yürütülmesi; çarşı-pazar ve esnaf kontrolü, fiyat, kalite, ölçü, tartı denetimi...” gibi görevler verilmiştir (Parlak, 2015, 94). Bu komisyonun yerel düzeyde gösterilecek hizmetler bakımından yeterli bilgiyi elinde bulundurmaması ve amaçlanan verimi elde edememesinden ötürü 1855 yılında komisyonun lağvedilmiş ve ikamesi olarak “İntizam-ı Şehir Komisyonu” adında başka bir komisyon oluşturulmuştur (Tortop vd, 2007, 332). Buna ilaveten 1857 yılında İstanbul’da yabancıların yoğun olarak ikamet ettiği Beyoğlu ve Galata gibi ilçelerde Altıncı Belediye İdaresi tesis edilmiştir (Aydın, 2009, 80). Altıncı Belediye İdaresi ile ilk defa bir kamu kuruluşuna imtiyaz sağlanmıştır. Bu belediyenin birimleri “Daire Müdürü ve Daire Meclisi” olarak belirlenmişti ve başlarına gelen yöneticiler atama yoluyla gerçekleştirilmektedir. Daire

Müdürünün görevi yürütme ve uygulamaya dönük kısım iken Daire Meclisinin görevi ise karar alma organıdır (Parlak, 2015, 95). Altıncı Belediye İdaresi meydana getirildikten sonra 1868 yılında çıkarılan “Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi” düzenlenmiş ve Altıncı Belediye İdaresi örneğinin İstanbul’un bütün ilçelerinde kopyalanması tasarlanmıştır. Bu planlama o yıllarda ihtiyaç duyulan mali ve idari desteği bulamayınca yarım kalmıştır. İstanbul’un külliye bütün ilçelerinin belediye sistemine dahil edilmesi ve İstanbul haricinde de belediyelerin meydana getirilmesi Osmanlı Parlamentosunun öncelikle değerlendirdiği kanun olan 1877 tarihli Dersaadet Belediye Kanunu ile gerçekleşmiştir (Yörükoğlu, 2009, 5). Bu kanun İstanbul’da kurulmuş belediyeyi aynı düzeyde muhafaza ederken belediye daire sayısını da 14’ten 20’ye çıkarmıştır. Aynı tarihte ilaveten düzenlenen Vilayet Belediye Nizamnamesi ise İstanbul Belediyesi haricindeki belediyeleri düzenleme gayesiyle yazılmıştır. 1912 yılına kadar devam eden Dersaadet Belediye Nizamnamesi yerini 1912’de çıkarılan geçici “Dersaadet Teşkilatı Belediyesi Hakkındaki Kanun-u Muvakkat” adlı yeni yasaya bırakmış (Tortop vd., 2007, 148), bu yasayla Belediye Daireleri kaldırılmış, yerine 9 adet Belediye şubeleri meydana getirilmiştir. Öte yandan diğer kanunla oluşturulan Şehremaneti de feshedilerek yerini Encümene bırakmıştır. Bu şekildeki sistem 1930 yılında Cumhuriyet yıllarında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu’na kadar devam etmiş ve yürürlükte kalmıştır (Nadaroğlu, 1994: 199). Cumhuriyet yıllarında Ankara’nın başkent ilan edilmesinden sonra 1924 yılında 417 sayılı kanunla Ankara’da aynı İstanbul Şehremaneti gibi görev ve yetkilerle teçhiz edilmiş bir belediye teşkilatı oluşturulmuştur. Yine bu dönemde onaylanan 1930 tarihli 1580 sayılı belediye kanunu diğer kanunların yerine geçmiş ve 2005 yılına kadar faaliyet göstermiştir. 2005 yılında ise 5393 sayılı belediye kanunu kabul edilmiş ve günümüze kadar belediyeler bu kanun kapsamında faaliyetlerini devam ettirmektedirler (Mutluer ve Öner, 2009, 97).

5.2. Belediyenin Yapısı, Organları ve İşleyişi

5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 3. maddesinde belediye tanımı “Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi” şeklinde yapılmaktadır. Aynı maddede belediyenin organları olarak belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı ifade edilerek, “Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.” hükmü ile belediye kuruluşuna yönelik çerçeve bulunmaktadır.

Büyükşehir belediyesi ise “sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar

organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” biçiminde tanımlanmaktadır (6360 Sayılı kanun, md. 4).

Köylerin birleşerek belediye oluşturabilmesinin yolu da gene 5000 nüfus koşulu ve merkez sayılabilecek ikamet edilen mahal alanına mesafesinin en az 5000 metre olması koşulu koyulmuştur. Bununla birlikte köyler birleşerek ilçe olmayı tercih ederlerse, köy ihtiyar meclisinin kararı ya da seçmenlerin mutlak çoğunluğunun mülki idareye yazılı olarak başvuru yapılması ya da valinin bizzat kendi tercihiyle doğrudan lüzum görmesiyle belediye kurulması işlemleri yapılabilir. Gerekli işlemlerin yerine getirilmesinin ardından vali görüşüyle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın olumlu görüşü ve Cumhurbaşkanı kararıyla belediyenin kurulum süreci tamamlanabilir.

Belediye sınırları ise belediye meclis kararı ve kaymakam görüşü ve vali onayıyla kesin bir şekle girmektedir. Zorunlu bir durum olmadığı müddetçe sınırların 5 yıl süreyle değiştirilemeyeceği kanunda belirtilmektedir (5393 Sayılı Kanun, md. 6). Büyükşehirlerde belediyelerin birleşme ve katılma kararı, birleşmesi istenilen ilçe belediyesi belediye meclisinin oluru ile büyükşehir belediye meclisinin nihai hükmüne bağlıdır. Büyükşehirlerde yeni belde kurulabilmesi için nüfusunun en az 20 bin olması şartı getirilmişse olmasına rağmen 30 büyükşehirde belde belediyelerinin hepsi feshedilerek mahalle şekline geçilmiştir. Bununla birlikte yeni belde belediyesi kurulmasında hukuki engel olmadığı görülmektedir (6360 Sayılı Kanun, md. 8).

Diğer taraftan belediyelerin çeşitli sebeplerle tüzel kişilikleri ortadan kaldırılabilir. Bu sebeplerden biri de 11. maddede tanımlanmıştır. Şöyle ki “Meskûn sahası, bağlı olduğu il veya ilçe belediyesi ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan bir belediyenin sınırına, 5.000 metreden daha yakın duruma gelen belediye ve köylerin tüzel kişiliği; genel imar düzeni veya temel alt yapı hizmetlerinin gerekli kılması durumunda, Cumhurbaşkanı kararı ile kaldırılarak bu belediyeye katılır” hükmü yer almıştır (5393 Sayılı Kanun, md. 11). Buna rağmen pek çok büyükşehirde bu durum ortaya çıkmasına rağmen birleştirme kararı alınmamaktadır. Aksine aşırı büyüme sergileyen büyükşehir ilçe belediyelerinin daha verimli ve etkin yönetilebilmesi için bölünerek yeni ilçe belediyelerinin kurulması gereklidir.

Geçmiş dönemlerde nüfusu 2000 altına inen belediyelerin feshedilme kararı Danıştay’ın görüşü doğrultusunda, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine ortak bir kararname ile alınırken, günümüzde bu ifade “Cumhurbaşkanı kararıyla” biçimine getirilmiştir (5393 Sayılı kanun, md. 11).

Belediyenin üç organı bulunmaktadır. Bunlar belediye başkanı, belediye meclisi ve belediye encümenidir. Belediye başkanı belediye tüzel kişiliğini temsil ederken bununla birlikte belediye yönetiminden birinci derecede sorumlu kişidir. Belediye başkanının görevlerinden bazıları şöyledir: “belediye teşkilatını sevk ve idare etmek, stratejik plan hazırlamak ve plana uygun bir şekilde yönetmek, belediyenin hak ve

menfaatlerini gözetmek ve muhafaza etmek, bütçeyi uygulamaya sokmak, belediyeyi resmi biçimde temsil etmek, belediye meclis ve encümenine başkanlık yapmak, belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını verimli bir şekilde yönetmek, personel atamalarını yapmak, koşulsuz bağışları kabul etmek, belediye sınırları içerisindeki halkın refahı için gerekli tedbirleri almak, sosyal yardım hizmetlerini gerçekleştirmek ve kanunlarla kendisine verilmiş görevleri yerine getirmek” (5393 Sayılı Kanun, md. 38). Belediye başkanının izinli ve raporlu olması durumunda yerine görev yapması için, belediye meclis üyeleri arasından bir üye, başkan tarafından başkan vekili olarak seçilir.

Aşağıdaki tabloda ilçe nüfusuna göre seçilecek belediye meclis üyesi sayısı verilmiştir. Aynı sayıda yedek üye de seçilmektedir.

Tablo 5.1. Nüfusa Göre Seçilecek Belediye Meclis Üyesi Sayısı

Nüfus	Belediye Meclis Üyesi Sayısı
10.000 den az	9
10.001-20.000 arası	11
20.001-50.000 arası	15
50.001-100.000 arası	25
100.001-250.000 arası	31
250.001-500.000 arası	37
500.001-1.000.000 arası	45
1.000.001 ve üzeri	55

Belediye encümeni, belediyenin belediye meclisinden sonra gelen ikinci karar organıdır. Belediye encümeninin danışma niteliği de bulunmaktadır. Encümen üye sayısı belediye nüfusuna göre tespit edilip 100.000 nüfus üzeri belediyelerde 3 üye, altında ise 2 üye seçilmektedir (5393 Sayılı Kanun, md. 33).

5.3. Belediyenin Görevleri

Belediyenin yapacağı hizmetler kendi yetki alanında bulunması koşuluyla hizmetlerin öncelik sırası, belediyenin mali durumu ve hizmetin müstaceliyet durumları göz önünde tutularak planlanmalıdır. Belediye hizmetlerinin vatandaşın en uygun ve yakın konumdan ve en etkili hizmet verme yollarıyla sağlanması gereklidir. Belediyelerin hizmet sunumunda yaşlılar, engelliler, düşkünler, dar gelirli gibi dezavantajlı topluluklara göre en uygun yöntem seçilerek hizmet vermesi ümit edilmektedir (5393 Sayılı Kanun, md. 14).

Belediyenin görevleri yerel ortak gereksinim ve eksiklik niteliğinde olması şartıyla, “imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil

alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır...” şeklinde ifade edilmiştir (5393 Sayılı Kanun, md. 14).

6360 Sayılı Kanunla 5393 Sayılı Kanunda gerçekleştirilen değişiklikle “Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler” konusu revize edilmiştir.

Buna ilaveten “... Okulların binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir; cem evlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilir” yargısı da yeniden ele alınmıştır (6360 Sayılı Kanun, md. 17).

Sporun ve sporcunun desteklenmesine ilişkin ise “Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.” hükmü de yeniden şekillendirilmiştir (5393 Sayılı Kanun md. 14).

6360 Sayılı Kanunla düzenlenen bu madde içerisine “Belediyelerin, sporu teşvik etmek amacıyla yapacakları nakdi yardım, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeleri için tahakkuk eden miktarın; büyükşehir belediyeleri için binde yedisini, diğer belediyeler için binde on ikisini geçemez” şartı eklenmiştir (6360 Sayılı Kanun, md. 17).

Belediye bütçesi stratejik plan ile performans programına uyacak bir biçimde oluşturulmakta ve mali yıl ve izleyen 2 yıl için öngörülen gelir ve giderleri de içinde bulundurmaktadır. Bütçe dışı harcamalarda bulunulamadığı gibi harcamaların israfa düşmeden, uygun ve idareli olması gerekmektedir. 5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereğince belediye bütçe tasarısı Eylül ayı içerisinde encümene takdim edilerek, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na yollanır, buna müteakip konsolidasyon yapılarak Hazine ve Maliye Bakanlığına tevdi edilir. Bütçe denkliği ortadan kalkmayacak biçimde bir değişiklik yapılmadan verildiği şekliyle veya değiştirilerek kabul edilerek, mali yılı başında uygulamaya sokulur

Harcama biriminden sorumlu amir harcama yetkilisidir. “Belediye bütçesi ile muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usuller Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir (5393 Sayılı Kanun md. 66).” Belediye bütçesi ile ilgili usul ve esaslardan sorumlu bakanlıklar da bu maddede gösterilmiştir.

Belediye ait gelir ve gider kalemleri 5393 Sayılı Kanunun 59 ve 60. maddelerinde açıklanmıştır. Bu doğrultuda ilgili madde gelirleri; “a) Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları. b) Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay. c) Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler. d) Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler. e) Belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler. f) Faiz ve ceza gelirleri. g) Bağışlar. h) Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler. i) Diğer gelirler.” şeklinde izah etmiştir (5393 Sayılı Kanun, md. 59).

Buna mukabil giderleri ise; “a) Belediye binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler. b) Belediyenin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler. c) Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri. d) Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler. e) Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler. f) Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderleri. g) Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler. h) Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri. i) Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.³² j) Dava takip ve icra giderleri. k) Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri. l) Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler. m) Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri. n) Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler. o) Belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri. p) Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler. r) Şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar. s) İmar düzenleme giderleri. t) Her türlü proje giderleri.” olarak sıralanmıştır (5393 Sayılı Kanun, md. 60).

5.4. Büyükşehir Belediyesinin Yapısı, Organları ve İşleyişi

Büyükşehir belediyesi büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanı olarak üç organdan oluşmaktadır. Büyükşehir belediye başkanı, il mülki sınırları dahilinde nüfus kaydı bulunan vatandaş tarafından

doğrudan seçilen, büyükşehir belediye yönetimi ve teşkilatının başı ve tüzel kişiliğinin de ana temsilcisidir.

3030 sayılı ilk Büyükşehir Belediye Kanununda büyükşehir belediyeleri “belediye sınırları içinde, merkez ilçe dahil, birden fazla ilçe bulunan şehirler” ve ilçe belediyeleri ise “büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyeleri” olarak tanımlanarak belediyelerde nüfus koşulu gözetilmediği gibi büyükşehir ve ilçe belediyeleri olmak üzere iki kademeli bir oluşumdan söz edilmektedir (Çınar vd., 2009, 50). Keleş’e göre ise Türkiye federatif büyükşehir yönetimi sistemini kullanmaktadır (Keleş, 2009, 242).

Büyükşehir belediye meclisi de bu iki kademeli yapının bir yansıması olarak meydana gelmektedir. Büyükşehir ve ilçe belediye başkanları bu meclisi doğal üyesi olarak, diğer meclis üyeleri ise 2972 sayılı Kanunun 6 ve 24. maddelerine göre yer almaktadır (2972 Sayılı Kanun, Md. 6 ve 24). İlgili kanuna göre büyükşehir belediyesi kapsamındaki mevcut ilçe belediyeleri meclisinden, büyükşehir belediye meclisine gönderilecek meclis üyesi sayısı, her bir ilçenin nüfusuna göre belirlenmektedir. Bir diğer ifadeyle doğrudan seçim değil ilçe belediye meclis üyelerinin 1/5’inin büyükşehir belediye meclisinde temsil edilmesini salık veren bir sistemdir. Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediyelerinin karar organı olarak faaliyet göstermektedir. Büyükşehir belediye encümeni ise, belediye başkanı başkanlığında ve kendisinin belediye meclisi üyeleri içinden bir yıl geçerli olmak şartıyla gizli oylamayla seçeceği beş üye, bir genel sekreter, bir mali hizmetler daire başkanı olmak koşuluyla, diğer dairelerden de başkanın belirleyeceği toplam beş daire başkanıyla birlikte toplam 11 kişiden meydana gelmektedir (1+5+5). Bunun haricinde genel sekreterin belediye başkanının iştirak edemediği toplantılara başkanlık yapma hakkı bulunmaktadır.

Büyükşehir belediyelerinin karar organı büyükşehir belediye meclisidir. Bu karar organı ilçe belediyelerinden gelen meclis üyeleri ve doğal üye olan belediye başkanlarından oluşmaktadır. Bu sebeple ilçe belediye meclis üyelerinin sayısının neye göre belirlendiğine bakıldığında temel kriterin nüfus olduğu görülmektedir.

Arıkboğa (2007, 32)’ya göre de mevzuata uyularak kullanılan usul coğrafi ve siyasi temsilde ciddi adaletsizliklere yol açmaktadır. Bu usul nüfusu az ilçe belediyelerinin daha yüksek düzeyde temsil edilmesine sebep olurken büyükşehir belediye meclislerinin büyük resmi görmesini önlemektedir. Büyükşehir belediye meclisindeki toplam üye sayısını belirleyecek olan belediye nüfusları ile o büyükşehir sınırları içindeki ilçe sayısıdır. Büyükşehir ilçe belediyesi nüfuslarında bir kıstas ve belirleyici unsur bulunmadığı için bir meclis üyesinin temsil ettiği vatandaş sayısı da farklılık ortaya koyacaktır. Bu duruma misal olarak Adana ve Erzurum illeri gösterilebilir. 1 milyon 130 bin nüfusa sahip Adana’yı 18 meclis üyesi ve 361 bin nüfusa sahip Erzurum’u 24 meclisi üyesi temsil etmektedir (Arıkboğa, 2007, 32). Görülmektedir ki meclis üyeliğinde toplam belediye sayısı toplam nüfusa göre daha

belirleyici bir etkiye sahiptir. Bunun dışında üyelerin hepsinin ilçe belediyesinden gelmesi sonucu ortaya çıkan problemler de vardır. Birinci problem meclis üyelerinin çift kimlikli olması (Keleş, 2009, 268), ikinci problem ise ilçelerin nüfusları arasında büyük farklılıkların olmasıdır.

5.5. Büyükşehir Belediyesinin Görevleri

6360 sayılı Kanun, mahalle olan köylerde, geleneksel ve kültürel özellikler bulunduran yerleşim bölgelerinde mevcut mimari yapıya elverişli yapılaşma oluşturabilmek amacıyla hem büyükşehir hem de ilçe belediyesine sorumluluk vermiştir. Kanun'da ilçe belediyeleri ya da belediyelerin istemesi durumunda büyükşehir belediyesi, tüzel kişiliği lağvedilen bölgelerde ticari kaygı taşımayan yapılara özgü fiiliyattaki imar hukuku kapsamında, yörenin karakteristiklerine münasip mimari proje tasarlar veya tasarlatır şeklinde ifade bulunmaktadır. Bu karar ile mühendislik işlerinin projelendirilmesi, uygulanması, kontrol edilmesi, onaylama görev ve yetkileri büyükşehir ilçe belediyelerinin elindedir.

Büyükşehir sınırları içinde 6360 sayılı Kanun ile ilçeye gelen ve önceden köy olan mahalleleri ilçe merkezine getiren yollar ile bu mahalleleri arasında birleştirme görevi gören yolların sorumluluğunu büyükşehir belediyesine aittir. Bu yollarının yapımı, yaptırılması, bakımı, onarımı, temizliği ve karla mücadele faaliyetleri büyükşehir belediyesinin sorumluluğu altındadır (5216 Sayılı Kanun, Md. 7 ve 6360 Sayılı Kanun, Md. 7). Bu yollar haricindeki yollar büyükşehir ilçe belediyesi sorumluluğundadır ve “belediyelerin şehir içi yol yapımıyla ilgili genel yetkisine istinaden; mahalle bağları ve tarlaları ile mahalle merkezleri arasındaki yollar ile aynı mahallenin bağlılarını ve tarlalarını birbirine bağlayan yolların sorumluluğunun ilçe belediyesinde bulunduğu” da düzenlenmiştir. Bu düzenleme sonucunda kilometrelerce uzakta bulunan mahallelere hizmet sağlaması ümit edilen büyükşehir ve ilçe belediyesinin ne kadar verimli olacağı tartışma konusudur.

Büyükşehir belediyelerinin köyden mahalleye geçen yerlerde tarım ve hayvancılığa destek olmak gayesiyle her çeşit iş ve hizmeti sağlayabileceği düzenlenirken, bu hizmetler içinde bulunan yolların yapımı, bakımı, onarımını yüklenebileceği de ifade edilmektedir. Büyükşehir bölgelerinde eşgüdüm ve bağlantı görevi büyükşehir belediyelerinin üzerindeyken, hizmet ve eşgüdüm bakımından herhangi uyumsuzluk meydana gelmesi durumunda büyükşehir belediye meclislerinin düzenleme ve yön verme konularında kararlar verebileceği ve bu kararları yürürlüğe koyabileceğine yer verilmiştir.

6360 sayılı Kanun mabetlerin inşası, bakım onarımı ve ihtiyaç duyulan malzeme desteğinin verilmesiyle alakalı muhtelif hizmetler hususunda büyükşehir ve diğer belediyelere yetki vermiştir. Bunun haricinde mabetlere dair belediye meclisinden karar

çıkması koşuluyla indirimli ya da bedava içme ve kullanma suyu sağlanabileceğine yönelik düzenlemelerde bulunulmuştur (5216 Sayılı Kanun, Md. 7 ve 6360 Sayılı Kanun, Md. 17).

Eski dönemde büyükşehir belediyelerinin salahiyetinde bulunan afet riski barındıran ve can ve mal güvenliği bakımından tehlike teşkil eden binaların boşaltılması, yıkımı gibi görevler, büyükşehir ilçe belediyelerine bırakılmıştır. İlçe belediyelerinin bu mevzuda herhangi bir isteklerinin bulunması durumunda ise büyükşehir belediyelerini her çeşit yardımı vermekle mükellef tutmuştur (6360 Sayılı Kanun, Md. 7).

6360 sayılı Kanun üzerinde bulunulan değişiklikle, belediyeleri elektronik haberleşme istasyonlarının tesis edilmesine ilişkin konum seçim belgesi vermekle mükellef yaparken, ücret alma hususunda da büyükşehir belediyelerini mükellef kılmıştır. Buradaki ücret tutarını Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tespit etmektedir (6360 Sayılı Kanun, Md. 18).

Başka bir düzenleme ise büyükşehir belediyeleri belediye meclis kararının bulunması ve üzerlerinde bulunan görev ve sorumluluk bölgelerinde olmak şartıyla kurum ve kuruluşlarla ortak faaliyetler yapabilecek, bu kuruluşlara ihtiyaç duyulan hizmetlerin yapılması konusunda yardım edebileceklerdir. Kamu kurumu özelliğine sahip ve kamu yararı için çalışan dernekler, vakıflar, meslek odaları gibi sivil toplum kurumlarıyla ortak hizmet çalışmaları yapabilmeleri ise en üst mülki amir onayına bırakılmıştır. Bu düzenleme bir önceki düzenlemeye göre ortak proje yapabilecek kurum adedini çoğaltsa da merkezin vesayet kapsamı artırılmış ve izin zorunluluğu kabul edilmiştir (5216 Sayılı Kanun, Md. 7 ve 6360 Sayılı Kanun, Md. 7).

6360 sayılı Kanunun 13. maddesine getirilen değişiklikle beraber büyükşehir belediyelerinin mevcut eşgüdüm yetkisi daha fazla açık ve şeffaf bir pozisyona yükseltilmiştir. 6360 sayılı Kanunun 17. maddesiyle büyükşehir belediyelerinin ve nüfusu 50 bin üzerinde olan diğer belediyelerin de kadın ve çocuklara ilişkin koruma evi hizmetinde bulunabileceği kararı alınmıştır. Önceki dönemlerin mevzuatında nüfus ölçütü 100 bin üzeriyken, büyükşehir belediyesi haricindeki diğer belediyelerle alakalı düzenleme yer almamaktadır.

Belediye gelirleri; mal ve hizmet fiyatına mukabil vatandaştan alınan gelirler (5393 Sayılı Kanun), vergi ve harçlardan sağlanan gelirler (2462 Sayılı Kanun), merkezi yönetim bütçesinden getirilen pay ve hazine yardımları (5216 Sayılı Kanun) ile bağış ve yardımlardan meydana gelmektedir.

5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun gereğince kenara koyulan paylar yerel yönetimlerin gelir kaynağının büyük bir kısmını meydana getirmektedir oluşturmaktadır. 5779 sayılı Kanunun 2. maddesinin 2. Fıkrasında, 6360 sayılı Kanunun 25. maddesi değiştirilerek, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının;

- %1,50'si büyükşehir dışındaki belediyelere (geçmişteki oran %2,85),
- % 4,5'i büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine (geçmişteki oran %2,5) ve
- % 0,5'i il özel idarelerine (geçmişteki oran %1,15) tahsis edileceği düzenlenmiştir.

Bu oranlar incelendiğinde büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan pay çoğaltılmış, il özel idarelerine ayrılan payın miktarı ise düşürülmüştür. Bu şekildeki değişim il özel idarelerinin sayısal ve nüfus olarak azalmasından kaynaklanabilir.

Büyükşehir belediyelerine ise (Muratoğlu, 2015, 88-89);

- Genel bütçe vergi gelirlerinin %6'sı (geçmişteki oran %5),
- Büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan payın %30'u aktarılmaktadır.
- Büyükşehir ilçe belediye paylarının hesaplanmasında %90 nüfus, %10 ise yüz ölçüm belirleyicidir. 6360 sayılı Kanun öncesinde bu payın bütünü, belediyeler arasında nüfusa orantılı olarak dağıtılmaktadır.
- Büyükşehir belediyelerine aktarılan %6 payın %60'ı doğrudan büyükşehir belediyesi hesabına aktarılırken, %40'lık kalan oranın %70'i nüfus, %30'u yüz ölçüm büyüklüğüne göre büyükşehir belediyeleri arasında pay edilmektedir. Geçmişte bu oranların dağılımı %70'e %30 biçimindedir.
- Büyükşehir dışındaki belediyelere ayrılan %1,5'luk payın %80'i nüfusa, %20'si ise gelişmişlik endeksine göre en düşük gelişmişten en yüksek gelişmiş olana doğru eşit nüfus içerecek biçimde dağıtılmaktadır.

6360 sayılı Kanunla genel bütçe ve vergi gelirleri (GBVG) payının toplam miktarı olan %6,5 oranında ise bir değişikliğe gidilmemiştir.

6360 sayılı Kanunun 27. maddesiyle revize edilen denkleştirme ödeneğinin payları, nüfusu 10 bine kadar olan belediyelere ödenmektedir. Bu ödeneğin %65'i belediyelere eşit biçimde ayrılırken %35'i nüfusa göre dağıtılmaktadır. Otopark gelirleriyle alakalı hazırlanan düzenlemeye göre de ilçe belediyelerinin topladığı otopark gelirlerinin 45 gün içinde büyükşehir belediyesine verilmesi düzenlenmiştir. 6360 sayılı Kanunun 28. maddesinde ise yol harcama paylarına katılım kuralı getirilmiştir. Bu payları yol, kanalizasyon ve su tesisi oluşturmaktadır.

Belediyelere merkezi yönetimden bütçe verilmesinin yasal unsuru Anayasa'nın 127. maddesindeki "mahalli idarelere görevleriyle orantılı gelir kaynağı sağlanır" kararı ile sağlanmaktadır. Buna ilaveten Mahalli İdareler Avrupa Antlaşması (AYYÖŞ)'nda da "yerel makamların mali kaynaklarının bir bölümü oranlarını kanunî sınırlar içinde kendilerinin belirleyebilecekleri vergi ve harçlardan sağlanacaktır" yazmaktadır. Anayasa'nın 73. maddesinde de ifade edildiği üzere "vergi, resim, harç vb. mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır" hükmü yer almaktadır. 6360 sayılı Kanun'un en önemli katkısı şudur ki hususiyle ilçe belediyelerinin hizmet

görevinin ilçe mülki sınıra uzatılması nedeniyle pay dağıtımında yüz ölçüm de ölçüt olarak göz önünde tutulmaya başlamıştır.

Bütün bu düzenlemeler neticesinde 6360 sayılı Kanun ile belediye öz gelirlerinde artış gerçekleşmiştir. Bu artışın nedeni Kanunla ulaşım hizmetlerine, katılım paylarına ve çevre temizlik vergisi ile ilgili yürürlüğe giren düzenlemeler gösterilebilir. Kanunla uzatılan sınırlar yükümlü sayısını da arttırmıştır lakin 2464 sayılı Kanuna göre toplanan vergilerin 2022 yılına kadar yeni bağlanan yerleşim yerlerindeki muafiyeti devam ettirilmiştir. Bu istisna durum da belediye öz gelirlerindeki artışın kesin bir şekilde hesaplanamamasına yol açmaktadır. Kanunla yapılan düzenleme ile artan öz gelirlere karşın genel bütçe vergi gelirleri (GBVG) paylarının, toplam bütçe geliri içindeki gelirden fazla olması, mali açıdan belediyelerin merkezi yönetime bağımlılığının devam ettiği sonucuna varılabilir (Yılmaz ve Berber, 2020, 696-697).

Büyükşehir belediyelerinin giderleri; personel giderleri, sosyal güvenlik kurumu (SGK) primleri, mal ve hizmet alımı, faiz harcamaları, cari transferler, sermaye giderleri ve borç verme olarak gösterilebilir. Bir örnek verilmek istenirse 2017 yılında Türkiye Büyükşehirlerinin personel ve SGK giderleri, toplam giderin %8,2'sini, mal ve hizmet alımları %31,3'ünü, %48,2'si ise sermaye giderlerini meydana getirmektedir. Diğer giderler ise birkaç puan bandında değerler almaktadır (Uzunali ve Görmez, 2019, 102).

6. KAHRAMANMARAŞ BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Çalışmanın bu bölümü alanda yapılan araştırmaya ilişkin bilgileri içermektedir. Öncelikle araştırmanın hangi amaç çerçevesinde yapıldığı açıklanmaktadır. Ardından araştırma kapsamında benimsenen ve kullanılan metodolojiye, evrene ve seçilen örnekleme yönelik açıklamalar yapılmaktadır. Sonraki başlıklarda ise yürütülen araştırmanın önemi, literatüre katkısı, oluşturulan hipotezler, veri toplama yöntemleri, tanımlayıcı istatistikler ve hipotezlerin test edilmesi yer almaktadır.

6.1. Araştırmanın Amacı

Yerel yönetimler halka en yakın yönetim birimleri olarak kabul edilmektedir. Yerel yönetimler arasında toplam nüfusun büyük bir kısmı belediye sınırları içinde yaşamaktadır. Dolayısıyla belediyeler her kesimin ihtiyaç ve sorunlarına cevap verebilmelidirler. Bu nedenle belediyelerin karar organı olan belediye meclislerinin halkı yeterli düzeyde temsil edebilecek nitelikte olması gerekmektedir. Bu çalışmada Türkiye'deki belediye meclis üyelerinin temsil ediciliği Kahramanmaraş örneğinde ele alıp incelenmektedir. Buradan hareketle araştırmanın amacı, Türkiye'deki belediye meclis üyelerinin ve Kahramanmaraş Büyükşehir, merkez ve ilçe belediye meclis üyelerinin profillerini ortaya çıkarmak ve söz konusu profilleri temsil açısından, cinsiyet, yaş, doğum yeri, aylık gelir düzeyi, eğitim düzeyi, yer alınan belediye meclisi, ikamet edilen ilçe, sivil toplum kuruluşu üyeliği, bulunulan meclis sayısı, siyasi parti ve meclis üyeliği süresi bakımından onların katılım kanalları, temsil, denetim, belediyenin yapısı, işleyişi hakkındaki görüş ve yaklaşımlarını ele alarak karşılaştırmaktır.

6.2. Araştırma Metodolojisi, Evren ve Örneklemi

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket (survey) taramasından faydalanılmaktadır. Anket formu büyükşehir ve ilçe belediye meclis üyeleri arasından belirlenen 154 kişilik örnekleme uygulanmıştır. Belediye meclis üyesi profili için 11 değişken belirlenmiştir. Söz konusu veriler; cinsiyet, yaş, doğum yeri, aylık gelir düzeyi, eğitim düzeyi, yer alınan belediye meclisi, ikamet edilen ilçe, sivil toplum kuruluşu üyeliği, bulunulan meclis sayısı, siyasi parti ve meclis üyeliği süresi olarak ifade edilmektedir. Likert ölçeği kullanılarak uygulanacak anket verilerini değerlendirmek için SPSS programından faydalanılmıştır. Bu doğrultuda genelde Kahramanmaraş ilinin, özelde ise söz konusu büyükşehir merkez ve ilçe belediyelerinin meclis üyesi profili ortaya çıkarılmıştır.

6.3. Araştırmanın Önemi ve Bilime Katkısı

Belediye meclis üyeleri, gerek yerel demokrasi çerçevesinde halka en yakın temsilciler olmaları, gerekse halkın yerel ölçekteki talep ve şikâyetlerini siyasal sisteme iletmeleri açısından anahtar rol oynamaktadırlar. Yerel düzeyde faaliyet gösteren belediye meclisleri, hukuk sınırları içerisinde, yerel politikaların müzakere edilmesi ve oluşturulması hakkını üstlenen oluşumlardır. Yerel bir demokraside bu hak, gizli oyla serbestçe seçilen ve doğrudan kendi yerel seçim bölgelerine karşı sorumlu olan temsilciler tarafından kullanılmaktadır. Böylelikle belediye meclis üyeleri, yerel siyaset alanındaki resmi oylama ve karar alma süreçlerinin baş aktörü haline gelmektedir. Bu durum söz konusu temsilcilerin profilini dikkate değer kılmaktadır.

Literatürde belediye meclis üyelerinin profilini konu edinen birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak bu çalışmalarda genellikle büyükşehir veya merkez ilçe belediyelerindeki meclis üyelerine odaklanıldığı tutum ölçeği kullanılmadığı görülmektedir. Literatürdeki diğer çalışmaların aksine bu çalışma, büyükşehir, merkez ve diğer ilçe belediye meclislerinin temsil ve katılım açısından pozisyonlarını tutum ölçeği kullanılarak ortaya koyma noktasında, bilim hayatına yeni katkılar sunmaktadır. Bununla birlikte büyükşehir belediye meclislerinden ziyade Büyükşehir, merkez ve ilçe belediye meclislerine odaklanmanın temsil açısından daha derinlikli sonuçların ortaya çıkmasına aracılık edeceği düşünülmektedir.

6.4. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışma kapsamında ilerleyen bölümlerde yapılan faktör analizi sonucunda ortaya çıkan boyutlar göz önünde tutularak oluşturulan, araştırmanın hedefine uygun şekilde derlenen ve bu doğrultuda analize tabi tutulan hipotezler aşağıda maddeler halinde belirtilmektedir:

H₁: Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkı ikinci planda düşünme arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₂: Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkla uyuşma arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₃: Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halka karşı duyarlılık arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₄: Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halkla uyuşma arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₅: Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halka karşı duyarlılık arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₆: Yerel halkla uyuşma ile yerel halka karşı duyarlılık arasında pozitif bir ilişki vardır.

H₇: Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₈: Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₉: Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₀: Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₁: Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₂: Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₃: Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₄: Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₅: Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₆: Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₇: Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₈: Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₁₉: Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₀: Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₁: Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₂: Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₃: Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₄: Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₅: Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₆: Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₇: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₈: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₂₉: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₀: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₁: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₂: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₃: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₄: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₅: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₆: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₇: Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₈: Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₃₉: Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₀: Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₁: Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₂: Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₃: Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₄: Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₅: Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₆: Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₇: Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₈: Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₄₉: Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₀: Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₁: Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₂: Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₃: Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₄: Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₅: Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₆: Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₇: Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₈: Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₅₉: Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₆₀: Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H₆₁: Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

6.5. Araştırmada Kullanılan Veri Edinme Yöntemleri

Bu bölümde toplanan verinin tanımlayıcı istatistikleri ve hipotez testlerinin yapılmasından önce uygulanan güvenilirlik, faktör ve normallik analizlerine dair sonuçlar verilmektedir.

6.5.1. Güvenilirlik Analizi

Araştırma kapsamında kullanılan temsil edicilik ölçeği ile alt boyutlarının güvenilirlik analiz sonuçları Tablo 6.1’de gösterilmektedir. Tablodaki Cronbach Alfa Katsayılarına bakıldığında temsil edicilik ölçeğinin 0,861, yerel halkın karar alma sürecine katılması boyutunun 0,857, yerel halkı ikinci planda düşünme boyutunun 0,839, yerel halkla uyuşma boyutunun 0,848 ve yerel halka karşı duyarlılık boyutunun 0,898 olduğu görülmektedir. Bu değerler ölçeğin ve boyutların yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir (Tavşancıl, 2019).

Tablo 6.1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	Cronbach Alfa Katsayısı	Madde Sayısı	Ortalama	Varyans	Standart Sapma
Temsil Edicilik Ölçeği	0,861	23	77,95	185,547	13,622
Yerel Halkın Karar Alma Sürecine Katılması	0,857	6	20,77	29,510	5,432
Yerel Halkı İkinci Planda Düşünme	0,839	6	17,26	33,187	5,761
Yerel Halkla Uyuşma	0,848	5	16,94	22,113	4,702
Yerel Halka Karşı Duyarlılık	0,898	6	22,99	28,588	5,347

Temsil edicilik ölçeğinin Madde-Ölçek İstatistikleri Tablo 6.2’de yer almaktadır. Bu tabloda Madde Silindiğinde Cronbach Alfa Katsayısı sütununa bakıldığında madde çıkarılmasıyla ulaşılabilecek en yüksek değer 0,872 olarak görülmektedir. Ölçeğin halihazırdaki alfa değerinin 0,861 olduğu düşünüldüğünde herhangi bir madde çıkarma işlemine gidilmeden ölçek bütünlüğü korunmuştur.

6.5.2. Faktör Analizi

Araştırmada kullanılan temsil edicilik ölçeğinin faktör analizi sonuçları bu bölümde yer almaktadır. Tablo 6.3 Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği ve Bartlett Küresellik Testi sonuçlarını göstermektedir. Buna Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği değeri 0,864 olarak hesaplanmıştır ve örneklem büyüklüğünün açımlayıcı faktör analizi için yeterli olduğu belirlenmiştir. Bu değer Hair vd. (2018) tarafından 0.50’nin üzerinde ise örneklem sayısı yeterli görülmekte ve 0,80-0,90 arası “ideal” (Pett vd., 2003) kategorisinde sınıflandırılmaktadır. Buna ek olarak Bartlett Küresellik Testi sonuçları X^2 : 2391,511 df: 253; p: 0,000 şeklinde olup bu bulgu maddeler arasındaki korelasyonların açımlayıcı faktör analizi için yeterince büyük olduğu anlamına gelmektedir (Akgül ve Çevik, 2003).

Tablo 6. 2. Madde-Ölçek İstatistikleri

Madde	A*	B*	C*
Belediye meclisi yerel halk adına yetki kullanımını düzenleyen organdır.	74,28	166,072	0,850
Yerel halkın belediye meclisi kararları üzerinde etkisi vardır.	74,66	166,225	0,850
Belediye meclislerinde muhalefette bulunan partiler yeterli olarak temsil edilmektedir.	74,77	166,660	0,852
Muhalefette bulunan partiler belediye meclisinin karar alma sürecine tam olarak katılabiliyor.	74,77	166,412	0,852
Yerel halkı temsil noktasında Belediye meclisleri temel nitelikteki organlardır.	74,26	165,030	0,849
Toplunun tüm kesimleri Belediye Meclisinde iyi bir şekilde temsil edilmektedir.	74,49	164,997	0,849
Belediye meclisinde elit siyasi kadro bulunması bir aile geleneği haline geldi.	75,07	181,139	0,868
Belediye meclisleri yerel siyasi elitlerden oluşuyor.	75,18	181,583	0,868
Belediye meclisleri genellikle belirli sosyal grupların hakimiyetindedir.	75,22	184,696	0,870
Belediye meclisi yerel güçleri ve siyasi grupları temsil eder.	74,67	171,988	0,857
Belediye meclisleri çıkar gruplarını temsil etmektedir.	75,30	183,989	0,872
Kamu çıkarları/halkın çıkarları yerel yönetim meclislerinde temsil edilir.	74,45	168,131	0,853
Belediye Meclisleri bireylerin/grupların çıkarlarını gözetmek üzere oluşturulmuş bir birimlerdir.	75,03	174,829	0,863
Yerel halkın, partilerinin belediye meclisi üyelerinin seçilmesine ilişkin kararları üzerinde etkisi var.	74,53	168,277	0,852
Belediye meclisi üyeliği adayları yerel halk tarafından belirlenmelidir.	74,40	169,994	0,855
Belediye meclis üyeliğine aday olanların mahalle veya ilçe toplantılarında kendilerini kamuoyuna tanıtmaları gerekmektedir.	74,07	168,498	0,852
Belediye meclis üyeleri adaylarını belirlerken tüm yerel medya kanallarından ve sosyal medya araçlarından aktif olarak yararlanılmalıdır.	74,07	169,910	0,853
Belediye meclis üyelerinin, yerel halk tarafından belirlenmesi, temsil açısından önemlidir.	74,12	168,457	0,851
Belediye meclis üyeleri seçilmiş temsilciler olarak topluma karşı duyarlı ve sorumludurlar.	74,05	164,540	0,847
Belediye meclis üyeleri seçilmiş siyasi partilerin temsilcisi olmanın yanı sıra aynı zamanda tüm halkın temsilcisidir.	74,03	165,443	0,848
Belediye meclis üyelerinin gelirleri ve yaşam standartları yerel nüfusunkilerle örtüşüyor.	74,45	169,674	0,854
Belediye Meclisi üyeleri kamuoyu tarafından iyi bilinmektedir.	74,62	175,138	0,860
Yerel yönetim temsilcileri, yerel halkın zihniyetini belediye meclisine tam olarak yansıtıyor.	74,49	167,520	0,852

*A: Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması, B: Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı, C: Madde Silindiğinde Cronbach Alfa Katsayısı

Tablo 6. 3. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları

KMO örneklem yeterliliği	0,864
Bartlett's Küresellik Testi	Approx. Chi-Square 2391,511
df	253
Sig.	0,000

Tablo 6.4’de Açıklanan Varyans Değerleri yer almaktadır. Faktör analizi sonucunda 23 maddeyi içeren temsil edicilik ölçeğinin 4 alt boyutlu (faktörlü) bir yapıdan oluştuğu ve toplam varyansın %65,656’sını açıkladığı ortaya çıkmıştır. Buna göre temsil edicilik ölçeğinin geçerli özellik gösterdiği sonucuna varılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçeğin boyutlarından ilki olan “yerel halkın karar alma sürecine katılması” varyansın %35,793’ünü; “yerel halkı ikinci planda düşünme” adlı ikincisi varyansın

%14,984'ünü, “yerel halkla uyuşma” olan üçüncüsü %9,178'ini ve “yerel halka karşı duyarlılık” olan dördüncüsü %5,702'sini açıklamaktadır.

Tablo 6. 4. Açıklanan Varyans Değerleri

Faktör	Toplam	Varyans (%)	Kümülatif Varyans (%)
1	8,232	35,793	35,793
2	3,446	14,984	50,777
3	2,111	9,178	59,955
4	1,311	5,702	65,656
5	,948	4,121	69,778
6	,832	3,617	73,395
7	,795	3,456	76,851
8	,687	2,985	79,836
9	,613	2,666	82,502
10	,538	2,340	84,842
11	,488	2,123	86,965
12	,446	1,937	88,902
13	,389	1,690	90,592
14	,347	1,508	92,100
15	,330	1,434	93,534
16	,293	1,274	94,808
17	,268	1,167	95,975
18	,226	,981	96,955
19	,197	,857	97,813
20	,168	,731	98,543
21	,152	,662	99,206
22	,132	,572	99,778
23	,051	,222	100,000

Faktör analizi sonucu ortaya çıkan “yerel halkın karar alma sürecine katılması”, “yerel halkı ikinci planda düşünme”, “yerel halkla uyuşma” ve “yerel halka karşı duyarlılık” boyutlarına ait maddelerin faktör yükleri Tablo 6.5’de yer almaktadır.

Tablo 6. 5. Madde Faktör Yükleri

	1	2	3	4
Faktör Adı: Yerel Halkın Karar Alma Sürecine Katılması				
Yerel halkın belediye meclisi kararları üzerinde etkisi vardır.	0,704			
Yerel halkı temsil noktasında Belediye meclisleri temel nitelikteki organlardır.	0,657			
Muhalefette bulunan partiler belediye meclisinin karar alma sürecine tam olarak katılabiliyor.	0,636			
Belediye meclisi yerel halk adına yetki kullanımını düzenleyen organdır.	0,635			
Kamu çıkarları/halkın çıkarları yerel yönetim meclislerinde temsil edilir.	0,371			
Yerel halkın, partilerinin belediye meclisi üyelerinin seçilmesine ilişkin kararları üzerinde etkisi var.	0,327			
Faktör Adı: Yerel Halkı İkinci Planda Düşünme				
Belediye meclisleri yerel siyasi elitlerden oluşuyor.		0,876		
Belediye meclisleri genellikle belirli sosyal grupların hakimiyetindedir.		0,792		
Belediye meclisleri çıkar gruplarını temsil etmektedir.		0,751		
Belediye meclisinde elit siyasi kadro bulunması bir aile geleneği haline geldi.		0,738		
Belediye Meclisleri bireylerin/grupların çıkarlarını gözetmek üzere oluşturulmuş bir birimlerdir.		0,512		
Belediye meclisi yerel güçleri ve siyasi grupları temsil eder.		0,465		
Faktör Adı: Yerel Halkla Uyuşma				
Yerel yönetim temsilcileri, yerel halkın zihnini belediye meclisine tam olarak yansıtabiliyor.			0,880	
Belediye Meclisi üyeleri kamuoyu tarafından iyi bilinmektedir.			0,581	
Belediye meclis üyelerinin gelirleri ve yaşam standartları yerel nüfusunkilerle örtüşüyor.			0,555	
Belediye meclislerinde muhalefette bulunan partiler yeterli olarak temsil edilmektedir.			0,510	
Toplumsal tüm kesimleri Belediye Meclisinde iyi bir şekilde temsil edilmektedir.			0,491	
Faktör Adı: Yerel Halka Karşı Duyarlılık				
Belediye meclis üyelerinin, yerel halk tarafından belirlenmesi, temsil açısından önemlidir.				0,851
Belediye meclis üyeleri seçilmiş temsilciler olarak topluma karşı duyarlı ve sorumludurlar.				0,784
Belediye meclis üyeliğine aday olanların mahalle veya ilçe toplantılarında kendilerini kamuoyuna tanıtmaları gerekmektedir.				0,779
Belediye meclis üyeleri seçilmiş siyasi partilerin temsilcisi olmanın yanı sıra aynı zamanda tüm halkın temsilcisidir.				0,758
Belediye meclis üyeleri adaylarını belirlerken tüm yerel medya kanallarından ve sosyal medya araçlarından aktif olarak yararlanılmalıdır.				0,729
Belediye meclisi üyeliği adayları yerel halk tarafından belirlenmelidir.				0,536
Not: Ekstraksiyon yöntemi: Principal Axis Factoring.				
Döndürme yöntemi: Kaiser Normalleştirilmesinin yapıldığı Oblimin.				
Döndürme 19 iterasyonda yakınsamıştır.				

6.5.3. Normallik Analizi

Araştırma kapsamında hipotezlerin hangi yöntemlerle test edileceğini belirlemek için değişkenler ile temsil edicilik ölçeği puanını normallik analizine tabi tutmak gerekmektedir. Bu analiz Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov testleri ile

yapılabilmektedir. Normallik analizinde grup büyüklüğünün 50'den az olması durumunda Shapiro-Wilk, 50'den fazla olma durumunda ise Kolmogorov-Smirnov testinin kullanımı önerilmektedir (Büyüköztürk, 2007). Bu minvalde Tablo 6.6'da analize dahil edilen değişkenlerin Kolmogorov-Smirnov test sonuçları yer almaktadır. Buna göre değişkenlerinin tamamının normal dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmıştır ($p<0,05$). Bu nedenle non-parametrik tekniklerin kullanılmasına karar verilmiştir. İki alt kategorisi olan cinsiyet, sivil toplum kuruluşu üyeliği ve bulunulan meclis sayısı değişkenleri için Mann-Whitney U testi; ikiden fazla alt kategorisi olan yaş, doğum yeri, aylık gelir düzeyi, eğitim düzeyi, yer alınan belediye meclisi, ikamet edilen ilçe, siyasi parti ve meclis üyeliği süresi değişkenleri için ise Kruskal Wallis testi yapılmıştır (Hecke, 2012; Nachar, 2008). Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlı farklılık çıkması durumunda hangi alt grupların diğerlerinden farklılık gösterdiğini ortaya koymak için ise post hoc prosedürü olarak Dunn testi uygulanmıştır (Dinno, 2015). Ayrıca ölçek boyutları arasında ilişkiyi irdelemek amacıyla Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır.

Tablo 6. 6. Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonucu

	İstatistik	sd	p
Cinsiyet	0,522	154	0,000
Yaş	0,175	154	0,000
Doğum Yeri	0,189	154	0,000
Aylık Gelir Düzeyi	0,253	154	0,000
Eğitim Düzeyi	0,206	154	0,000
Yer Alınan Belediye Meclisi	0,142	154	0,000
İkamet Edilen İlçe	0,148	154	0,000
Sivil Toplum Kuruluşu Üyeliği	0,440	154	0,000
Bulunulan Meclis Sayısı	0,499	154	0,000
Siyasi Parti	0,362	154	0,000
Meclis Üyeliği Süresi	0,372	154	0,000
Yerel Halkın Karar Alma Sürecine Katılması	0,171	154	0,000
Yerel halkı ikinci planda düşünme	0,136	154	0,000
Yerel Halkla Uyuşma	0,148	154	0,000
Yerel Halka Karşı Duyarlılık	0,179	154	0,000
Temsil Edicilik Ölçeği Puanı	0,105	154	0,000

6.6. Tanımlayıcı İstatistikler

Çalışma kapsamında anket formlarının yöneltildiği belediye meclis üyelerinin temel tanımlayıcı istatistikleri Tablo 6.7'de gösterilmektedir. İlgili tabloya göre katılımcıların %87,7'si erkeklerden, %12,3'ü kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında yaşı 40-49 arasında olanlar %30,5, 50-59 arasında olanlar %26,6 ve 60 ve üzerinde olanlar %24,7'lik orana sahiptir. Katılımcıların doğum

yerlerine bakıldığında %29,2 ile Kahramanmaraş Merkez, %13 ile Elbistan ve %12,3 ile Pazarcık öne çıkmaktadır. Katılımcıların gelir düzeyinde ise 50000 TL ve üzeri olanlar %39,6 ve 1-19999 arası olanlar %20,1 oranına sahiptir. Son olarak katılımcıların eğitim düzeyleri üniversite mezunlarının %31,2 ve lise mezunlarının %29,2'lik paya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 6. 7. Temel tanımlayıcı istatistikler

		Sayı	Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Cinsiyet	Kadın	19	12,3	12,3
	Erkek	135	87,7	100,0
Yaş	18-29 arası	5	3,2	3,2
	30-39 arası	23	14,9	18,2
	40-49 arası	47	30,5	48,7
	50-59 arası	41	26,6	75,3
	60 ve üzeri	38	24,7	100,0
Doğum yeri	Merkez	45	29,2	29,2
	Elbistan	20	13,0	42,2
	Afşin	13	8,4	50,6
	Göksun	13	8,4	59,1
	Andırın	11	7,1	66,2
	Türkoğlu	13	8,4	74,7
	Pazarcık	19	12,3	87,0
	Çağlayancerit	11	7,1	94,2
	Ekinözü	6	3,9	98,1
	Diğer	3	1,9	100,0
Aylık gelir düzeyi	1-19999 TL arası	31	20,1	20,1
	20000 ile 29999 TL arası	21	13,6	33,8
	30000 ile 39999 TL arası	22	14,3	48,1
	40000 ile 49999 TL arası	15	9,7	57,8
	50000 TL ve üzeri	61	39,6	97,4
	Gelirim yok	4	2,6	100,0
Eğitim Düzeyi	İlkokul	26	16,9	16,9
	Ortaokul	16	10,4	27,3
	Lise	45	29,2	56,5
	Yüksek okul (Önlisans)	13	8,4	64,9
	Üniversite (Lisans)	48	31,2	96,1
	Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora)	6	3,9	100,0

Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 6.8'de gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların %16,2'si Onikişubat belediye meclisinde, %14,9'u Dulkadiroğlu belediye meclisinde ve %11,7'si Pazarcık belediye meclisinde yer almaktadır. Katılımcıların ikamet ettikleri yere bakıldığında %25,3 ile Onikişubat'ta ve %10,4 ile Elbistan ön plana çıkmaktadır. Sivil toplum kuruluşu (STK) üyeliklerine bakıldığında ise katılımcıların %69,5'inin herhangi bir STK'ya üyeliğinin olmadığı görülmektedir. Katılımcıların %81,8'i sadece ilçe belediye meclisi üyesiyken, %18,2'si aynı zamanda büyükşehir belediye meclisi üyesidir. Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partilere bakıldığında katılımcıların %59,7'si Adalet ve Kalkınma Partisi'ne, %16,2'si Milliyetçi Hareket Partisi'ne, %9,7'si Yeniden Refah Partisi'ne ve %8,4'ü Cumhuriyet Halk Partisi'ne üye olduklarını belirtmişlerdir. Son olarak katılımcıların belediye meclis

üyeliği sürelerine bakıldığında %71,4'ünün 1-5 yıl arasında bir süredir meclis üyesi oldukları görülmektedir.

Tablo 6. 8. Demografik Özellikler

		Sayı	Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Yer Alınan Belediye Meclisi	Andırın	10	6,5	6,5
	Türkoğlu	13	8,4	14,9
	Pazarcık	18	11,7	26,6
	Onikişubat	25	16,2	42,9
	Elbistan	13	8,4	51,3
	Dulkadiroğlu	23	14,9	66,2
	Nurhak	7	4,5	70,8
	Ekinözü	8	5,2	76,0
	Çağlayancerit	11	7,1	83,1
	Göksun	12	7,8	90,9
	Afşin	14	9,1	100,0
İkamet Edilen İlçe	Onikişubat	39	25,3	25,3
	Dulkadiroğlu	13	8,4	33,8
	Elbistan	16	10,4	44,2
	Afşin	14	9,1	53,2
	Göksun	12	7,8	61,0
	Andırın	10	6,5	67,5
	Nurhak	5	3,2	70,8
	Türkoğlu	12	7,8	78,6
	Pazarcık	15	9,7	88,3
	Çağlayancerit	11	7,1	95,5
	Ekinözü	6	3,9	99,4
	Diğer	1	,6	100,0
Sivil Toplum Kuruluşu Üyeliği	Evet	47	30,5	30,5
	Hayır	107	69,5	100,0
Bulunulan Meclis Sayısı	Büyükşehir ve ilçe belediye meclisi	28	18,2	18,2
	Sadece ilçe belediye meclisi	126	81,8	100,0
Siyasi Parti	Adalet ve Kalkınma Partisi	92	59,7	59,7
	Cumhuriyetçi Halk Partisi	13	8,4	68,2
	Milliyetçi Hareket Partisi	25	16,2	84,4
	Yeniden Refah Partisi	15	9,7	94,2
	Diğer	9	5,8	100,0
Meclis Üyeliği Süresi	1 yıldan az	23	14,9	14,9
	1-5 yıl arası	110	71,4	86,4
	6-10 yıl arası	17	11,0	97,4
	11 yıl ve üzeri	4	2,6	100,0

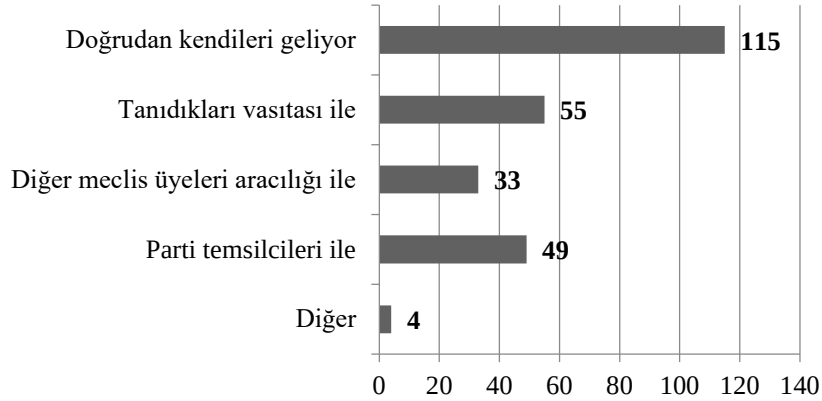
Katılımcıların belediye meclisleri hakkında görüşleri Tablo 6.9'da gösterilmektedir. Buna göre katılımcıların %74,1'i mevcut meclis yapısından memnun olduğunu ifade ederken, %20,1'i memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %66,9'u belediye meclisinin iyi/etkili çalıştığını ifade ederken %16,9'u mecliste parti rolünün çok olmasından ötürü belediye meclisinin iyi/etkili çalışmadığını belirtmiştir. Sizce meclis gerçek bir karar organı mı sorusuna katılımcıların %79,9'u evet yanıtını verirken, %13'ü hayır, %7,1'i ise fikrim yok yanıtını vermiştir. Katılımcıların %55,2'si meclis toplantılarına her zaman katıldığını belirtirken, %38,3'ü çoğu zaman katıldığını beyan etmiştir. Belediyesi meclis toplantılarında fikirlerinizi ifade edebilmek adına

rahatça söz alıp fikirlerinizi söyleyebilmekte misiniz? sorusuna katılımcılarına %77,3'ü evet yanıtını verirken, %16,9'u kısmen, %5,8'i hayır yanıtını vermiştir. Meclis toplantılarına yeteri kadar halkın ilgisi var mı? sorusuna ise katılımcıların %40,3'ü kısmen, %37,7'si hayır, %22'si ise evet yanıtını vermiştir. Belediye meclis üyeleri halkın toplantılara katılması temsilin gerçekliğini sağlıyor mu? sorusuna %33,1 oranında evet, %29,9 oranında kısmen, %22,1 oranında hayır ve %14,9 oranında fikrim yok yanıtını vermiştir. Son olarak belediye meclis üyelerinin %73,4'ü belediye meclisinin adil temsil sağladığını, %16,9'u ise adil temsil sağlanmadığını beyan etmiştir.

Tablo 6. 9. Katılımcıların belediye meclisleri hakkında görüşleri

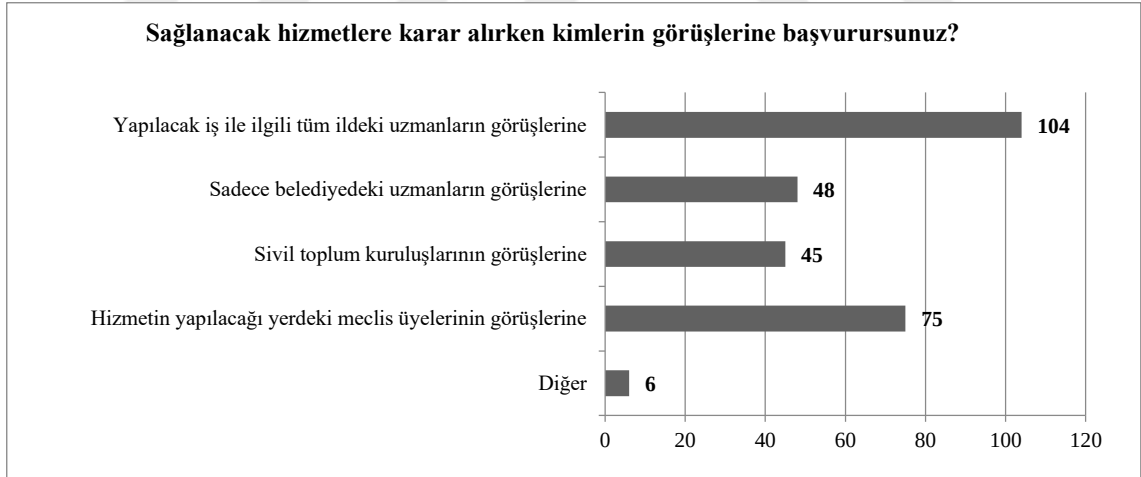
	Yanıt	Sayı	Oran (%)
Mevcut Meclis yapısından memnun musunuz?	Evet	114	74,1
	Hayır	31	20,1
	Fikrim yok	9	5,8
Sizce belediye meclisi iyi/etkili çalışıyor mu?	Evet	103	66,9
	Hayır (nedeni mecliste parti rolünün çok olması)	26	16,9
	Hayır (nedeni başkan ve meclis üyelerinin farklı partiden olması)	5	3,2
	Hayır (nedeni menfaat ilişkilerinin fazla olması)	9	5,8
	Hayır (nedeni diğer)	6	3,9
	Fikrim yok	5	3,2
Sizce meclis gerçek bir karar organı mı?	Evet	123	79,9
	Hayır	20	13,0
	Fikrim yok	11	7,1
Meclis toplantılarını kaçırıp katılamadığınızı oldu mu?	Her zaman katıldım	85	55,2
	Çoğu zaman katıldım	59	38,3
	Nadiren katıldım	8	5,2
	Hiçbir zaman katılmadım	2	1,3
Belediyesi meclis toplantılarında fikirlerinizi ifade edebilmek adına rahatça söz alıp fikirlerinizi söyleyebilmekte misiniz?	Evet	119	77,3
	Hayır	9	5,8
	Kısmen	26	16,9
Meclis toplantılarına yeteri kadar halkın ilgisi var mı?	Evet	34	22,1
	Hayır	58	37,7
	Kısmen	62	40,3
Halkın toplantılara katılması temsilin gerçekliğini sağlıyor mu?	Evet	51	33,1
	Hayır	34	22,1
	Kısmen	46	29,9
	Fikrim yok	23	14,9
Sizce belediye meclisi adil temsili sağlıyor mu?	Evet	113	73,4
	Hayır	26	16,9
	Kısmen	15	9,7

Şekil 6.1'de halkın istek ve beklentilerinin belediye meclisine gelme yollarına dair sonuçlar verilmektedir. Buna göre 115 katılımcı doğrudan kendileri geliyor cevabını, 55 katılımcı tanıdıkları vasıtası ile cevabını, 49 katılımcı parti temsilcileri ile cevabını, 33 katılımcı diğer meclis üyeleri aracılığı ile cevabını ve 4 katılımcı diğer cevabını seçmiştir.

Halkın istek ve beklentileri size kim aracılığıyla geliyor?

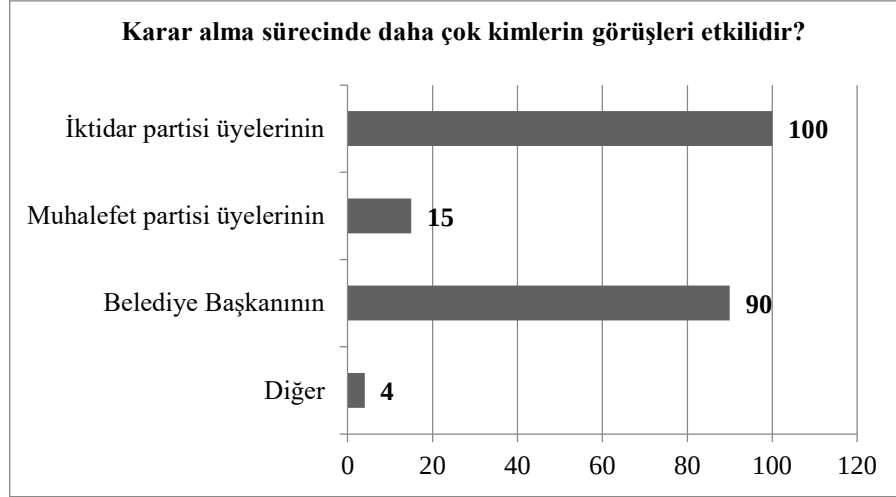
Şekil 6. 1. Halkın istek ve beklentileri size kim aracılığıyla geliyor sorusuna verilen cevaplar

Şekil 6.2’de sağlanacak hizmetlere karar alırken kimlerin görüşlerine başvurursunuz sorusuna verilen cevaplar gösterilmektedir. Buna göre 104 katılımcı yapılacak iş ile ilgili tüm ildeki uzmanların görüşlerine cevabını, 75 katılımcı hizmetin yapılacağı yerdeki meclis üyelerinin görüşlerine cevabını, 48 katılımcı sadece belediyedeki uzmanların görüşlerine cevabını, 45 katılımcı sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine cevabını ve 6 katılımcı diğer cevabını vermiştir.

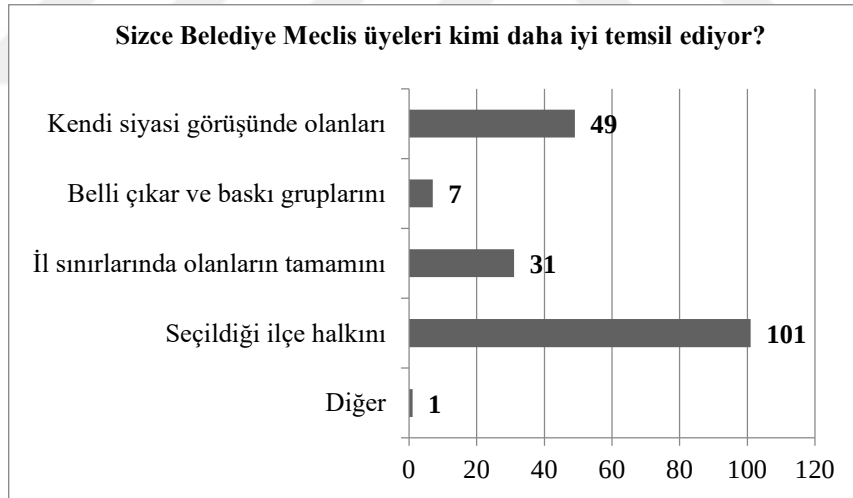
Şekil 6. 2. Sağlanacak hizmetlere karar alırken kimlerin görüşlerine başvurursunuz sorusuna verilen cevaplar

Şekil 6.3’de karar alma sürecinde daha çok kimlerin görüşleri etkilidir sorusuna verilen cevaplar sunulmaktadır. Buna göre 100 katılımcı iktidar partisi üyelerinin cevabını, 90 katılımcı belediye başkanının cevabını, 15 katılımcı muhalefet partisi üyelerinin cevabını ve 4 katılımcı diğer cevabını vermiştir.

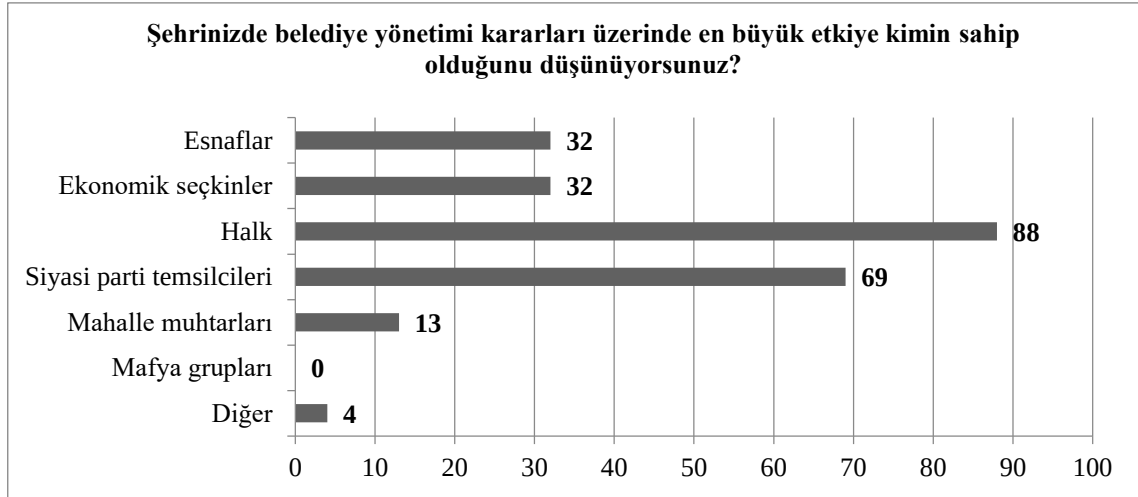
Şekil 6. 3. Karar alma sürecinde daha çok kimlerin görüşleri etkilidir sorusuna verilen cevaplar

Şekil 6.4’de sizce belediye meclis üyeleri kimi daha iyi temsil ediyor sorusuna verilen cevaplar gösterilmektedir. Buna göre 101 katılımcı seçildiği ilçe halkını cevabını, 49 katılımcı kendi siyasi görüşünde olanları cevabını, 31 katılımcı il sınırlarında olanların tamamını cevabını, 7 katılımcı belli çıkar ve baskı gruplarını cevabını ve 1 katılımcı diğer cevabını vermiştir.

Şekil 6. 4. Sizce belediye meclis üyeleri kimi daha iyi temsil ediyor sorusuna verilen cevaplar

Şekil 6.5’de şehrinizde belediye yönetimi kararları üzerinde en büyük etkiye kimin sahip olduğu düşünüyorsunuz sorusuna verilen cevaplar gösterilmektedir. Buna göre 88 katılımcı halk cevabını, 69 katılımcı siyasi parti temsilcileri cevabını, 32 katılımcı esnaflar cevabını, 32 katılımcı ekonomik seçkinler cevabını, 13 katılımcı mahalle muhtarları cevabını ve 4 katılımcı diğer cevabını seçmiştir. Hiçbir katılımcı mafya grupları cevabını vermemiştir.

Şekil 6. 5. Şehrinizde belediye yönetimi kararları üzerinde en büyük etkiye kimin sahip olduğunu düşünüyorsunuz sorusuna verilen cevaplar

Temsil edicilik ölçeğinin madde frekansları ve merkezi eğilim istatistikleri Tablo 6.10'da yer almaktadır. Buna göre belediye meclis üyeleri seçilmiş siyasi partilerin temsilcisi olmanın yanı sıra aynı zamanda tüm halkın temsilcisidir (3,92), belediye meclis üyeleri seçilmiş temsilciler olarak topluma karşı duyarlı ve sorumludurlar (3,91), belediye meclis üyeleri adaylarını belirlerken tüm yerel medya kanallarından ve sosyal medya araçlarından aktif olarak yararlanılmalıdır (3,88) ve belediye meclis üyeliğine aday olanların mahalle veya ilçe toplantılarında kendilerini kamuoyuna tanıtmaları gerekmektedir (3,88) ifadeleri en yüksek ortalamaya sahip maddeler olduğu görülmektedir. Belediye meclis üyelerinin verdikleri cevaplara göre en düşük ortalamaya sahip maddeler ise belediye meclisleri çıkar gruplarını temsil etmektedir (2,66), belediye meclisleri genellikle belirli sosyal grupların hakimiyetindedir (2,73) ve belediye meclisleri yerel siyasi elitlerden oluşuyor (2,78) maddeleri şeklinde öne çıkmaktadır. Temsil edicilik ölçeğindeki ifadelere katılım durumuna bakıldığında belediye meclis üyeleri seçilmiş temsilciler olarak topluma karşı duyarlı ve sorumludurlar (%29,9), belediye meclis üyeliğine aday olanların mahalle veya ilçe toplantılarında kendilerini kamuoyuna tanıtmaları gerekmektedir (%27,9) ve belediye meclis üyeleri seçilmiş siyasi partilerin temsilcisi olmanın yanı sıra aynı zamanda tüm halkın temsilcisidir (%27,9) en fazla kesinlikle katılıyorum yanıtı alan ifadelerdir. Belediye meclis üyeleri seçilmiş siyasi partilerin temsilcisi olmanın yanı sıra aynı zamanda tüm halkın temsilcisidir (%55,2), belediye meclis üyeleri adaylarını belirlerken tüm yerel medya kanallarından ve sosyal medya araçlarından aktif olarak yararlanılmalıdır (%53,2) ve kamu çıkarları/halkın çıkarları yerel yönetim meclislerinde temsil edilir (%51,9) ise en fazla katılım gösterilen ifadeler olarak öne çıkmaktadır. En fazla kararsız kalınan ifadeler ise belediye Meclisi üyeleri kamuoyu tarafından iyi bilinmektedir (%23,4) ve belediye meclisinde elit siyasi kadro bulunması bir aile geleneği haline geldi (%20,1) ifadeleridir.

Tablo 6. 10. Temsil edicilik ölçeğinin madde frekansları ve merkezi eğilim istatistikleri

Madde	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ortalama	Standart Sapma
Belediye meclisi yerel halk adına yetki kullanımını düzenleyen organdır.	10,4	6,5	10,4	50,6	22,1	3,68	1,193
Yerel halkın belediye meclisi kararları üzerinde etkisi vardır.	9,7	18,2	15,6	46,1	10,4	3,29	1,171
Belediye meclislerinde muhalefette bulunan partiler yeterli olarak temsil edilmektedir.	13,0	22,1	9,1	45,5	10,4	3,18	1,260
Muhalefette bulunan partiler belediye meclisinin karar alma sürecine tam olarak katılabiliyor.	12,3	23,4	9,1	44,2	11,0	3,18	1,260
Yerel halkı temsil noktasında Belediye meclisleri temel nitelikteki organlardır.	9,1	6,5	13,0	48,7	22,7	3,69	1,162
Toplunun tüm kesimleri Belediye Meclisinde iyi bir şekilde temsil edilmektedir.	10,4	13,0	13,0	47,4	16,2	3,46	1,211
Belediye meclisinde elit siyasi kadro bulunması bir aile geleneği haline geldi.	11,7	36,4	20,1	15,6	16,2	2,88	1,278
Belediye meclisleri yerel siyasi elitlerden oluşuyor.	12,3	42,9	12,3	19,5	13,0	2,78	1,264
Belediye meclisleri genellikle belirli sosyal grupların hakimiyetindedir.	11,7	43,5	14,9	19,5	10,4	2,73	1,205
Belediye meclisi yerel güçleri ve siyasi grupları temsil eder.	7,8	24,0	14,9	38,3	14,9	3,29	1,208
Belediye meclisleri çıkar gruplarını temsil etmektedir.	20,8	39,6	9,1	14,3	16,2	2,66	1,383
Kamu çıkarları/halkın çıkarları yerel yönetim meclislerinde temsil edilir.	9,7	13,0	9,7	51,9	15,6	3,51	1,190
Belediye Meclisleri bireylerin/grupların çıkarlarını gözetmek üzere oluşturulmuş bir birimlerdir.	17,5	28,6	16,2	19,5	18,2	2,92	1,384
Yerel halkın, partilerinin belediye meclisi üyelerinin seçilmesine ilişkin kararları üzerinde etkisi var.	7,8	16,9	12,3	51,3	11,7	3,42	1,136
Belediye meclisi üyeliği adayları yerel halk tarafından belirlenmelidir.	7,1	14,3	15,6	42,2	20,8	3,55	1,177
Belediye meclis üyeliğine aday olanların mahalle veya ilçe toplantılarında kendilerini kamuoyuna tanıtmaları gerekmektedir.	6,5	5,8	8,4	51,3	27,9	3,88	1,084
Belediye meclis üyeleri adaylarını belirlerken tüm yerel medya kanallarından ve sosyal medya araçlarından aktif olarak yararlanılmalıdır.	5,8	5,2	9,7	53,2	26,0	3,88	1,041
Belediye meclis üyelerinin, yerel halk tarafından belirlenmesi, temsil açısından önemlidir.	5,8	5,2	13,6	50,0	25,3	3,84	1,051
Belediye meclis üyeleri seçilmiş temsilciler olarak topluma karşı duyarlı ve sorumludurlar.	8,4	3,2	7,1	51,3	29,9	3,91	1,122
Belediye meclis üyeleri seçilmiş siyasi partilerin temsilcisi olmanın yanı sıra aynı zamanda tüm halkın temsilcisidir.	8,4	1,9	6,5	55,2	27,9	3,92	1,088
Belediye meclis üyelerinin gelirleri ve yaşam standartları yerel nüfusunkilerle örtüşüyor.	9,1	11,7	16,2	46,1	16,9	3,50	1,173
Belediye Meclisi üyeleri kamuoyu tarafından iyi bilinmektedir.	9,1	13,6	23,4	42,9	11,0	3,33	1,126
Yerel yönetim temsilcileri, yerel halkın zihniyetini belediye meclisine tam olarak yansıtabiliyor.	10,4	11,0	16,2	46,8	15,6	3,46	1,189

Belediye meclis üyelerinin katılmıyorum şeklinde yanıt verdiği maddelere bakıldığında belediye meclisleri genellikle belirli sosyal grupların hakimiyetindedir (%43,5) ve belediye meclisleri yerel siyasi elitlerden oluşuyor (%42,9) ifadeleri öne çıkmaktadır. Son olarak belediye meclis üyelerinin %20,8'i belediye meclisleri çıkar gruplarını temsil etmektedir ifadesine ve %17,5'i belediye meclisleri bireylerin/grupların çıkarlarını gözetmek üzere oluşturulmuş bir birimlerdir ifadesine kesinlikle katılmadıklarını beyan etmişlerdir.

6.7. Hipotezlerin Test Edilmesi

Çalışmanın bu kısmında çalışma kapsamında geliştirilen hipotezlerin test edilmesi amacıyla korelasyon analizi, Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda temel hipotezlerin test edilmesi amacıyla ilk olarak korelasyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeğinin yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkı ikinci planda düşünme boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları Tablo 6.11'de gösterilmektedir. Buna göre yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkı ikinci planda düşünme arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur ($r(154)=-0,157$, $p>0.05$). Bu nedenle “H₁: Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkı ikinci planda düşünme arasında pozitif bir ilişki vardır.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 11. Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkı ikinci planda düşünme arasındaki korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Yerel halkın karar alma sürecine katılması	154	-0,157	0,052
Yerel halkı ikinci planda düşünme			

Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeğinin yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkla uyuşma boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları Tablo 6.12'de gösterilmektedir. Buna göre yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkla uyuşma arasında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif yönlü güçlü bir ilişki vardır ($r(154)=0,679$, $p<0.01$). Bu nedenle “H₂: Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkla uyuşma arasında pozitif bir ilişki vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. 12. Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkla uyuşma arasındaki korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Yerel halkın karar alma sürecine katılması	154	0,679	0,000
Yerel halkla uyuşma			

Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeğinin yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halka karşı duyarlılık boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları Tablo 6.13’de gösterilmektedir. Buna göre yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halka karşı duyarlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki vardır ($r(154)=0,425$, $p<0.01$). Bu nedenle “ H_3 : Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halka karşı duyarlılık arasında pozitif bir ilişki vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. 13. Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halka karşı duyarlılık arasındaki korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Yerel halkın karar alma sürecine katılması	154	0,425	0,000
Yerel halka karşı duyarlılık			

Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeğinin yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halkla uyuşma boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları Tablo 6.14’de gösterilmektedir. Buna göre yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halkla uyuşma arasında istatistiksel açıdan anlamlı negatif yönlü bir ilişki vardır ($r(154)=-0,171$, $p<0.05$). Bu nedenle “ H_4 : Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halkla uyuşma arasında pozitif bir ilişki vardır.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 14. Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halkla uyuşma arasındaki korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Yerel halkı ikinci planda düşünme	154	-0,171	0,033
Yerel halkla uyuşma			

Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeğinin yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halka karşı duyarlılık boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları Tablo 6.15’de gösterilmektedir. Buna göre yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halka karşı duyarlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur ($r(154)=-0,020$, $p>0.05$). Bu nedenle “ H_5 : Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halka karşı duyarlılık arasında pozitif bir ilişki vardır.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 15. Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halka karşı duyarlılık arasındaki korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Yerel halkı ikinci planda düşünme	154	-0,020	0,806
Yerel halka karşı duyarlılık			

Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeğinin yerel halkla uyuşma ile yerel halka karşı duyarlılık boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçları Tablo 6.16’da gösterilmektedir. Buna göre yerel halkla uyuşma ile yerel halka karşı duyarlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif yönlü zayıf bir ilişki vardır ($r(154)=0,382$, $p<0.01$). Bu nedenle “ H_6 : Yerel halkla uyuşma ile yerel halka karşı duyarlılık arasında pozitif bir ilişki vardır.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. 16. Yerel halkla uyuşma ile yerel halka karşı duyarlılık arasındaki korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	N	r	p
Yerel halkla uyuşma	154	0,382	0,000
Yerel halka karşı duyarlılık			

Belediye meclis üyelerinin cinsiyet değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.17’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda erkek belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (78,27) kadın belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (72,00) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1178,000$, $Z=-0,574$, $p=0,566$). Bu nedenle “ H_7 : Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 17. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Kadın	19	72,00	1368,00	1178,000	-0,574	0,566
Erkek	135	78,27	10567,00			
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin cinsiyet değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.18’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda kadın belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (82,89) erkek belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (76,74) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1180,000$, $Z=-0,567$, $p=0,571$). Bu nedenle “ H_8 : Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 18. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Kadın	19	82,89	1575,00			
Erkek	135	76,74	10360,00	1180,000	-0,567	0,571
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin cinsiyet değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.19’da gösterilmektedir. Analiz sonucunda kadın belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (80,55) erkek belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (77,04) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1224,500$, $Z=-0,320$, $p=0,749$). Bu nedenle “ H_9 : Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 19. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Kadın	19	80,55	1530,50			
Erkek	135	77,07	10404,50	1224,500	-0,320	0,749
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin cinsiyet değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.20’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda erkek belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (77,75) kadın belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (75,71) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1248,500$, $Z=-0,188$, $p=0,851$). Bu nedenle “ H_{10} : Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 20. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Kadın	19	75,71	1438,50			
Erkek	135	77,75	10496,50	1248,500	-0,188	0,851
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin cinsiyet değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.21’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda erkek belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (77,75) kadın belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (75,71) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1067,000$, $Z=-1,198$, $p=0,231$). Bu nedenle “ H_{11} : Katılımcıların cinsiyetlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 21. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Kadın	19	66,16	1257,00			
Erkek	135	79,10	10678,00	1067,000	-1,198	0,231
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin yaş değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.22’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup 40-49 arası yaştaki meclis üyeleri (71,98) en yüksek temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup 18-29 arası yaştaki meclis üyeleridir (94,50). Ancak belediye meclis üyelerinin yaşına bağlı olarak temsil edicilik puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 (4)=2,611$, $p=0,625$). Bu nedenle “ H_{12} : Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 22. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
18-29 arası	5	94,50			
30-39 arası	23	79,43			
40-49 arası	47	71,98	2,611	4	0,625
50-59 arası	41	84,00			
60 ve üzeri	38	73,91			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin yaş değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.23’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup 40-49 arası yaştaki meclis üyeleri

(74,26) en yüksek yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup 18-29 arası yaştaki meclis üyeleridir (103,60). Ancak belediye meclis üyelerinin yaşına bağlı olarak yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 (4)= 2,848, p=0,584$). Bu nedenle “H₁₃: Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 23. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
18-29 arası	5	103,60	2,848	4	0,584
30-39 arası	23	85,13			
40-49 arası	47	74,26			
50-59 arası	41	76,28			
60 ve üzeri	38	74,78			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin yaş değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.24’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup 18-29 arası yaştaki meclis üyeleriyken (68,40) en yüksek yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup 50-59 arası yaştaki meclis üyeleridir (87,85). Ancak belediye meclis üyelerinin yaşına bağlı olarak yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 (4)= 3,367, p=0,498$). Bu nedenle “H₁₄: Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 24. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
18-29 arası	5	68,40	3,367	4	0,498
30-39 arası	23	74,89			
40-49 arası	47	75,89			
50-59 arası	41	87,85			
60 ve üzeri	38	71,09			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin yaş değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.25’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup 40-49 arası yaştaki meclis üyeleriyken (63,52) en yüksek yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup 50-59 arası yaştaki meclis üyeleridir (89,23). Ancak belediye

meclis üyelerinin yaşına bağlı olarak yerel halkla uyuma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 (4)=7,793$, $p=0,099$). Bu nedenle “H₁₅: Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 25. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuma düzeyi puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
18-29 arası	5	77,70	7,793	4	0,099
30-39 arası	23	81,15			
40-49 arası	47	63,52			
50-59 arası	41	89,23			
60 ve üzeri	38	79,89			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin yaş değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.26’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup 40-49 arası yaştaki meclis üyeleri (75,16) en yüksek yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup 18-29 arası yaştaki meclis üyeleridir (103,70). Ancak belediye meclis üyelerinin yaşına bağlı olarak yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(4)=2,032$, $p=0,730$). Bu nedenle “H₁₆: Katılımcıların yaşlarına göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 26. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının yaş değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
18-29 arası	5	103,70	2,032	4	0,730
30-39 arası	23	80,00			
40-49 arası	47	75,16			
50-59 arası	41	77,17			
60 ve üzeri	38	75,79			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin doğum yeri değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.27’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup doğum yeri diğer olan meclis üyeleri (54,00) en yüksek temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup doğum yeri Türkoğlu olan meclis üyeleridir (88,50). Ancak belediye meclis üyelerinin doğum yerine bağlı olarak temsil edicilik puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 (9)=3,848$, $p=0,921$). Bu nedenle “H₁₇:

Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 27. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Kahramanmaraş Merkez	45	80,63	3,848	9	0,921
Elbistan	20	75,83			
Afşin	13	66,23			
Göksun	13	80,96			
Andırın	11	84,59			
Türkoğlu	13	88,50			
Pazarcık	19	77,26			
Çağlayancerit	11	66,05			
Ekinözü	6	73,17			
Diğer	3	54,00			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin doğum yeri değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.28’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup doğum yeri Afşin olan meclis üyeleri (58,04) en yüksek yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup doğum yeri Göksun olan meclis üyeleridir (87,77). Ancak belediye meclis üyelerinin doğum yerine bağlı olarak yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 (9)=7,008$, $p=0,636$). Bu nedenle “ H_{18} : Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 28. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Kahramanmaraş Merkez	45	86,12	7,008	9	0,636
Elbistan	20	74,10			
Afşin	13	58,04			
Göksun	13	87,77			
Andırın	11	72,05			
Türkoğlu	13	86,35			
Pazarcık	19	66,66			
Çağlayancerit	11	72,64			
Ekinözü	6	76,75			
Diğer	3	80,33			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin doğum yeri değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis

testi sonuçları Tablo 6.29’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup doğum yeri diğer olan meclis üyeleri (37,33) en yüksek yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup doğum yeri Göksun olan meclis üyeleridir (98,63). Ancak belediye meclis üyelerinin doğum yerine bağlı olarak yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 (9) = 8,393$, $p = 0,495$). Bu nedenle “H₁₉: Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 29. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
Kahramanmaraş Merkez	45	71,03	8,393	9	0,495
Elbistan	20	82,38			
Afşin	13	80,12			
Göksun	13	76,65			
Andırın	11	80,36			
Türkoğlu	13	71,88			
Pazarcık	19	98,63			
Çağlayancerit	11	72,95			
Ekinözü	6	74,33			
Diğer	3	37,33			
Toplam	154				

Tablo 6. 30. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
Kahramanmaraş Merkez	45	85,76	11,150	9	0,266
Elbistan	20	72,48			
Afşin	13	78,00			
Göksun	13	77,12			
Andırın	11	91,73			
Türkoğlu	13	89,92			
Pazarcık	19	54,00			
Çağlayancerit	11	62,27			
Ekinözü	6	87,75			
Diğer	3	64,83			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin doğum yeri değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.30’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup doğum yeri Pazarcık olan meclis üyeleri (54,00) en yüksek yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup doğum yeri Andırın olan meclis üyeleridir (91,73). Ancak belediye meclis üyelerinin doğum yerine bağlı olarak yerel

halkla uyuşma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(9)=11,150$, $p=0,266$). Bu nedenle “H₂₀: Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Belediye meclis üyelerinin doğum yeri değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.31’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup doğum yeri Ekinözü olan meclis üyeleri (62,17) en yüksek yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup doğum yeri Türkoğlu olan meclis üyeleridir (94,50). Ancak belediye meclis üyelerinin doğum yerine bağlı olarak yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(9)=7,184$, $p=0,618$). Bu nedenle “H₂₁: Katılımcıların doğum yerlerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 31. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının doğum yeri değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
Kahramanmaraş Merkez	45	76,52	7,184	9	0,618
Elbistan	20	78,93			
Afşin	13	68,15			
Göksun	13	63,81			
Andırın	11	92,82			
Türkoğlu	13	94,50			
Pazarcık	19	85,50			
Çağlayancerit	11	68,86			
Ekinözü	6	62,17			
Diğer	3	64,33			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.32’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup geliri olmayan meclis üyeleri (61,25) en yüksek temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup 20000 ile 29999 TL arası geliri olan meclis üyeleridir (94,79). Ancak belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyine bağlı olarak temsil edicilik puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)=5,237$, $p=0,388$). Bu nedenle “H₂₂: Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 32. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
1-19999 TL arası	31	73,61			
20000 ile 29999 TL arası	21	94,79			
30000 ile 39999 TL arası	22	84,34			
40000 ile 49999 TL arası	15	70,27	5,237	5	0,388
50000 TL ve üzeri	61	73,90			
Gelirim yok	4	61,25			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.33’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup 40000 ile 49999 TL arası geliri olan meclis üyeleri (64,27) en yüksek yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup 20000 ile 29999 TL arası geliri olan meclis üyeleridir (90,98). Ancak belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyine bağlı olarak yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)=3,899$, $p=0,564$). Bu nedenle “ H_{23} : Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 33. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
1-19999 TL arası	31	81,79			
20000 ile 29999 TL arası	21	90,98			
30000 ile 39999 TL arası	22	73,50			
40000 ile 49999 TL arası	15	64,27	3,899	5	0,564
50000 TL ve üzeri	61	75,36			
Gelirim yok	4	77,75			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.34’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup geliri olmayan meclis üyeleri (68,50) en yüksek yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup 30000 ile 39999

TL arası geliri olan meclis üyeleridir (93,36). Ancak belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyine bağlı olarak yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)=6,615$, $p=0,251$). Bu nedenle “H₂₄: Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 34. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
1-19999 TL arası	31	69,40			
20000 ile 29999 TL arası	21	80,50			
30000 ile 39999 TL arası	22	93,36			
40000 ile 49999 TL arası	15	91,83	6,615	5	0,251
50000 TL ve üzeri	61	71,93			
Gelirim yok	4	68,50			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.35’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup 40000 ile 49999 TL arası geliri olan meclis üyeleriyken (55,53) en yüksek yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup 20000 ile 29999 TL arası geliri olan meclis üyeleridir (93,83). Ancak belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyine bağlı olarak yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)=8,257$, $p=0,143$). Bu nedenle “H₂₅: Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 35. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
1-19999 TL arası	31	85,06			
20000 ile 29999 TL arası	21	93,83			
30000 ile 39999 TL arası	22	80,20			
40000 ile 49999 TL arası	15	55,53	8,257	5	0,143
50000 TL ve üzeri	61	72,96			
Gelirim yok	4	69,88			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi

sonuçları Tablo 6.36’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup geliri olmayan meclis üyeleri (56,63) en yüksek yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup 40000 ile 49999 TL arası geliri olan meclis üyeleridir (87,47). Ancak belediye meclis üyelerinin aylık gelir düzeyine bağlı olarak yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)=2,976$, $p=0,704$). Bu nedenle “H₂₆: Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 36. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
1-19999 TL arası	31	73,21	2,976	5	0,704
20000 ile 29999 TL arası	21	86,62			
30000 ile 39999 TL arası	22	74,75			
40000 ile 49999 TL arası	15	87,47			
50000 TL ve üzeri	61	76,45			
Gelirim yok	4	56,63			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.37’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup yüksek okul (önlisans) mezunu meclis üyeleri (70,38) en yüksek temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora) mezunu meclis üyeleridir (89,50). Ancak belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyine bağlı olarak temsil edicilik puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)=1,388$, $p=0,931$). Bu nedenle “H₂₇: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 37. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
İlkokul	26	72,71	1,388	5	0,931
Ortaokul	16	77,13			
Lise	45	80,96			
Yüksek okul (Önlisans)	13	70,38			
Üniversite (Lisans)	48	77,41			
Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora)	6	89,50			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.38’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup ortaokul mezunu meclis üyeleri (73,00) en yüksek yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora) mezunu meclis üyeleridir (108,58). Ancak belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyine bağlı olarak yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)=3,332$, $p=0,649$). Bu nedenle “H₂₈: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 38. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
İlkokul	26	73,71			
Ortaokul	16	73,00			
Lise	45	76,81			
Yüksek okul (Önlisans)	13	78,62	3,332	5	0,649
Üniversite (Lisans)	48	77,51			
Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora)	6	108,58			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.39’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora) mezunu meclis üyeleri (52,25) en yüksek yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup Yüksek okul (Önlisans) mezunu meclis üyeleridir (83,46). Ancak belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyine bağlı olarak yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)=2,771$, $p=0,735$). Bu nedenle “H₂₉: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 39. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
İlkokul	26	77,79			
Ortaokul	16	70,47			
Lise	45	78,71			
Yüksek okul (Önlisans)	13	83,46	2,771	5	0,735
Üniversite (Lisans)	48	80,09			
Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora)	6	52,25			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.40’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup Yüksek okul (Önlisans) mezunu meclis üyeleri (69,00) en yüksek yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora) mezunu meclis üyeleridir (95,42). Ancak belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyine bağlı olarak yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)=3,031$, $p=0,695$). Bu nedenle “H₃₀: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 40. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
İlkokul	26	78,96			
Ortaokul	16	77,75			
Lise	45	82,98			
Yüksek okul (Önlisans)	13	69,00	3,031	5	0,695
Üniversite (Lisans)	48	71,55			
Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora)	6	95,42			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.41’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup Yüksek okul (Önlisans) mezunu meclis üyeleri (59,81) en yüksek yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup Lise mezunu meclis üyeleridir (84,78). Ancak belediye meclis üyelerinin eğitim düzeyine bağlı olarak yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarına göre istatistiksel

olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(5)= 4,635$, $p=0,462$). Bu nedenle “H₃₁: Katılımcıların eğitim düzeyine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 41. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
İlkokul	26	68,21	4,635	5	0,462
Ortaokul	16	78,72			
Lise	45	84,78			
Yüksek okul (Önlisans)	13	59,81			
Üniversite (Lisans)	48	79,83			
Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora)	6	79,58			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisi değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.42’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup Çağlayancerit belediyesi meclis üyeleriyken (66,05) en yüksek temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup Türkoğlu belediyesi meclis üyeleridir (90,92). Ancak belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisine bağlı olarak temsil edicilik puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(10)=2,488$, $p=0,991$). Bu nedenle “H₃₂: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 42. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Andırın	10	79,10	2,488	10	0,991
Türkoğlu	13	90,92			
Pazarcık	18	77,81			
Onikişubat	25	78,46			
Elbistan	13	75,27			
Dulkadiroğlu	23	80,17			
Nurhak	7	80,71			
Ekinözü	8	74,50			
Çağlayancerit	11	66,05			
Göksun	12	75,13			
Afşin	14	70,61			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.43’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup Pazarcık belediyesi meclis

üyeleriye (61,64) en yüksek yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup Türkoğlu belediyesi meclis üyeleridir (87,62). Ancak belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisine bağlı olarak yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(10)=7,109$, $p=0,715$). Bu nedenle “H₃₃: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 43. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
Andırın	10	74,05	7,109	10	0,715
Türkoğlu	13	87,62			
Pazarcık	18	61,64			
Onikişubat	25	86,72			
Elbistan	13	76,27			
Dulkadiroğlu	23	85,67			
Nurhak	7	65,36			
Ekinözü	8	81,81			
Çağlayancerit	11	72,64			
Göksun	12	83,58			
Afşin	14	64,43			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.44’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup Ekinözü belediyesi meclis üyeleriyken (63,81) en yüksek yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup Pazarcık belediyesi meclis üyeleridir (96,33). Ancak belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisine bağlı olarak yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(10)=5,714$, $p=0,839$). Bu nedenle “H₃₄: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.45’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup Pazarcık belediyesi meclis üyeleriyken (57,97) en yüksek yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup Ekinözü belediyesi meclis üyeleridir

(93,94). Ancak belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisine bağlı olarak yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(10)=8,975$, $p=0,534$). Bu nedenle “H₃₅: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 44. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Andırın	10	76,25	5,714	10	0,839
Türkoğlu	13	76,15			
Pazarcık	18	96,33			
Onikişubat	25	75,06			
Elbistan	13	83,73			
Dulkadiroğlu	23	71,39			
Nurhak	7	89,43			
Ekinözü	8	63,81			
Çağlayancerit	11	72,95			
Göksun	12	70,71			
Afşin	14	75,29			
Toplam	154				

Tablo 6. 45. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Andırın	10	87,75	8,975	10	0,534
Türkoğlu	13	88,42			
Pazarcık	18	57,97			
Onikişubat	25	87,12			
Elbistan	13	71,31			
Dulkadiroğlu	23	77,89			
Nurhak	7	74,64			
Ekinözü	8	93,94			
Çağlayancerit	11	62,27			
Göksun	12	71,96			
Afşin	14	81,82			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.46’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup Göksun belediyesi meclis üyeleriyken (60,04) en yüksek yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup Türkoğlu belediyesi meclis üyeleridir (94,12). Ancak belediye meclis üyelerinin yer alınan belediye meclisine bağlı olarak yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarına göre

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(10)=8,451$, $p=0,585$). Bu nedenle “H₃₆: Katılımcıların yer aldıkları belediye meclisine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 46. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının yer alınan belediye meclisi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Andırın	10	87,45	8,451	10	0,585
Türkoğlu	13	94,12			
Pazarcık	18	92,56			
Onikişubat	25	72,32			
Elbistan	13	72,69			
Dulkadiroğlu	23	75,48			
Nurhak	7	90,50			
Ekinözü	8	67,25			
Çağlayancerit	11	68,86			
Göksun	12	60,04			
Afşin	14	73,75			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçe değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.47’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup Çağlayancerit ilçesinde ikamet eden belediye meclis üyeleri (66,05) yüksek temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup Türkoğlu ilçesinde ikamet eden meclis üyeleridir (93,88). Ancak belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçeye bağlı olarak temsil edicilik puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 (11)=5,585$, $p=0,900$). Bu nedenle “H₃₇: Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 47. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Onikişubat	39	74,19	5,585	11	0,900
Dulkadiroğlu	13	91,08			
Elbistan	16	72,34			
Afşin	14	70,61			
Göksun	12	75,13			
Andırın	10	79,10			
Nurhak	5	92,90			
Türkoğlu	12	93,88			
Pazarcık	15	76,77			
Çağlayancerit	11	66,05			
Ekinözü	6	73,17			
Diğer	1	111,00			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçe değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.48’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup Afşin ilçesinde ikamet eden belediye meclis üyeleri (64,43) yüksek yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup Türkoğlu ilçesinde ikamet eden meclis üyeleridir (89,58). Ancak belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçeye bağlı olarak yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(11)=4,975$, $p=0,932$). Bu nedenle “H₃₈: Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 48. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
Onikişubat	39	82,32	4,975	11	0,932
Dulkadiroğlu	13	87,50			
Elbistan	16	73,78			
Afşin	14	64,43			
Göksun	12	83,58			
Andırın	10	74,05			
Nurhak	5	75,20			
Türkoğlu	12	89,58			
Pazarcık	15	65,07			
Çağlayancerit	11	72,64			
Ekinözü	6	76,75			
Diğer	1	74,50			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçe değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.49’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup Göksun ilçesinde ikamet eden belediye meclis üyeleri (70,71) yüksek yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup ikamet yeri olarak diğer şikkını seçen meclis üyeleridir (131,00). Ancak belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçeye bağlı olarak yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(11)=4,435$, $p=0,955$). Bu nedenle “H₃₉: Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 49. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Onikişubat	39	71,90	4,435	11	0,955
Dulkadiroğlu	13	77,50			
Elbistan	16	82,03			
Afşin	14	75,29			
Göksun	12	70,71			
Andırın	10	76,25			
Nurhak	5	85,50			
Türkoğlu	12	80,38			
Pazarcık	15	91,63			
Çağlayancerit	11	72,95			
Ekinözü	6	74,33			
Diğer	1	131,00			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçe değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.50’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup Pazarcık ilçesinde ikamet eden belediye meclis üyeleri (57,43) yüksek yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup ikamet yeri olarak diğer şikkını seçen meclis üyeleridir (90,00). Ancak belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçeye bağlı olarak yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(11)=7,543$, $p=0,754$). Bu nedenle “ H_{40} : Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 50. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Onikişubat	39	80,68	7,543	11	0,754
Dulkadiroğlu	13	84,81			
Elbistan	16	71,00			
Afşin	14	81,82			
Göksun	12	71,96			
Andırın	10	87,75			
Nurhak	5	85,20			
Türkoğlu	12	89,54			
Pazarcık	15	57,43			
Çağlayancerit	11	62,27			
Ekinözü	6	87,75			
Diğer	1	90,00			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçe değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi

sonuçları Tablo 6.51’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup ikamet yeri olarak diğer şikkını seçen belediye meclis üyeleri (28,50) yüksek yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup Nurhak ilçesinde ikamet eden meclis üyeleridir (106,10). Ancak belediye meclis üyelerinin ikamet edilen ilçeye bağlı olarak yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(11)=13,771$, $p=0,246$). Bu nedenle “ H_{41} : Katılımcıların ikamet ettikleri ilçeye göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 51. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının ikamet edilen ilçe değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Onikişubat	39	70,33	13,771	11	0,246
Dulkadiroğlu	13	92,50			
Elbistan	16	70,66			
Afşin	14	73,75			
Göksun	12	60,04			
Andırın	10	87,45			
Nurhak	5	106,10			
Türkoğlu	12	92,88			
Pazarcık	15	95,17			
Çağlayancerit	11	68,86			
Ekinözü	6	62,17			
Diğer	1	28,50			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.52’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda sivil toplum kuruluşu üyeliği olmayan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (77,71) sivil toplum kuruluşu üyeliği bulunan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (77,01) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=2491,500$, $Z=-0,090$, $p=0,928$). Bu nedenle “ H_{42} : Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 52. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Üyeliği bulunan	47	77,01	3619,50	2491,500	-0,090	0,928
Üyeliği olmayan	107	77,71	8315,50			
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.53’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda sivil toplum kuruluşu üyeliği olmayan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (76,36) sivil toplum kuruluşu üyeliği bulunan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (80,09) daha düşük olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=2393,500$, $Z=-0,480$, $p=0,631$). Bu nedenle “ H_{43} : Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 53. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Üyeliği bulunan	47	80,09	3764,00			
Üyeliği olmayan	107	76,36	8171,00	2393,000	-0,480	0,631
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.54’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda sivil toplum kuruluşu üyeliği olmayan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (79,23) sivil toplum kuruluşu üyeliği bulunan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (73,56) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=2329,500$, $Z=-0,729$, $p=0,466$). Bu nedenle “ H_{44} : Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Belediye meclis üyelerinin sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yerel halkla uyuma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.55’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda sivil toplum kuruluşu üyeliği olmayan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (75,75) sivil toplum kuruluşu üyeliği bulunan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (81,48) daha düşük olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=2327,500$, $Z=-0,737$, $p=0,461$). Bu nedenle “ H_{45} : Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 54. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Üyeliği bulunan	47	73,56	3457,50			
Üyeliği olmayan	107	79,23	8477,50	2329,500	-0,729	0,466
Toplam	154					

Tablo 6. 55. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuma düzeyi puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Üyeliği bulunan	47	81,48	3829,50			
Üyeliği olmayan	107	75,75	8105,50	2327,500	-0,737	0,461
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.56’da gösterilmektedir. Analiz sonucunda sivil toplum kuruluşu üyeliği olmayan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarının (78,54) sivil toplum kuruluşu üyeliği bulunan belediye meclis üyelerinin puan ortalamalarından (75,14) daha düşük olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=2403,500$, $Z=-0,441$, $p=0,659$). Bu nedenle “ H_{46} : Katılımcıların sivil toplum kuruluşu üyeliklerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 56. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının sivil toplum kuruluşu üyeliği değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Üyeliği bulunan	47	75,14	3531,50			
Üyeliği olmayan	107	78,54	8403,50	2403,500	-0,441	0,659
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin bulunulan meclis sayısı değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.57’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda sadece ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarının (79,93) hem büyükşehir hem de ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarından (66,55) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1457,500$, $Z=-1,437$, $p=0,151$). Bu nedenle “ H_{47} : Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin temsil

edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 57. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının bulunulan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Büyükşehir ve ilçe belediye meclis üyesi	28	66,55	1863,50			
Sadece ilçe belediye meclis üyesi	126	79,93	10071,50	1457,500	-1,437	0,151
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin bulunulan meclis sayısı değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.58’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda sadece ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarının (79,15) hem büyükşehir hem de ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarından (70,09) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1556,500$, $Z=-0,979$, $p=0,328$). Bu nedenle “ H_{48} : Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 58. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının bulunulan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Büyükşehir ve ilçe belediye meclis üyesi	28	70,09	1962,50			
Sadece ilçe belediye meclis üyesi	126	79,15	9972,50	1556,500	-0,979	0,328
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin bulunulan meclis sayısı değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.59’da gösterilmektedir. Analiz sonucunda sadece ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarının (77,58) hem büyükşehir hem de ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarından (77,16) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1754,500$, $Z=-0,045$, $p=0,964$). Bu nedenle “ H_{49} : Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 59. Belediye meclis üyelerinin göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının bulunulan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Büyükşehir ve ilçe belediye meclis üyesi	28	77,16	2160,50			
Sadece ilçe belediye meclis üyesi	126	77,58	9774,50	1754,500	-0,045	0,964
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin bulunulan meclis sayısı değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.60’da gösterilmektedir. Analiz sonucunda sadece ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarının (78,48) hem büyükşehir hem de ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarından (73,11) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1641,000$, $Z=-0,579$, $p=0,563$). Bu nedenle “ H_{50} : Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 60. Belediye meclis üyelerinin göre yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının bulunulan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Büyükşehir ve ilçe belediye meclis üyesi	28	73,11	2047,00			
Sadece ilçe belediye meclis üyesi	126	78,48	9888,00	1641,000	-0,579	0,563
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin bulunulan meclis sayısı değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 6.61’de gösterilmektedir. Analiz sonucunda sadece ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarının (79,00) hem büyükşehir hem de ilçe belediye meclis üyesi olan katılımcıların puan ortalamalarından (70,73) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak iki grup arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır ($U=1574,500$, $Z=-0,898$, $p=0,369$). Bu nedenle “ H_{51} : Katılımcıların bulundukları meclis sayısına göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 61. Belediye meclis üyelerinin göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının bulunulan meclis sayısı değişkenine göre yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	Z	p
Büyükşehir ve ilçe belediye meclis üyesi	28	70,73	1980,50			
Sadece ilçe belediye meclis üyesi	126	79,00	9954,50	1574,500	-0,898	0,369
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliği değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.62’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup diğer siyasi partilerde üyeliği olan meclis üyeleri (42,67) en yüksek temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup Adalet ve Kalkınma Partisi’ne üye olan meclis üyeleridir (80,40). Ancak belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliğine bağlı olarak temsil edicilik puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(4)=6,001$, $p=0,199$). Bu nedenle “H₅₂: Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 62. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Adalet ve Kalkınma Partisi	92	80,40	6,001	4	0,199
Cumhuriyetçi Halk Partisi	13	75,35			
Milliyetçi Hareket Partisi	25	80,00			
Yeniden Refah Partisi	15	78,30			
Diğer	9	42,67			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliği değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.63’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup diğer siyasi partilerde üyeliği olan meclis üyeleri (37,39) en yüksek yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup Milliyetçi Hareket Partisi’ne üye olan meclis üyeleridir (84,44). Buna ilaveten belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliğine bağlı olarak yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\chi^2(4)=11,134$, $p=0,025$). Bu nedenle “H₅₃: Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmiştir. Bu farklılıklara ilişkin yapılan Dunn testi sonuçlarına göre diğer siyasi partilerde üyeliği olan meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanları Adalet ve Kalkınma Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Yeniden Refah Partisi’ne üye olan meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarından düşüktür ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 6. 63. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p	Dunn Testi
Adalet ve Kalkınma Partisi (1)	92	81,05	11,134	4	0,025	5-1
Cumhuriyetçi Halk Partisi (2)	13	59,23				5-3
Milliyetçi Hareket Partisi (3)	25	84,44				5-4
Yeniden Refah Partisi (4)	15	84,03				
Diğer (5)	9	37,39				
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliği değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.64’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup Yeniden Refah Partisi’ne üye olan meclis üyeleri (64,67) en yüksek yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup diğer siyasi partilerde üyeliği olan meclis üyeleridir (108,89). Ancak belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliğine bağlı olarak yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(4)=8,181$, $p=0,085$). Bu nedenle “ H_{54} : Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 64. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Adalet ve Kalkınma Partisi	92	75,41	8,181	4	0,085
Cumhuriyetçi Halk Partisi	13	94,65			
Milliyetçi Hareket Partisi	25	72,66			
Yeniden Refah Partisi	15	64,67			
Diğer	9	108,89			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliği değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.65’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup diğer siyasi partilerde üyeliği olan meclis üyeleri (43,67) en yüksek yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup Milliyetçi Hareket Partisi’ne üye olan meclis üyeleridir (83,71). Buna ilaveten belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliğine bağlı olarak yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarına göre

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\chi^2(4)=9,901$, $p=0,042$). Bu nedenle “H₅₅: Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmiştir. Bu farklılıklara ilişkin yapılan Dunn testi sonuçlarına göre Adalet ve Kalkınma Partisi’ne üye olan meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanları Cumhuriyetçi Halk Partisi’nde ve diğer siyasi partilerde üyeliği olan meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarından; Milliyetçi Hareket Partisi’ne üye olan meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanları ise diğer siyasi partilerde üyeliği olan meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarından yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 6. 65. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p	Dunn Testi
Adalet ve Kalkınma Partisi (1)	92	83,71	9,901	4	0,042	1-2
Cumhuriyetçi Halk Partisi (2)	13	56,69				1-5
Milliyetçi Hareket Partisi (3)	25	78,16				3-5
Yeniden Refah Partisi (4)	15	76,63				
Diğer (5)	9	43,67				
Toplam	154					

Belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliği değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.66’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup diğer siyasi partilerde üyeliği olan meclis üyeleri (43,33) en yüksek yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup Cumhuriyetçi Halk Partisi’ne üye olan meclis üyeleridir (88,23). Ancak belediye meclis üyelerinin siyasi parti üyeliğine bağlı olarak yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(4)=7,350$, $p=0,118$). Bu nedenle “H₅₆: Katılımcıların mensubu oldukları siyasi partiye göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 66. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının siyasi parti üyeliği değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
Adalet ve Kalkınma Partisi	92	81,30	7,350	4	0,118
Cumhuriyetçi Halk Partisi	13	88,23			
Milliyetçi Hareket Partisi	25	74,36			
Yeniden Refah Partisi	15	70,63			
Diğer	9	43,33			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresi değişkenine göre temsil edicilik ölçeği puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.67’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup 1 yıldan az süredir meclis üyesi olan katılımcılarken (71,17) en yüksek temsil edicilik ölçeği puanına sahip grup 11 yıl ve üzeri süredir meclis üyesi olan katılımcılardır (91,63). Ancak belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresine bağlı olarak temsil edicilik puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(3)=0,917$, $p=0,821$). Bu nedenle “H₅₇: Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 67. Belediye meclis üyelerinin temsil edicilik ölçeği puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
1 yıldan az	23	71,17	0,917	3	0,821
1-5 yıl arası	110	77,98			
6-10 yıl arası	17	79,65			
11 yıl ve üzeri	4	91,63			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresi değişkenine göre yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.68’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup 1 yıldan az süredir meclis üyesi olan katılımcılarken (75,07) en yüksek yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanına sahip grup 11 yıl ve üzeri süredir meclis üyesi olan katılımcılardır (102,63). Ancak belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresine bağlı olarak yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(3)=1,421$, $p=0,701$). Bu nedenle “H₅₈: Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 68. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı karar alma sürecine katma düzeyi puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
1 yıldan az	23	75,07	1,421	3	0,701
1-5 yıl arası	110	76,79			
6-10 yıl arası	17	79,50			
11 yıl ve üzeri	4	102,63			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresi değişkenine göre yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.69’da gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup 11 yıl ve üzeri süredir meclis üyesi olan katılımcılarken (63,50) en yüksek yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanına sahip grup 6-10 yıl arası bir süredir meclis üyesi olan katılımcılardır (88,82). Ancak belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresine bağlı olarak yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(3)= 1,825$, $p=0,610$). Bu nedenle “H₅₉: Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 69. Belediye meclis üyelerinin yerel halkı ikinci planda düşünme düzeyi puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
1 yıldan az	23	72,24	1,825	3	0,610
1-5 yıl arası	110	77,36			
6-10 yıl arası	17	88,82			
11 yıl ve üzeri	4	63,50			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresi değişkenine göre yerel halkla uyuşma düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.70’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup 1 yıldan az süredir meclis üyesi olan katılımcılarken (75,93) en yüksek yerel halkla uyuşma düzeyi puanına sahip grup 11 yıl ve üzeri süredir meclis üyesi olan katılımcılardır (96,50). Ancak belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresine bağlı olarak yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(3)=0,909$, $p=0,823$). Bu nedenle “H₆₀: Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 70. Belediye meclis üyelerinin yerel halkla uyuşma düzeyi puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
1 yıldan az	23	75,93	0,909	3	0,823
1-5 yıl arası	110	76,60			
6-10 yıl arası	17	80,94			
11 yıl ve üzeri	4	96,50			
Toplam	154				

Belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresi değişkenine göre yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puan farklarını ortaya koymak üzere kullanılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6.71’de gösterilmektedir. Buna göre en düşük yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup 1 yıldan az süredir meclis üyesi olan katılımcılarken (66,59) en yüksek yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanına sahip grup 11 yıl ve üzeri süredir meclis üyesi olan katılımcılardır (86,13). Ancak belediye meclis üyelerinin meclis üyeliği süresine bağlı olarak yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2(3)= 2,981$, $p=0,395$). Bu nedenle “ H_{61} : Katılımcıların meclis üyeliği sürelerine göre belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6. 71. Belediye meclis üyelerinin yerel halka karşı duyarlılık düzeyi puanlarının meclis üyeliği süresi değişkenine göre yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}_{\text{sıra}}$	χ^2	sd	p
1 yıldan az	23	66,59			
1-5 yıl arası	110	80,91			
6-10 yıl arası	17	68,18	2,981	3	0,395
11 yıl ve üzeri	4	86,13			
Toplam	154				

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışma, yerel yönetimlerin demokratik işleyişinde kritik bir aktör olan belediye meclis üyelerinin temsil ediciliğini Kahramanmaraş ili örneğinde incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Temsil edicilik, yerel halkın ihtiyaç ve beklentilerinin karar alma süreçlerine yansıtılması, yerel yönetimlerin şeffaflığı ve katılımcılığın güçlendirilmesi açısından temel bir kavramdır. Bu bağlamda araştırma, belediye meclis üyelerinin yerel halkla ilişkileri, karar alma süreçlerine halkı dâhil etme düzeyleri, yerel taleplere duyarlılıkları ve farklı sosyodemografik değişkenlerin bu süreçlere etkilerini ortaya koymayı hedeflemiştir. Elde edilen veriler, temsil ediciliğin çeşitli boyutlarını anlamak açısından hem yerel demokrasi hem de yönetim literatürüne katkı sağlamaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular genel anlamda ele alındığında belediye meclis üyelerinin büyük bir kısmının erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Yaş dağılımına bakıldığında, katılımcılarının önemli bir bölümü 40 yaş ve üzerindedir. Eğitim düzeyinde ise lise ve üzeri mezuniyet oranı oldukça yüksektir; üniversite mezunları büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Katılımcılarının büyük kısmı il merkezinde ikamet etmekte, geri kalanlar ise ilçelerde yaşamaktadır. Gelir düzeyleri incelendiğinde, ortalamanın üzerinde gelir beyan eden katılımcı sayısının yüksek olduğu görülmektedir. Sivil toplum kuruluşu üyeliği, meclis üyelerinin yaklaşık yarısında mevcuttur. Bu tablo, temsilin sosyal ve ekonomik açıdan görece avantajlı gruplar tarafından yürütüldüğüne işaret etmektedir.

Çalışma kapsamında temsil edicilik düzeyinin yerel halkın karar alma sürecine katılması, yerel halkla uyuşma, yerel halka karşı duyarlılık ve yerel halkı ikinci planda düşünme şeklinde dört boyutunun olduğu görülmektedir. Bu boyutlar arasındaki ilişkilere bakıldığında yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkı ikinci planda düşünme arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu, halkın karar alma sürecine dâhil edilme düzeyinin, halkın önceliklerinin geri planda tutulması eğilimiyle bağlantılı olmadığını göstermektedir. Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halkla uyuşma arasında güçlü ve pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Halkı karar süreçlerine daha fazla katan meclis üyelerinin, halkın beklentileriyle uyumlu bir temsil anlayışı sergilediği anlaşılmaktadır. Yerel halkın karar alma sürecine katılması ile yerel halka karşı duyarlılık arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Halkı sürece katan meclis üyelerinin, aynı zamanda onların ihtiyaçlarına duyarlı oldukları görülmektedir. Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halkla uyuşma arasında zayıf fakat negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle halkın önceliklerini geri planda tutan temsilcilerin, halkla uyum düzeylerinin de düşük olduğu anlaşılmaktadır. Yerel halkı ikinci planda düşünme ile yerel halka karşı duyarlılık arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum,

duyarlılık düzeyinin halkı ikinci planda görme eğilimiyle doğrudan ilişkili olmadığını göstermektedir. Yerel halkla uyuma ile yerel halka karşı duyarlılık arasında zayıf fakat anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur. Halkla uyumlu temsilcilerin, aynı zamanda onlara karşı daha duyarlı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Temsil edicilik düzeyinin boyutlarına ilişkin bu sonuçlar genel olarak, halkın karar alma süreçlerine aktif olarak katılımının, belediye meclis üyelerinin halkla uyumunu ve duyarlılığını artırdığını ortaya koymaktadır.

Demografik değişkenlerin temsil edicilik düzeyindeki etkisine bakıldığında cinsiyet değişkenine göre temsil edicilik boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç kadın ve erkek meclis üyelerinin temsil etme biçimleri, halkla uyuma ve duyarlılık düzeyleri benzerlik göstermektedir. Yaş değişkeni ile temsil edicilik boyutları arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir. Buna göre genç ve yaşlı belediye meclis üyelerinin halkla uyum ve duyarlılık düzeyleri benzer düzeydedir. Belediye meclis üyelerinin doğum yerlerine göre temsil edicilik algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Gelir düzeyine göre temsil edicilik boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Bir diğer ifadeyle yüksek veya düşük gelirli belediye meclis üyelerinin halkı temsil etme biçimleri benzer niteliktedir. Eğitim düzeyi ile temsil edicilik boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu, formal eğitimin temsil yeteneği üzerinde belirleyici olmadığını düşündürmektedir. Katılımcıların büyükşehir veya ilçe belediyesi meclisinde yer alma durumuna göre temsil edicilik boyutlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. İkamet edilen ilçe değişkenine göre belediye meclis üyelerinin temsil edicilik algılarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sivil toplum kuruluşu üyeliği ile temsil edicilik boyutları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olan ve olmayan belediye meclis üyelerinin halkla uyum ve duyarlılık düzeyleri benzerdir.

Araştırma sonuçları, temsil edicilik düzeyinin demografik faktörlerden ziyade, halkla kurulan iletişim, karar alma süreçlerine dâhil etme düzeyi ve temsilcinin halkla kurduğu uyum gibi pratik unsurlarla şekillendiğini göstermektedir. Özellikle yerel halkın karar alma süreçlerine aktif olarak katılımının sağlanması, belediye meclis üyesinin halkın beklentilerine uygun davranmasını ve onlara karşı daha duyarlı olmasını sağlamaktadır. Buna karşın, halkı ikinci planda tutma eğiliminin, hem halkla uyum hem de duyarlılık üzerinde olumsuz etkiler doğurduğu görülmektedir.

Bulgular kısmında da görüldüğü üzere birçok sosyo-demografik değişkenin temsil edicilik üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür. Bu bulgu, temsil edicilik düzeyinin cinsiyet, yaş, gelir veya eğitim gibi yapısal faktörlerden ziyade, belediye meclis üyesinin görev anlayışı, halkla iletişim biçimi ve katılımcı yönetim yaklaşımıyla ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Bu nedenle, yerel temsilin artırılmasına yönelik stratejilerde bireysel davranışlar ve etkileşim biçimleri üzerinde durulması gerektiği söylenebilir.

Son olarak belediye meclis üyelerinin büyük çoğunluğunun halkla uyumlu bir temsil anlayışına sahip olduğunu, karar alma süreçlerinde halkı aktif olarak dâhil etmenin ise bu uyumu ve duyarlılığı güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, halkı ikinci planda tutma eğilimi düşük olan belediye meclis üyelerinin, temsil ediciliğin diğer olumlu boyutlarında daha başarılı olduğu anlaşılmaktadır. Sosyo-demografik özelliklerin temsil edicilik üzerinde belirleyici olmaması, yerel temsilin büyük ölçüde bireysel motivasyon ve etkileşim becerileri ile şekillendiğini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, Kahramanmaraş ili belediye meclis üyelerinin temsil edicilik anlayışını ve bunu etkileyen faktörleri çok boyutlu olarak ortaya koymaktadır. Öncelikle, temsil ediciliğin yalnızca demografik özelliklerle açıklanamayacağı net bir şekilde görülmektedir. Cinsiyet, yaş, doğum yeri, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, ikamet edilen ilçe veya STK üyeliği gibi değişkenler, temsil edicilik düzeyinin temel boyutları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmamıştır. Bu durum, temsilin niteliğinin daha çok bireysel tutumlar, değerler, görev anlayışı ve halkla kurulan ilişkilerle belirlendiğini göstermektedir. Yerel temsil, bu açıdan kişisel liderlik becerileri, iletişim yeteneği ve katılımcı bir yönetim yaklaşımının ürünü olarak öne çıkmaktadır.

Korelasyon analizleri, halkın karar alma süreçlerine katılımının, temsil edicilik düzeyinin en önemli belirleyicilerinden biri olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Halkı sürece aktif olarak dâhil eden belediye meclis üyelerinin, halkın beklentileriyle uyumlu bir temsil anlayışına sahip oldukları ve aynı zamanda onlara karşı daha duyarlı davrandıkları görülmektedir. Bu bulgu, yerel yönetimlerde katılımın yalnızca demokratik bir gereklilik değil, aynı zamanda temsil kalitesini artıran bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Halkın karar alma süreçlerine katılımı ile halkla uyum arasındaki güçlü ilişki, belediye meclis üyesinin halktan kopmaması, ihtiyaç ve beklentilere duyarlı kalması açısından kritik bir göstergedir.

Araştırma sonuçlarından dikkat çeken bir diğer nokta, halkı ikinci planda düşünme eğiliminin temsil edicilik düzeyinin diğer olumlu boyutlarıyla ters yönde ilişkili olmasıdır. Halkın önceliklerini geri plana atan belediye meclis üyelerinin, halkla uyum düzeyleri de düşük çıkmıştır. Bu durum, yerel yönetimlerde seçmen odaklı bir yaklaşımın, temsilin niteliğini korumak ve geliştirmek açısından zorunlu olduğunu göstermektedir. Belediye meclis üyesinin kendi siyasi veya kişisel önceliklerini halkın taleplerinin önüne koyması, temsil bağının zayıflamasına ve yerel demokrasinin etkinliğinin azalmasına yol açabilir.

Öte yanda demografik değişkenlerin temsil edicilik üzerinde belirgin bir etki göstermemesi, yerel temsilin toplumsal çeşitlilikten ziyade, belediye meclis üyesinin görev süresince benimsediği yaklaşım ve uygulamalarla şekillendiğine işaret etmektedir. Bu, aday belirleme süreçlerinde yalnızca toplumsal grupları temsil etme kapasitesine değil, aynı zamanda katılımcı ve halk odaklı yönetim anlayışına sahip

bireylerin seçilmesine öncelik verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Yerel temsilin güçlendirilmesi için halkın karar süreçlerine etkin katılımının sağlanması, belediye meclis üyelerinin halkla sürekli etkileşim içinde olması ve seçmen önceliklerini merkeze alan bir yönetim anlayışının benimsenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bulgular, yerel demokrasi açısından halkın yalnızca seçim dönemlerinde değil, görev süresi boyunca yönetime ortak edilmesinin önemine işaret etmektedir.

Sonuç olarak, Kahramanmaraş örneğinde belediyelerden elde edilen veriler, temsil ediciliğin yapısal faktörlerden çok işlevsel ve etkileşimsel unsurlarla belirlendiğini ortaya koymaktadır. Yerel yönetimlerde katılım mekanizmalarının güçlendirilmesi, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışının yerleştirilmesi, belediye meclis üyelerinin halkla uyum ve duyarlılık düzeylerini artıracaktır. Bu yaklaşım, sadece temsil ediciliğin niteliğini geliştirmekle kalmayacak, aynı zamanda yerel demokrasiye olan güveni de güçlendirecektir.

Araştırma bulguları, yerel temsilin niteliğini artırmaya yönelik hem uygulamaya hem de literatüre katkı sunacak bir dizi öneri geliştirme imkânı sağlamaktadır. Uygulamaya yönelik önerilerde ilk olarak halkın karar alma süreçlerine katılım düzeyinin belediye meclis üyelerinin halkla uyumu ve duyarlılığı üzerinde doğrudan olumlu etkisi olduğu göze çarpmaktadır. Bu nedenle belediyeler, mevcut katılım kanallarını çeşitlendirmeli ve etkinliğini artırmalıdır. Kent konseyleri, mahalle meclisleri, tematik çalışma grupları ve çevrimiçi platformlar gibi araçlar daha yaygın kullanılmalı ve halkın bu süreçlere erişimi kolaylaştırılmalıdır.

Belediye meclis üyelerinin halkla uyumlu ve duyarlı bir yaklaşım geliştirmesi, düzenli iletişim ve karşılıklı geri bildirim mekanizmaları ile mümkündür. Bu nedenle belediye meclis üyeleri, belirli periyotlarda halk toplantıları düzenlemeli, mahalle bazında ziyaretler gerçekleştirmeli ve dijital ortamda halkın sorun ve önerilerini doğrudan iletebileceği kanallar kurmalıdır.

Belediye meclis üyelerinin halk önceliklerini geri planda tutma eğiliminin, temsilin niteliğini olumsuz etkilediği bulgusu dikkate alındığında, belediye meclis üyelerine görev başında düzenli olarak temsil bilinci, etik değerler, şeffaflık ve hesap verebilirlik konularında eğitimler verilmelidir. Bu eğitimler, hem halk odaklı bir yaklaşımın güçlenmesine hem de belediye meclis üyelerinin karar alma süreçlerinde etik standartları korumasına katkı sağlayabilecektir. Meclis üyelerinin performansı yalnızca meclis oturumlarına katılım üzerinden değil, halkla etkileşim, talepleri karşılama kapasitesi ve katılımı teşvik etme düzeyi üzerinden de değerlendirilmelidir. Bu amaçla, belediyeler halka açık temsil performansı raporları yayınlayabilir.

Daha önce ifade edildiği gibi bulgular, temsil ediciliğin demografik özelliklerden ziyade bireysel tutumlar ve halkla etkileşim biçimiyle şekillendiğini göstermektedir. Bu nedenle siyasi partiler, aday belirleme süreçlerinde yalnızca mesleki geçmişe ve toplumsal temsile değil, aynı zamanda katılımcı yönetim anlayışına, halkla

iletişim becerilerine ve yerel sorun çözme kapasitesine de öncelik vermelidir. Buna ek olarak belediyeler, temsil edicilik düzeyini artıran başarılı uygulamaları birbirleriyle paylaşmalı ve ortak projeler geliştirmelidir. Yerel yönetimler arası ağlar ve bölgesel işbirlikleri, halkın katılımını artıracak yenilikçi yöntemlerin yaygınlaştırılmasına katkı sağlayabilir.

Çalışma sonucunda teori, literatür ve gelecek araştırmalara yönelik de bazı öneriler getirilebilir. Öncelikle araştırma bulguları, halkla uyum, duyarlılık ve halkı ikinci planda düşünme gibi temsil edicilik boyutlarının birbiriyle farklı düzeylerde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Gelecekteki çalışmalar, bu boyutların neden ve nasıl farklılaştığını daha derinlemesine analiz eden nitel araştırmalarla desteklenmelidir. Yöntemle ilgili bir diğer nokta araştırmanın korelasyonel bulgular sunmasıyla ilgilidir. İlerleyen çalışmalarda, halkın karar alma süreçlerine katılımının yerel temsil üzerindeki nedensel etkilerini test eden boylamsal veya deneysel araştırma tasarımları kullanılabilir. Dahası Kahramanmaraş örneğinde elde edilen bulguların genellenebilirliğini değerlendirmek için farklı iller, bölgeler veya belediye tipleri arasında karşılaştırmalı çalışmalar yapılmalıdır. Böylece temsil ediciliğin kültürel, ekonomik ve siyasi bağlamlara göre nasıl değiştiği anlaşılabilir.

Türkiye’de yerel meclislerde parti disiplini önemli bir etkidir. Gelecek araştırmalar, parti disiplininin belediye meclis üyesinin halkla uyumu ve duyarlılığı üzerindeki etkisini hem nitel hem nicel yöntemlerle inceleyebilir. Yapılan araştırma, belediye meclis üyelerinin kendi algılarına dayanarak temsil edicilik düzeyini değerlendirmiştir. İleride yapılacak çalışmalarda, halkın meclis üyelerinin temsil edicilik performansına ilişkin algıları da ölçülerek iki perspektif karşılaştırılabilir.

Yerel yönetimlerde dijital araçların (online oylama, e-katılım platformları, sosyal medya) kullanımı giderek artmaktadır. Gelecek araştırmalar, dijital katılım mekanizmalarının temsil edicilik üzerindeki etkilerini inceleyebilir. Temsil edicilik literatüründe yer alan “maddi temsil”, “tanımlayıcı temsil” ve “sembolik temsil” gibi farklı modeller, yerel yönetim bağlamında karşılaştırmalı olarak test edilebilir. Böylece hangi temsil modelinin yerel düzeyde daha etkili olduğu ortaya konabilir. Yerel temsilin seçimden seçime değil, görev süresince nasıl değiştiğini anlamak için uzun dönemli panel veriler kullanılabilir. Bu, belediye meclis üyelerinin zaman içindeki performansını ve halkla ilişkilerindeki değişimi ortaya koyar.

Bu araştırmadan çıkan en temel öneri, yerel temsilin yapısal faktörlerden çok etkileşimsel ve işlevsel unsurlarla şekillendiğidir. Bu nedenle hem uygulamada hem de akademik çalışmalarda, belediye meclis üyesinin halkla iletişim kapasitesi, katılımı teşvik etme becerisi ve seçmen önceliklerine duyarlılığı, temsil ediciliğin merkezine yerleştirilmelidir. Yerel yönetimlerde demokrasi kültürünün gelişmesi, halkın yalnızca seçimlerde değil, yönetimin her aşamasında aktif olarak yer almasıyla mümkündür.

KAYNAKÇA

- 2464 Sayılı Kanun (1981). 29/5/1981 Tarih ve 17354 Sayılı Resmi Gazete, (4 Ağustos 2024), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2464.pdf>.
- 2972 Sayılı Kanun, (1984). 18/1/1984 Tarih ve 18285 Sayılı Resmi Gazete, (11 Ağustos 2024), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2972.pdf>.
- 5216 Sayılı Kanun, (2004). 23/7/2004 Tarih ve 25531 Sayılı Resmi Gazete, (2 Ağustos 2024), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>.
- 5393 Sayılı Kanun, (2005). 13/7/2005 Tarih ve 25874 Sayılı Resmi Gazete, (5 Ağustos 2024), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf>.
- 6360 Sayılı Kanun, (2012). 6/12/2012 Tarih ve 28489 Sayılı Resmi Gazete, (9 Ağustos 2024), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>.
- Adıgüzel, Ş. (2003). Yerel düzeyde yönetime katılım ve yerel yönetimler sürecinde işlevleri açısından yerel gündem 21 ve malatya belediyesi yerel gündem 21 örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 12(1), 45-63.
- Akcagündüz, E. (2021). Yerel Yönetimlerde Seçim Sistemlerinin Demokratik Temsil Üzerine Etkisi: İstanbul Adalar ve Sultanbeyli Belediye Meclisleri Üzerine İnceleme. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 39(3), 342-358.
- Akcakoca, V. (2019). *Türkiye’de yerel temsil, katılım ve demokrasi: balçova örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Akçay, M. (2013). *Belediyeler ve iyi yönetim*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Akdeniz, D. (2018). Türkiye’de hukuki ve idari açıdan düzenleyici ve denetleyici kurumların bağımsızlığına ilişkin değerlendirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 57(Temmuz), 1-19.
- Akdoğan, Y. (2008). Yerel Siyaset - Kavramlar. *Yerel Siyaset Dergisi*, 24, 41-44.
- Akgül, A., & Çevik, O. (2003). İstatistiksel Analiz Teknikleri, Emek Ofset Ltd. Şti. Ankara.).
- Aksu, H., & Kurtuluş, H. (2011). Yerel temsil ve katılım açısından sivas belediye meclisi. *Türk İdare Dergisi*, 470(Mart), 113-132.
- Aktan, C. C. (1999). 21.yüzyıl ve anayasal demokrasi, *Yeni Türkiye Dergisi*, 29(Eylül-Ekim), 600-606.
- Aktan, C. C. (2016). İdeal bir siyasal yönetim arayışı ve anayasal demokrasi. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 1-20.
- Akyol, İ. T. ve Bek, A. (2021). Türkiye’de yerel seçimlerde kadın: 2000 sonrası yerel seçimlerinde kadınların yerel siyasetteki yerinin karşılaştırmalı analizi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(13): 1-23.

- Alada, A. (1993). *Yerel Yönetim ve Ahlak*. TOKİ Başkanlığı ve IULA-EMME, Yerel Yönetimin Geliştirilmesi Programı El Kitapları Dizisi, İstanbul.
- Alada, A. (1995). *Türkiye’de Büyükşehir Belediye Yönetimi Üzerine*. İstanbul, Sümer Kitabevi Yayınları.
- Ana Britannica (2004). *Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi*. İstanbul: Ana Yayıncılık
- Arap, İ. (2002). *Temsili Demokrasi-Temsil Krizi ve Governance*, (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi.
- Arikboğa, E. (2007). Büyükşehirlerde kararları kim alıyor? Büyükşehir belediye meclislerinde temsil sorunu ve çözüm önerileri. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 16(1), 31-54.
- Arikboğa, E. (2010, 16 Aralık). *Yerel yönetimlerde katılım ve meclislerin rolü*. Yerel Yönetim Anlayışında Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, 193-209, Okan Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 16, İstanbul.
- Arikboğa, E. (2018). Yerinden yönetim ve merkezileşmiş büyükşehir sisteminde yetkilerin dağıtılması, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 6(1), 1-34.
- Arikboğa, E., Oktay, T., & Yılmaz, N. (2007). *Yeniden Yapılanma Sonrasında Belediye Meclisleri: İstanbul Örneği*. İstanbul: Beta.
- Aydın, A. H. (2018). *Türk Kamu Yönetimi*. 8. baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aydın, M. (2006). *Siyasetin Sosyolojisi*. Açılım Kitap, İstanbul.
- Aydın, M. (2009). *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*. Yedirenk, İstanbul.
- AYYÖŞ (1992). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı. 3/10/1992 Tarih ve 21364 Sayılı Resmi Gazete, (7 Ağustos 2024), <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21364.pdf>.
- Balkız, B. (1994). *Yerel Yönetimlerde Temsil ve Demokrasi: İzmir’de Belediye Meclis Üyeleri Üzerine Bir Araştırma*, Ege Üniversitesi.
- Baraç, O. (2005). *Belediyelerde Temsil Sorunu: Bingöl Belediye Meclisi Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Barber, B. R. (1995), *Güçlü Demokrasi*. Çev. Mehmet Beşikçi, 1. Basım, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s.195.
- Başaran, İ. (2008). *Kent ve Yerel Yönetim*. İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- Bayburt, B., & Özbey, E. (2025). Türkiye’de yerel yönetimlerde kadın temsili: 31 mart 2024 mahalli idareler seçimi örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Dergisi*, 2(2): 52-64.
- Belli, A. (2017). Yeni kamu yönetimi anlayışı bağlamında yerinden yönetimin ve yerel yönetimlerin değerlendirilmesi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 9(16), 101-118.

- Benello, C.G., & Roussopullus, D. (1971). *The Case For Participatory Democracy, Some Prospects For A Radical Society*. New York, Grossman Publishers.
- Berkün, S. (2017). Kamu açısından yönetim. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 6(16), 638-664.
- Berzeg, K. (1997, 26-28 Eylül). *Hakları liberal demokrasilerde insan algılaması ve uygulama*, Uluslararası Demokrasi, Hukuk ve İnsan Konferansı, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayını.
- Beyazıt, E. (2006). *Yerel Demokrasi ve Katılım Yerel Gündem 21 Uygulamaları Sürecinde Hatay ve Yerel Katılım Sorunu*. (Yüksek Lisans Tezi), Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Blair, G. S. (1986). *Government at the Grass Roots*. Palisades Publishers, California.
- Bozatay, Ş. A., & Kızılkaya, K. (2016). Merkezden yönetim-yerinden yönetim tartışmalarının odağında bir düzenleme: 6360 sayılı yasa hakkındaki değerlendirmeler. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 609-637.
- Bulut, Y., & Tanyıcı, Ş. (2008). Türkiye'de belediye meclis üyelerinin temsil ediciliği: erzincan örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(Ağustos), 171-194.
- Buran, H. (1995). *Yönetim yurttaş ilişkileri ve katılımlı yönetim*. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildirileri, TODAİE Yay., C.1, Ankara, s.210.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. (8. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Cem, E. (1991). *Devlet Yönetimine Katılma Hakkı*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Cevizci, A. (2012). *Felsefe Sözlüğü*. Say yayınları.
- Coşkun, B., & Sezer, S. (2004, 3-4 Aralık). *Yerel yönetimler ve katılım: muğla kent meclisinin örnek olay olarak incelenmesi*. Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı, Çanakkale, 281-297.
- Cunningham, F. (2002). *Theories of Democracy: A Critical Introduction*, Routledge, New York.
- Çaha, Ö. (1997). 1980 sonrası türkiye'sinde sivil toplum arayışları. *Yeni Türkiye*, 18, 28-64.
- Çelik, A. (2008). Yerel temsil açısından yerel seçilmişler üzerine bir araştırma: bingöl il merkezi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 17(1), 5-18.
- Çelik, A., & Uluç, A. V. (2009). Yerel siyasette temsil üzerine bir çalışma: şanlıurfa örneği. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 41(Ekim), 215-231.
- Çelik, D. (2020). *Yerel Demokrasi Açısından Türkiye'de Büyükşehir Belediyeleri*. (Bütünleşik Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi.

- Çetinkaya, Ö., & Korlu, R. K. (2012). Yerel demokrasinin sağlanmasında katılımcılık süreci ve kent konseylerinin rolü. *Maliye Dergisi*, 163(2), 95-117.
- Çevikbaş, R. (2008). Yerel yönetimlerde siyasal katılım. *Türk İdare Dergisi*, 80(461), 71-95.
- Çınar, T. Ç., & Zengin, C. U. (2009). *Büyükşehir Yönetimi Bütünleştirme Süreci*. Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- Çiçek, Y. (2015). *Temsil Ve Katılıma İlişkin Kent Konseyi Ve Belediye Meclis Yelerinin Yaklaşımı: GAP Bölgesi Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi) Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Çitçi, O. (1989). *Yerel Yönetimlerde Temsil-Belediye Örneği*. TODAİE, Ankara.
- Çitçi, O. (1996). Temsil, katılma ve yerel demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5(Kasım), 5-14.
- Çolak, Ç. D., & Küçükyılmaz, Y. O. (2019). Büyükşehir ilçelerindeki belediye meclis üyelerinin profili üzerine bir araştırma: trabzon örneği. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty*, 6(3), 682-701.
- Çolak, Ç., & Yıkıcı, A. (2025). Adil temsil, yönetilebilirlik ve politik meşruiyet açısından 2024 yerel seçimleri. *Amme İdaresi Dergisi*, 58(1): 63-96.
- Çukurçayır, M. A. (2003). *Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim*. Çizgi kitabevi.
- Çukurçayır, M. A., & Gökçe, G. (2002). Yerel siyaset ve katılma davranışı: konya’da katılım eğilimleri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 126-146.
- Dahl, R. A. (2001). *Demokrasi Üstüne*, Çev. Betül Kadioğlu, Phoenix Yayınevi, Ankara.
- Demir, M. A. (2023). Türkiye’de belediye meclis üyelerinin temsilde adalet bakımından değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 78(2), 311-332.
- Demir, O. (2008). *Yerel siyasette katılımcılık ve kalkınma türkiye’de yerel gündem 21 örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi.
- Demir, Ö., & Acar, M. (2002). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Vadi Yayınları, Ankara.
- Demirci, M. (2010). Katılımcı demokrasi açısından kent konseyleri: Eleştirel bir değerlendirme. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 19(1), 21-46.
- Dinno, A. (2015). Nonparametric pairwise multiple comparisons in independent groups using Dunn's test. *The Stata Journal*, 15(1), 292-300.
- DPT (1994). Mahalli İdareler ve Büyükşehir Yönetimi, VII. BYKP ÖİK Raporu, DPT Yayını, Ankara.
- DPT (2006). Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı 2007-2013.
- Dursun, D. (1998). “Türkiye’de yerel yönetimin dogusu ve siyasi/idari gelisme”, Türkiye’de Yönetim Gelenegi, Edit: Davut Dursun-Hamza Al, İstanbul: İlke Yayıncılık, ss:93-114.

- Emrealp, S. (1994). "Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Yapılanmaya Doğru". Yerel Yönetimler ve Demokrasi, SO Yayınları. Birinci Basım, Ankara.
- Erdogan, M. (1996). Anayasal demokrasi. Ankara, Siyasal Kitabevi.
- Erdoğan, O. (2019). Yerel yönetimlerde katılımcı mekanizmalar ve Trabzon Büyükşehir Belediyesi örneği. Akademik İzdüşüm Dergisi, 4(2), 295-310.
- Erkil, M. (2014). Türkiye'de yerel siyaset ve temsil: İstanbul örneği. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Mahalli İdareler Ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Eroğlu, T. (2006). "Yönetime Katılma Biçimleri Ve Yerel Yönetimlerde Demokratik Mekanizmalar", Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 11, ss.191-206.
- Ertan, Birol (2004), "Demokrasi ve Yerel Yönetimler" Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı, Çanakkale, s. 313-320.
- Eryılmaz, Bilal (2007). Kamu Yönetimi: Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Erkam Matbaası, İstanbul.
- Genç, F. N., Özoğuz, B., & Yılmaz, M. (2011). Yönetişim Yaklaşımı ve Farklı Katılım Yöntemleri. Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Kent Konseyleri Sempozyumu, 6-7.
- Geray, Cevat (1995), "Yerel Demokrasi, Özerklik ve Halk Katılımı", Yeni Türkiye Dergisi, Yıl 1, Sayı 4, Mayıs-Haziran, s. 72-75.
- Giddens, Anthony, (2002), Sağ ve Solun Ötesinde, Çev. Müge Sözen, Sabir Yücesoy, Metis Yayınları, İstanbul.
- Gökçe, G. (1999). "Yerel Yönetim Demokrasi İlişkisi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:5, ss.53-77.
- Görmez, K. (1997). Yerel Demokrasi ve Türkiye. Vadi Yayınları, Ankara.
- Görün, M. (2006). Yerel demokrasi ve katılım: İzmir, Konya ve Ağrı il genel meclis üyeleri üzerinde bir araştırma. Yönetim Bilimleri Dergisi, 4(2), 159-184.
- Gözler, K. (2000). Anayasa Hukuku Dersleri. Ekin Kitabevi Yayınları.
- Green, Philip (1993), "Retrieving Democracy", Democracy: Key Concepts in Critical Theory, Editör: GREEN P., Humanities Press, New Jersey, s. 257-268.
- Güleç, Serhat (2008) "1945-1980 Yılları Arasında Türkiye'de Refah Devleti", Yerel Siyaset, Temmuz, s.48-55.
- Güler, B. (1993). Yerel yönetim tarihine yaklaşım sorunu. Amme İdaresi Dergisi, 26(1), 87-96.
- Güney, İ. (2003). Türkiye'De Büyükşehir Yönetimi: 'İstanbul Büyükşehir Belediye örneğinde Yönetim, Siyasal Temsil Ve Sorunlar' (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).

- Gürün, F., & Gezici, Z. (2018). Yerel yönetimlerde şeffaflığın önemi. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(50), 37-84.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (2018). *Multivariate data analysis*. 8. edisyon. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Hecke, T. V. (2012). Power study of anova versus Kruskal-Wallis test. *Journal of Statistics and Management Systems*, 15(2-3), 241-247.
- Held, David (1997). *Models of Democracy*, Second Edition, Polity Press, Cambridge, s.265.
- Heywood, Andrew (1999). “Demokrasi”, Çev. Bican Şahin, *Sosyal ve Siyasal Teori, Seçme Yazılar*, Der. YAYLA A., Siyasal Kitabevi, Ankara, s. 67-84.
- Hunnius, G., Garson, G.D., Case, J. (1973). (eds), “Workers’ Control: A Reader on Labor and Social Change”, New York, Vintage Books.
- Kahraman, H. B., E. F. Keyman ve A. Y. Sarıbay (1999), *Katılımcı Demokrasi, Kamusal Alan ve Yerel Yönetim*, 1. Basım, Demokrasi Kitaplığı - WALD Yayını, İstanbul.
- Kapani, M. (2021). *Politika bilimine giriş*. Serbest Kitaplar.
- Kaymaz, M. (2013). *Belediye meclis üyelerinin profili ve belediye meclislerinde temsil* (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Keane, J. (1994). *Demokrasi ve sivil toplum*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Keleş, Ruşen (2009). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, 6.Baskı, İstanbul.
- Kentleşme Şurası. (2009). *Kentsel teknik altyapı ve ulaşım komisyonu*. Kentleşme Şurası 2009. Cilt I. Ankara: Bayındırlık ve İskân Bakanlığı.
- Keyman, E. Fuat (1996). “Nasıl Bir Liberal Demokrasi”, *Diyalog*, Sayı:1, No. 1, s. 93-109.
- Kılıç, A. (1998). *Belediye meclislerinin temsil yeteneği-Van Belediyesi örneği*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kışlalı, A. T. (2000). *Siyasal sistemler: Siyasal çatışma ve uzlaşma*. İmge Kitabevi.
- Kocabaş, S., (2020), "Genel Olarak Devlet Teşkilatı", *Aday Memur Eğitimi 2020* (18.09.2020).
- Kocaoğlu, Mustafa (2011). “Yerel Yönetimlerde Katılım Kültürü (Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği)”, Sakarya Üniversitesi SBE, Doktora tezi.
- Kozan, M. (2002). *Türkiye’nin Merkezîyetçi Yapısının Siyasal Demokrasi Üzerindeki Olumsuz Etkileri*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Köker, Levent (1996), “Radikal Demokrasi”, *Diyalog*, Sayı:1, No.1, s. 110-118.
- Mailer, N. (1970). *Why Are We in New York?*. Terrence E. Cook ve Patrick M. Morgan editörler *Participatory Democracy*, 213-17.

- Mert, M. K. (2020). Geleneksel Ve Post-Modern Siyasi Temsil Yöntemleri: Bir Karşılaştırma. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 3(1), 59-71.
- Muratoğlu, T. (2015). Mahalli İdareler Mevzuatında 6360 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(32), 59-96.
- Mutluer, M. K., & Öner, E. (2009). Teoride ve uygulamada mahalli idareler maliyesi. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Nachar, N. (2008). The Mann-Whitney U: A test for assessing whether two independent samples come from the same distribution. *Tutorials in quantitative Methods for Psychology*, 4(1), 13-20.
- Nadaroğlu, H., (1994). Mahalli İdareler, Beta Yayınları, İstanbul, 267s.
- Narcıkara, P. (2016). Büyükşehir belediye meclislerinde temsil ve katılımı adalet: Hatay örneği (Master's thesis, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi).
- Odabaşı, Cumali (2013). “AB Yerel Özerklik Şartnamesi Bağlamında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Katılımcılık Modeli”, Bahçeşehir Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ortaylı, İ. (1998). Yerel Yönetim Geleneği ve Geleneğin Etkinliği. *Sivil Toplum İçin Kent*.
- Ortaylı, İ. (2008). Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi. Cedit Neşriyat, Ankara.
- Oruç, T. (2013). Yerel Siyasette Temsil ve Katılım: Kadın Aktörler (Representation and Participation in Local Politics: Female Actors). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Ökmen, M. (2005). Küresel Sistem, Demokratikleşme-Yerelleşme Dinamikleri ve Yerel Demokrasi. *Küreselleşme ve yerelleşme*, 21-66.
- Ökmen, M., & Parlak, B. (2008). Modernleşmeden küreselleşmeye Türk kent yönetimleri: Temel nitelikler, sorunlar ve projeksiyonlar. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2008(2), 199-259.
- Önder, Ö. (2013). YERELLEŞME VE YEREL DEMOKRASİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ BAĞLAMINDA YEREL KATILIM. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(18), 311-326.
- Öner, Şerif (2000). “Belediye Yönetim Kararlarında Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkinliği”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öner, Şerif (2005). “Katılımcı Demokrasi Açısından Belediye Kanunu”, *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-1*, Editörler: ÖZGÜR, H. ve M. Kösecik, 1. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s. 57-87.
- Örs, B. (1997). Siyasal temsil ve demokrasi. *İktisat Dergisi*, 374, 24-34.

- Özbudun, E. (2007). Çağdaş Türk politikası: demokratik pekişmenin önündeki engeller. Doğan Kitap.
- Özkan, M. (2020). Siyasal Temsil: Bir Kavramın Dönüşümü. Felsefe Dünyası, 1(71), 232-262.
- Öztekin, Ali (2003). Siyaset Bilimine Giriş, Siyasal Kitabevi, 4. Baskı, Ankara.
- Palabıyık, H., & Görün, M. (2004). Belediye meclislerinde temsil ve katılım: Çanakkale belediye meclisi örneği. Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga DDBF, Çanakkale, 257-272.
- Parlak B., (2015), “İdari ve Mali Açından Türkiye’de Yerel Yönetimler”, Yerel Yönetim Perspektifinden Temel Bir Yerel Yönetim Birimi Olarak Belediyeler, (Edt: Mecek M., Doğan M, Parlak B.), Bekad Yayınları, Ankara, 93- 116s.
- Pett M. A., Lackey N. R., Sullivan J. J. (2003). Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Pitkin, H. F. (2014). Temsil kavramı. Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları.
- Resmi Gazete (2005). Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri Yönetmeliği. 13.04.2005 Tarih ve 25785 Sayılı Resmi Gazete (14 Ağustos 2024), <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=8044&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5>.
- Richards, P. G., 1983. The local government system. G. Allen & Unwin, 194 p.
- Sancar, M. (2000). Global Sivil Toplum mu?. Birikim Dergisi, (130), 19-33.
- Sharpe, Laurence J. (1971). “Theories and Values of Local Government”, Style in Administration, Editörler: CHAPMAN Richard A. ve A. Dunsire, First Published, George Allen & Unwin Ltd., Oxford, s. 228-253.
- Sitembölükbaşı, Şaban (2005), “Liberal Demokrasinin Çıkmazlarına Çözüm Olarak Müzakereci Demokrasi”, Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 10, s. 139-162.
- Sobacı, M. Z., Köseoğlu, Ö., (2016), Başkanlık Sistemlerinde Yerel Yönetimler Abd, Brezilya, Şili, Endonezya, Ve Güney Kore, Seta Yayınları , İstanbul.
- Stourzh, G., Lerner, R., Harlan, H.C. (eds) (1966). “Readings in American Democracy”, 2. Bası, New York ,Oxford University Press, s.3
- Şahin, Z. (2021). Yerel Siyasette “Kadın Temsili Sorunsalının” 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları Özelinde Analizi: Trabzon İli Örneği. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 4(1), 232-250.
- Şahinoğlu, İ. (2024). Belediye Birliklerinde Kadın Temsili ve Azalan Temsil Adaleti: Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği Örneği. Akademik Hassasiyetler, 12(25), 781-808.
- Tavşancıl, E.(2019). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, 6. baskı Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- TDK (2024). Türk Dil Kurumu Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/> 13.07.2024.
- Tekeli, İlhan (1999). “Yerel Siyaset ve Demokrasi, Çoğulculuk ve Sivil Toplum”, Sivil Toplum İçin Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Semineri”, İstanbul: WALD Yayını.
- Teziç, E. (2009). Anayasa hukuku: genel esaslar. Beta.
- Thompson, D.F. (1970). “The Democratic Citizen”, London.Cambridge University Press.
- TODAİE, (1991). Kamu Yönetimi Araştırması (Kaya): Genel Rapor, Ankara, TODAİE Yayınları
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., & Özer, M. A. (2007). Mahalli idareler. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- Tosun A. (2024). Yerel seçimlerde kadın temsilci sorunsalı: 2019 ve 2024 yerel seçimlerinin karşılaştırılması. Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5 (2) , 149-169.
- Tosun, E.K. (2007). Avrupa Birliğine Üyelik Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları, Paradoks. Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, Temmuz.
- TÜSİAD, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, Yerel Yönetimler, Sorunlar ve Çözümler, İstanbul: TÜSİAD Yayınları, İstanbul 1992.
- Ulusoy, Ahmet ve Akdemir, Tekin (2010). Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Uzunali, E., & Görmez, H. A. (2019). Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin Mali Yapıları Ve Bütçe Sürdürülebilirliklerinin Oran Analiz Yöntemiyle Karşılaştırılması. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi(25), 95-118.
- Verba, S., Nie, N.H. (1972). “Participation in America, Political Democracy and Social Equality”, New York, Harper and Row.
- Yalçın, İ. (2015). Belediyelerde yerel demokrasi ve katılım: Beylikdüzü örneği (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yayla, A. (2012). Anayasacılık, anayasal demokrasi ve ideolojiler. Liberal Düşünce Dergisi, (66), 13-22.
- Yıldırım, S. (1993). Yerel yönetim ve demokrasi. İstanbul: Kent Basımevi.
- Yıldırım, U., Gül, Z., Akın, S., Şen, C., Ersöz, M. (2015). Belediye Meclislerinin Temsil Ediciliği: K. Maraş Örneği. Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences, 20(2).
- Yıldırım, U., Öner, Ş., Aksu, H., & Tatlı, S. (2011). Yerel Temsil Ve Katılım Bağlamında Belediye Meclisleri: Kahramanmaraş Ve Sivas Örnekleri. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 507-530.
- Yıldız, M. (1996). Yerel yönetimler ve demokrasi. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 5(4), 3-15.

- Yılmaz, Aytekin (2001). Çağdaş Siyasal Akımlar: Modern Demokraside Yeni Arayışlar, 1. Basım, Vadi Yayınları, Ankara.
- Yılmaz, N., & Berber, S. (2020). 6360 Sayılı Kanun İle Faydalanma İlkesi Ve Belediye Gelirlerinin Değerlendirmesi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(36), 671-704.
- Yörükoğlu, F. (2009). Türk belediyeciliğinin gelişim süreci. Mevzuat Dergisi, 12(135), 1-16.

ÖZGEÇMİŞ

EKLER

Ek 1. BELEDİYE MECLİS ÜYELERİNİN TEMSİL EDİCİLİĞİ ANKETİ

Sayın Belediye Meclis Üyesi,
Bu anket, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalında yürütülen “Türkiye’de Belediye Meclis Üyelerinin Temsil Ediciliği Üzerine Bir Alan Araştırması: Kahramanmaraş İli Örneği” başlıklı tez kapsamında düzenlenmiş olup anket vasıtası ile Belediye Meclis Üyelerinin bir belediye meclis üyesi olarak temsiliyet düzeylerinin ölçülmesi ve meclis üyelerinin seçildiği belediye sınırlarındaki halk ile arasındaki niteliksel benzerlik ve farklılıkların ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Çalışma neticesinde elde edilen veriler, üçüncü kişi, kurum ve kuruluşlarla paylaşılmayacak ve sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır.

Araştırmaya zaman ayırdığınız ve değerli bilgilerinizi sağladığınız için sizlere teşekkür ederiz.

Durdu KILIÇ

Kamu Yönetimi ABD Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Aziz BELLİ

Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi

İfadelere Katılma Düzeyinizi Belirtmek İçin Karşısında Bulunan Kutucuğa (X) İşareti Koyunuz.

1. Cinsiyetiniz? Kadın () Erkek ()

2. Yaşınız?

3. Doğum Yeriniz?

Kahramanmaraş Merkez () Elbistan () Afşin () Göksun () Andırın () Nurhak () Türkoğlu ()
Pazarcık () Çağlayancerit () Ekinözü () Diğer ().....(Belirtiniz)

4. İkamet ettiğiniz ilçeyi belirtiniz.

Onikişubat () Dulkadiroğlu () Elbistan () Afşin () Göksun () Andırın () Nurhak ()
Türkoğlu () Pazarcık () Çağlayancerit () Ekinözü () Diğer ().....(Belirtiniz)

5. Aylık Gelir Düzeyiniz Ne Kadardır?.....

6. Eğitim Durumunuz Nedir?

İlkokul () Ortaokul () Lise ()
Yüksekokul (Önlisans)() Üniversite (Lisans) () Lisansüstü(Yüksek Lisans-Doktora) ()

7.Mesleğiniz?(Belirtiniz).....

8.Herhangi bir Sivil Toplum Kuruluşuna üye misiniz?

Evet () Hayır ()

9. Hem büyükşehir, hem de ilçe belediye meclis üyesiyim () Sadece ilçe belediye meclis üyesiyim ()

10- Mecliste mensubu olduğunuz siyasi parti:

Adalet ve Kalkınma Partisi () Cumhuriyet Halk Partisi () Milliyetçi Hareket Partisi() Diğer ()
.....(Belirtiniz)

11- Ne zamandır meclis üyesisiniz? (Yıl Olarak Belirtiniz).....

12- Mevcut Meclis yapısından memnun musunuz?

Evet () Hayır () Fikrim Yok ()

13- Sizce belediye meclisi iyi çalışıyor mu? Etkili çalışıyor mu?

Evet () Hayır () Fikrim Yok ()

Cevabınız "hayır" ise nedeni nedir?

Mecliste parti rolünün çok olması () Başkan ve meclis üyelerinin farklı partiden olması ()
Menfaat ilişkilerinin fazla olması() Diğer () (Belirtiniz).....

14-Sizce meclis gerçek bir karar organı mı?

Evet () Hayır () Fikrim Yok ()

15-Meclis toplantılarını kaçırp katılamadığınız oldu mu?

Her zaman katıldım () Çoğu zaman katıldım () Nadiren katıldım () Hiçbir zaman katılmadım ()

16-Belediyesi meclis toplantılarında fikirlerinizi ifade edebilmek adına rahatça söz alıp fikirlerinizi söyleyebilmekte misiniz?

Evet () Hayır () Kısmen ()

17- Meclis toplantılarına yeteri kadar halkın ilgisi var mı?

Evet () Hayır () Kısmen ()

18-Halkın toplantılara katılması temsilin gerçekliğini sağlıyor mu?

Evet () Hayır () Kısmen () Fikrim Yok ()

19- Halkın istek ve beklentileri size kim aracılığıyla geliyor? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

Doğrudan kendileri geliyor () Tanıdıkları vasıtası ile () Diğer meclis üyeleri aracılığı ile ()
Parti temsilcileri ile () Diğer ()(Belirtiniz)

20- Sağlanacak hizmetlere karar alırken kimlerin görüşlerine başvurursunuz? (Birden fazla şık

işaretlenebilir)

Yapılacak iş ile ilgili tüm ildeki uzmanların görüşlerine ()

Sadece belediyedeki uzmanların görüşlerine ()

Sivil toplum örgütlerinin görüşlerine ()

Hizmetin yapılacağı yerdeki meclis üyelerinin görüşlerine ()

Diğer ()

21.Karar alma sürecinde daha çok kimlerin görüşleri etkilidir? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

İktidar partisi üyelerinin () Muhalefet partisi üyelerinin () Belediye Başkanının ()

Diğer ()

22-Sizce Belediye Meclis üyeleri kimi daha iyi temsil ediyor? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

Kendi siyasi görüşünde olanları () Belli çıkar ve baskı gruplarını ()

İl sınırlarında olanların tamamını () Seçildiği ilçe halkını ()

Diğer ()(Belirtiniz)

23-Sizce belediye meclisi adil temsili sağlıyor mu?

Evet () Hayır () Kısmen ()

24.Şehrinizde belediye yönetimi kararları üzerinde en büyük etkiye kimin sahip olduğunu düşünüyorsunuz? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

Esnaflar () Ekonomik seçkinler () Halk () Siyasi parti temsilcileri ()

Mahalle muhtarları () Mafya grupları () Diğer ().....

Aşağıdaki İfadelere Katılma Düzeyinizi Belirtmek İçin Sütuna (X) İşareti Koyunuz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Belediye meclisi yerel halk adına yetki kullanımını düzenleyen organdır.					
Yerel halkın belediye meclisi kararları üzerinde etkisi vardır.					
Belediye meclislerinde muhalefette bulunan partiler yeterli olarak temsil edilmektedir.					
Muhalefette bulunan partiler belediye meclisinin karar alma sürecine tam olarak katılabiliyor.					
Yerel halkı temsil noktasında Belediye meclisleri temel nitelikteki organlardır.					
Toplumsal tüm kesimleri Belediye Meclisinde iyi bir şekilde temsil edilmektedir.					
Belediye meclisinde elit siyasi kadro bulunması bir aile geleneği haline geldi.					
Belediye meclisleri yerel siyasi elitlerden oluşuyor.					
Belediye meclisleri genellikle belirli sosyal grupların hakimiyetindedir.					
Belediye meclisi yerel güçleri ve siyasi grupları temsil eder.					
Belediye meclisleri çıkar gruplarını temsil etmektedir.					
Kamu çıkarları/halkın çıkarları yerel yönetim meclislerinde temsil edilir.					
Belediye Meclisleri bireylerin/grupların çıkarlarını gözetmek üzere oluşturulmuş bir birimlerdir.					
Yerel halkın, partilerinin belediye meclisi üyelerinin seçilmesine ilişkin kararları üzerinde etkisi var.					
Belediye meclisi üyeliği adayları yerel halk tarafından belirlenmelidir.					
Belediye meclis üyeliğine aday olanların mahalle veya ilçe toplantılarında kendilerini kamuoyuna tanıtmaları gerekmektedir.					
Belediye meclis üyeleri adaylarını belirlerken tüm yerel medya kanallarından ve sosyal medya araçlarından aktif olarak yararlanılmalıdır.					
Belediye meclis üyelerinin, yerel halk tarafından belirlenmesi, temsil açısından önemlidir.					
Belediye meclis üyeleri seçilmiş temsilciler olarak topluma karşı duyarlı ve sorumludurlar.					
Belediye meclis üyeleri seçilmiş siyasi partilerin temsilcisi olmanın yanı sıra aynı zamanda tüm halkın temsilcisidir.					
Belediye meclis üyelerinin gelirleri ve yaşam standartları yerel nüfusunkilerle örtüşüyor.					
Belediye Meclisi üyeleri kamuoyu tarafından iyi bilinmektedir.					
Yerel yönetim temsilcileri, yerel halkın zihniyetini belediye meclisine tam olarak yansıtabiliyor.					

Fikrinizi ifade etme hakkında;

1-Bu konuya eklemek istediğiniz başka bir şey var mı? Yorumlarınız veya düşünceleriniz var mı?

.....

